

Mukəddəs Kitab

Təwrat 10-қисим

«Samuil «2» »

© Mukəddəs Kitab 2012

CC BY-SA 4.0

www.mukeddeskalam.com

«Uyşurqə Kalam Tərijimisi»

Samuil «2»

Saul wə Yonatan üqün həsrət qekix

1¹ Saul əlgəndin keyin, Dawut Amaləklərnı kirojın qilip yenip kəlgəndə, u Ziklagda ikki kün turdi. ² Üqinqi küni xundak boldiki, mana Saulning ləxkərgahidin kiyimi yirtik wə bexioja topa-qang qaqqan bir adəm kəldi. U Dawutning kexioja kəlgəndə, yərgə yikilip bax urdi.

³ Dawut uningdin: Nədin kəlding? dəp soridi. U jawap berip: Israilning ləxkərgahidin kəqip kəldim — dedi.

⁴ Dawut uningdin: İx kəndak boldi? Manga dəp bərgin, dedi. U: Həlk jəngdin kaqti, həlktin bək jik kixi soxuxta əldi. Saul bilən oqlı Yonatanmu əldi, — dedi.

⁵ Dawut həwər elip kəlgən yigittin: Saul bilən oqlı Yonataning əlginini kəndak bilding? — dəp soridi.

⁶ Uningoja həwər bərgən yigit: Mən tasadipiy Gilboa teojoja qikkanidim, mana Saul nəyzigə yəlinip turuptu; jəng hərwiliri wə atliklar uningoja hujum qilip uni qooqlawatatti. ⁷ U kəynigə karap meni kərüp qakirdi. Mən «Mana mən», dedim.

⁸ U: Əzüng kim bolisən, dəp məndin soriwidi, mən Amaləklərdinmən, dedim.

⁹ U yənə manga: Üstümdə turup meni əltürüwətkin; gərqə jenim məndə bolsimu, mən bək azaplinip ketiwatimən — dedi.

¹⁰ Xunga mən uning üstidə turup, uni əltürdüm, qünki, u xu həlda yikilsila, tirik qalmaydioqanlikini biləttim. Andin bexidiki tajni wə bilikidiki biləzüknı elip muxu yərgə ojojamoja elip kəldim, — dedi.

¹¹ Xuan Dawut öz kiyimlirini yirtip, tilma-tilma kiliwətti; uning bilən boləjan barlik adəmlərmu həm xundak kildi. ¹² Ular Saul bilən oqlı Yonatan üqün, Pərwərdigarning həlki üqün, xundakla Israilning jəməti üqün matəm tutup aq-zar kətürüp kəqkiqə roza tutti; qünki ular kiliq astida yikilip qaza qilojanidi.

¹³ Dawut uning əzigə həwər bərgən yigittin: Kəyərdin sən? — dəp soridi. U: Mən bir Amalək musapirning oqlimən — dedi.

¹⁴ Dawut uningoja: Sən kəndakmu Pərwərdigarning məsih kijoşinini həlak kilixkə qolungni sozuxtın qorqmiding? — dedi.

¹⁵ Andin Dawut öz oqlamliridin birini qakirip uningoja: Buyakka kəl, uningoja etilip berip, uni əltürgin — dəp buyrudi. Xuning bilən u uni uruwidi, Amalək əldi.

¹⁶ Dawut uningoja: Qan kərzing bexingoja qüxsun! Qünki öz əqzing Pərwərdigarning məsih kijoşinini əltürşiniggə guwahlik berip əyiblidı, — dedi.

¹⁷ Xuning bilən Dawut Saul bilən oqlı Yonatan üqün matəm tutup mundaq bir nəzmə oqudı ¹⁸ (u «Okya» dəp atalojan bu nəzmini pütkül Yəhuda həlkiqə əgitinglar, dəp buyrudi. Dərwəqə u «Yaxar» degən kitabta pütülgənidi): —

1:1 1Sam. 30:17

1:9 «mən bək azaplinip ketiwatimən» — yaki «mening bexim ayliniwatidu».

1:10 «Xunga mən uning üstidə turup, uni əltürdüm, ... andin ... tajni wə ... biləzüknı elip ... ojojamoja elip kəldim» — «1Sam.» 30-babtiki təpsilatlarəja kariojanda, bu yigitning deqenlirining həmmisi yalojan, Dawuttin məlum in'am yaki mərtiwigə erixix məqsətidə eytkən bolsa kerək; ləkin yalojanqılıqı əzining həyatəja zamin bolidu.

1:11 2Sam. 3:31; 13:31

1:14 «Pərwərdigarning məsih kijoşini» — Huda bekitkən padisah, deməkqi. «Təbirələr»ni kərüng.

1:18 «Dərwəqə u «Yaxar» degən kitabta pütülgənidi» — muxu yərdə «u» «Okya» dəp atalojan nəzmining əzini yaki Dawutning bu nəzmini əgətkənlikini kərsitidu. «Okya» degən nəzmə bolsa bəlkim təwəndiki 19-27-ayəttiki mərsiyəni kərsitixi mumkin. ««Yaxar» degən kitab» — hazır yoxilip kətkən qədimki bir kitab («Yə.» 10:12-13ni kərüng).

1:18 Yə. 10:13

« Samuil «2» »

¹⁹ — I Israil, sening g  z  l   zizing yukiri jayliringda k  roqin bolup yatidu!
Palwanlar xundak d  hx  tlik yikildioqu!?

²⁰ Gat x  hirid   bu h  w  rni b  rm  nglar,
Axkelonning koqilirida uni elan kilmanglar,
Filistiyining kizliri xadlanmisun,
H  tnisizl  rning kizliri t  nt  n   kilmisun!

²¹ I Gilboa taoqliri,   st  nglaro   n   x  bn  m bolmisun, n   yamo  ur q  xm  sun,
N   sil  rd   k  t  r  lm   h  diy  lar   q  n h  sul beridioqan etizlar y  n   k  r  nm  sun!
Q  nki u y  rd   palwanlarning k  lkini bulo  andi;
Saulning k  lkini yao   bil  n s  r  lm  ydiqan boldi..

²² K  rilidioqanlarning k  nini t  km  y,
Palwanlarning tenidiki yeo  ini qapmay,
Yonataning okyasi heq  qaqan j  ngdin yanoqan   m  s,
Saulning kiliqi heq  qaqan k  nio  a qaytqan   m  s.

²³ Saul bil  n Yonatan h  yat waqtida s  y  ml  k h  m y  kimlik idi,
Ular   l  midimu bir-biridin ayrilmidi;
Ular b  rk  t  l  din qaq  kan, xirl  rdin k  ql  k idi.

²⁴ I Israil kizliri, Saul   q  n yio  qlanglar,
U sil  rni bez  p k  zo  uq kiyiml  rni kiyd  r  p,
Kiyimliringlarni altun zibu-zinn  t bil  n zinn  tlig  nidi..

²⁵ Palwanlar k  skin j  ngd   xundak d  hx  tlik yikildioqu!?
Yonatan yukiri jayliringda k  roqin bolup yatidu!

²⁶ S  n   q  n h  sr  tt   kaldim, i inim Yonatan! Manga xunq   s  y  ml  k iding!
Manga boloqan mu   bbiting k  ltis idi,
H  tta k  z-ayallarning mu   bbitidin artu  k idi..

²⁷ Palwanlar xundak d  hx  tlik yikildioqu!
J  ng qoralliri xundak d  hx  tlik w  yran k  lindioqu!»

Dawut M  sih k  linip padixa   bolidu

2¹ Andin keyin Dawut P  rw  rdigardin yol sorap: Y  huda x  h  rlirining birig   q  qaymu? dedi;
P  rw  rdigar uning  a: — Q  k  kin, dedi. Dawut, n  g   q  qay? — d  p soriwidi, U: H  bron  a
q  k  kin — dedi.

² Xuning bil  n Dawut ikki ayali bil  n, y  ni Yizr  ellik A  inoam w     sli Karm  llik Nabalning
ayali boloqan Abigail bil  n u y  rg   q  kti. ³ Dawut uning bil  n birg   boloqan ad  ml  rning
h  rbirini h  m ularning h  rbiri   z   yidikil  rni u y  rg   elip q  kti; ular H  bronning x  h  rlirid  
oltur  qlaxti. ⁴ Y  hudaning ad  mlirimu u y  rg   kelip Dawutni Y  huda j  m  tig   padixa   bolux  a
m  sih k  ldi. Dawut  a Saulni d  pn   k  loqanlar Yab  x-Gileadtikil  r, d  p h  w  r berildi; ⁵ Dawut

1:19 «sening g  z  l   zizing» — ibranij tilida «sening g  ziling». Bu Israilning p  zil  tlik k  h  rimanliri boloqan Saul w   Yonatan  ni k  rsitidu.

1:20 Mik. 1:10

1:21 «I Gilboa taoqliri,   st  nglaro   n   x  bn  m bolmisun, n   yamo  ur q  xm  sun,... h  sul beridioqan etizlar y  n   k  r  nm  sun!» — Saul w   Yonatan Gilboa taoqliri   stid   y  k  lip   lg  nidi. «palwanlarning k  lkini bulo  andi» — yaki «palwanlarning k  lkini h  kar  t k  lindi» yaki «palwanlarning k  lkini l  n  tlik n  rsid  k taxlandi». «Saulning k  lkini yao   bil  n s  r  lm  ydiqan» — kona zamanlarda j  ngq  lar k  lkanning terisi (k  lkanning bir k  smio  a t  r   ixlit  tti) qurup yerilip k  tm  sun d  p, k  lk  nlaro  a may s  r  tti. Muxu y  rd   «s  r  x» ibranij tilida «m  sih k  lix» bil  n ipadiliniidu.

1:24 «U sil  rni bez  p k  zo  uq kiyiml  rni kiyd  r  p...» — k  zil yaki k  zo  uq r  ht intayin k  mm  tlik idi.

1:26 «Manga boloqan mu   bbiting k  ltis idi» — «k  ltis» yaki «karam  t» deg  n bu s  z ibranij tilida ad  tt   Huda  a has boloqan hususiy  tl  rni k  rsitidu.

Yabəx-Gileadtikilərgə əlqilər əwətip ularoşa: — «Oʻlojanglar boləjan Sauləja xundəq yaxhilik kiliip, uni dəpnə kiləjininglar üqün Pərwərdigar silərgə bəht-bərikət ata kiləjay. ⁶ Pərwərdigar silərgimu mehribanlik wə əz wəpalikini kərsətkəy; silər bundəq kiləjininglar üqün mənmu bu yaxhiliklarni silərgə kayturimən. ⁷ Əmdī hāzir əjəyrətlik bolunglar; qünki oʻlojanglar Saul əldi, Yəhuda jəməti meni məsih kiliip, əzligə padixəh kildi» — dəp həwər yətküzdi.

Dawutning koxuni Saulning koxuni bilən sokuxidu

⁸ Əmma Saulning koxunining sərdari Nəring oqli Abnər Saulning oqli Ixboxətni Mahanaiməja elip berip, ⁹ uni Gileadka, Gəxuriyləroşa, Yizrəəlgə, Əfraiməja, Binyaminəja wə xundəqla püt-kül Israiləja padixəh kildi. ¹⁰ Saulning oqli Ixboxət padixəh boləjanda kirik yaxka kirgənidi. U Israilning üstidə ikki yil səltənət kildi. Həlbuki, Yəhuda jəməti Dawutka əgixətti. ¹¹ Dawutning Həbronda Yəhuda jəməti üstidə səltənət kiləjan waqti yəttə yil altə ay boldi.

¹² Bir küni Nəring oqli Abnər Saulning oqli Ixboxətning adəmliri bilən Mahanaimdin qikip Gibeonəja bardi. ¹³ Xu qəjdə Zəruianing oqli Yoab bilən Dawutning adəmliri qikip ular bilən Gibeondiki kəlning yenida uqraxti. Ulardin bir tərəp kəlning u yəkida, yənə bir tərəp kəlning bu yəkida olturdi. ¹⁴ Abnər Yoabka: Yigitlər kəpup aldimizda elixip oynisun — dedi. Yoab: Kəpsun — dedi.

¹⁵ Ular bekertilgən san boyiqə Binyamin bilən Saulning oqli Ixboxət tərəptin on ikki kixi wə Dawutning adəmliridin on ikki kixi qikip otturiəja etti. ¹⁶ Ular bir-birining bəxini kamallap tutup hərbi rəqibining bəxiniəja qiliqi bilən sanjixti, həmmisi yikilip əldi. Xuning bilən u yər «Qiliq bislirining etizi» dəp ataldi; u Gibeondidur.

¹⁷ U kündiki boləjan sokuxux intayin əxəddiy boldi; Abnər bilən Israilning adəmliri Dawutning adəmliri tərpidin məqlup kilindi.

¹⁸ Xu yərdə Zəruianing oqulliri Yoab, Abixay wə Asahəl degən üqəylən bar idi. Asahəl huddi daladiki jərəndək qəkkan idi. ¹⁹ Asahəl Abnəring kəyidin kəqlap yügürdi; Abnərgə əgixip onəja yaki soləja burulmay tap bəsip kəqlidi. ²⁰ Abnər kəynigə kərap: Sən Asahəlmusən? — dəp soridi. U: — Xundəq, mən xu, dəp jawab bərdi.

²¹ Abnər uningəja: Ya onəja ya soləja burulup yigitlərnin birigə hujum kiliip uning yariəjini əzünggə tartiwəqlə, dedi. Ləkin Asahəl uni kəqlaxtin buruluxka unimidi.

²² Abnər Asahəlgə yənə: Meni əmdī kəqlimay burulup kətkin; mən seni nemə dəp urup yikikudəkmən? Undəq kilsam akang Yoabning aldida kəndəkmə yüzümni kətürüləymən? — dedi.

²³ Ləkin Asahəl yənəla kəqlaxtin tohtimidi; xuning bilən Abnər nəzisining tutkuqini uning kərsikəja tikiwətti. Nəyə dūmbisini tixip qikti; u xu yərdə yikilip əldi. Xundəq boldiki, Asahəl yikilip əlgən yərgə hāzir kəlidəjan hərbi kixilər u yərdə tohtap qəlidu.

²⁴ Xuning bilən Yoab bilən Abixay Abnərni kəqlaxti. Kün patkənda ular Gibeonning qəligə mangidəjan yolning boyiqəja, Giah yezisining udulidiki Ammah edirlikəja yetip kəldi; ²⁵ Binyaminlar bolsa Abnəring kəynidə kəxundək səp bolup, bir dəng təpisiə qikip turdi. ²⁶ Abnər

2:9 «Gəxuriyləroşa» — yaki «Axurlar (Asuriyəliklər)». «...pütkül Israiləja padixəh kildi» — muxu yərdə «pütkül Israil» asən Israilning ximaliy wə xərkiy tərəpləri, yəni on bir qəbilini kərsitidu. Dawut bolsa Yəhuda qəbilisiə padixəh boldi.

2:11 2Sam. 5:5; 1Pad. 2:11

2:12 «Ixboxətnin adəmliri» — ibranii tilida «Ixboxətnin hizmətkarlırı» — muxu yərdə xübhəsisizki, əskərlirini kərsitidu.

2:14 «Yigitlər kəpup aldimizda elixip oynisun» — əməliyəttə bolsa bu «oyun» əməs, bəlkı musəbiqə xarakteridiki sokuxux. Ikki tərəptin bəlgiləngən adəmlər otturiəja qikidu, bir tərəp kərxı tərəpnin adimini pütünləy yatkuzuwətsə, xu tərəp əqlibə kəqləjan bolup «oyun» ahirləxidu. Ləkin bu kətim bir tərəp enik əqlibə kəlməjan boləjaqka, «oyun» ahir bərip ikki kəxunning qəng sokuxuxəja aylandı.

2:16 «Qiliq bislirining etizi» — yaki «qəkmək taxlırı etizi». Ibraniy tilida: «Həlkut-Həzzurim».

2:22 «mən seni nemə dəp urup yikikudəkmən» — muxu yərdə «urup yikiti» əltürxni bildüridu.

2:23 «Asahəl ... əlgən yərgə hāzir kəlidəjan hərbi kixilər u yərdə tohtap qəlidu» — demək, Asahəlnin hərimiti üqün tohtaydu. Bəxka birhil tərjimisi: «Asahəl yikilip əlgən yərgə kəlgən hərbi kixilər u yərdə tohtap kəldi».

Yoabni qakirip: Kiliq daim adamlarni yep turuxi kerakmu? Bu ixlarning akiwiti pakat eq-adawettin ibarat bolidioqanlikini bilmamsen? Sen qaqanoqiqe halklarga: «Kerindaxlirlarningni kooqlaxtin tohtanglar» dap buyrumay turiwerisen?

²⁷ Yoab: Hudaning hayati bilan kasem kilimanki, agar sen muxu sezni kilmioqan bolsang, kooqlikning heqbiri kerindaxlirini kooqlaxtin atigangiqimu yanmaytti — dedi.

²⁸ Buning bilan Yoab kanay qaldi; hamma Yehudalar xuan tohtidi wa kayta Israilni kooqlimidi, ular bilan kayta jeng kilixmidi. ²⁹ Abnar bilan adamliri bolsa keqiqe mengip, Arabah tuzlanglikidin qikip, Iordan daryasidin otup Bitron degan putkul yurtni kezip otup, Mahanayimoqa yetip kaldi.

³⁰ Yoab Abnarni kooqlaxtin yenip barlik adamlarni jam kildi. Asaheldin baxka Dawutning oqulamliridin on tokkuz adam yok qikti; ³¹ Lekin Dawutning adamliri Binyaminlardin wa Abnarning adamliridin uq yuz atmxixikini urup elturganidi.

³² Ular Asahelni elip Bayt-Lahamdə oz atisining kabrisida dərpnə kildi; andin Yoab bilan adamliri keqiqe mengip, tang atqanda Hebronqa yetip kaldi.

3¹ Halbuki, Saulning jamati bilan Dawutning jamati ottursidiki jeng uzun wakitkiqe dawamlaxti; Dawutning jamati barqanseri kuyaydi, lekin Saulning jamati barqanseri ajizlaxmakta idi.

² Hebronda Dawut bir kanqa oqulluk boldi, uning tunjisi Amnon bolup, Yizrəellik Ahinoamdin tuquldi; ³ ikkinqisi Kileab bolup Karməlik Nabalning ayali bolqan Abigaildin tuquldi. Uqinqisi Abxalom idi. U Gəxorning padixahi Talmayning kizi Maakahdin tuquloqanidi, ⁴ tetinqisi Adoniya bolup Haggittin tuquloqan idi. Bəxinqisi Xəfatiya bolup Abitaldin tuquloqan idi. ⁵ Altinqisi Yitriam bolup Dawutning ayali Əglahdin tuquldi. Dawutning bu altə oqulining həmmisi Hebronda tuquldi.

⁶ Saulning jamati bilan Dawutning jamati ottursidiki jeng dawamida, Abnar Saulning jamatida oz hokukini kuyaytti. ⁷ Əmdi Saulning bir kiniziki bar idi; u Ayahning kizi bolup, ismi Rizpah idi. Bir kuni Ixboxət Abnərgə: Nemixka atamning keniziki bilan billə boldung? — dedi.

⁸ Abnar Ixboxətning bu sezlirigə intayin aqqiklinip mundaq dedi: — «Mən bugunki kundimu atang Saulning jamatigə, uning uruk-tuqkanliriqa wa dostliriqa mehribanlik korsitip, seni Dawutning kوليو tapxurmioqan tursam, meni Yəhudaqa təwə bir itining bexidək kərüp, bugün bu hotun uqun meni gunahka buyrumaqqimusən? ⁹ Mən Pərwərdigarning Dawutka kasem bilan wadə kilojinidək kilmisam Huda mənki Abnarni kattik ursun wa uningdin artuk ursun! ¹⁰ — yəni, padixahlikni Saulning jamatidin yetkəp, Dawutning təhtini Dandin Bəər-Xebaqiqə putkul Israil bilan Yəhudaning üstigə tiklimisəm!..»

¹¹ Ixboxət Abnərdin kərkup, uningqa jawabən bir eoiz səz kilixkimu jür'ət kilalmidi.

¹² Abnar bolsa əzi uqun əqlilərnə Dawutning kəxiqa mangdurup uningqa: Zemin kimningki? Mən bilən əhdə tüzgin, mening kolum sening təripingdə bolup, putkul Israilni sanga mayil kilimən — dedi..

3:2 1Tar. 3:1-9

3:7 2Sam. 21:8, 10, 11

3:8 «Saulning ... uruk-tuqkanliriqa...» — ibranij tilida «Saulning... kerindaxliriqa».

3:9 «Huda mənki Abnarni kattik ursun wə uningdin artuk ursun!» — ibranij tilida «Huda Abnərnəng bəxiqa mundaq ix quxursun yaki təhimu eoiz ix quxursun».

3:10 «Dandin Bəər-Xebaqiqə» — «Dan» Israilning əng ximalij yurti, «Bəər-Xeba» Yəhudaning əng janubidiki jay idi.

3:12 «Abnar bolsa əzi uqun əqlilərnə Dawutning kəxiqa mangdurup uningqa...» — muxu yərdə «əzi uqun» degənnəng ibranij tilida uq hil quxənqisi bar: — (1) «Abnərnəng əzi uqun» (Ixboxət bilmigən həlda); (2) «uning uqun» (yəni Ixboxət uqun); (3) «nak məydanda». Biz birinqi tərijimigə mayilmiz.

¹³ Dawut jawab berip: — Bolidu, mən sən bilən əhdə kılay. Pəkət birlə ixni tələp kılay; mening keximoğa kəlgəndə Saulning kızı Mıkalni elip kəlmisəng, yüzümni kərəlməysən, dedi.

¹⁴ Andin Dawut Ixboxətning kexioğa əqlilərnı mangdurup: Mən bir yüz Filistiynıng hətniliki bədili bilən aləqan ayalım Mıkalni mənə qayturup bərgin — dedi..

¹⁵ Ixboxət adəm əwətip Mıkalni unıng eridin, yəni Laixning oqlı Paltiyəldin elip kəldi..¹⁶ Le-kin unıng eri Bahurimətiqə unıng kəynidin yioqlıqan peti əgixip mangdi. Ahir berip Abnər unıngoğa: — Yenip kətkin, dewidi, u kəytip kətti.

¹⁷ Əmdi Abnər İsrailning aqsakalliriyoğa: Silər burun Dawut üstimizgə padixah bolsun, degən arzu-istəktə boldunglar. ¹⁸ Əmdi hazır hərəkət kılinglar; qünki Pərwədigar Dawut toqrisida: — Qul-bəndəm Dawutning kəli bilən İsrail həlkimni Filistiylərnıng kəlidin, xundakla barlıq düxmənlirining kəlidin kütüzimən, — degənidi.

¹⁹ Abnər yənə Binyaminlarning kəlikioğimu muxu səzlərnı eytti. Andin İsrail bilən Binyaminning pütkül jəmətining arzu-istəklirini Dawutning kəlikioğa eytixkə Həbronəğa bardı.

²⁰ xundak kılıp Abnər yigirmə adəmnıng həmrəhlikida Həbronəğa Dawutning kexioğa kəlgəndə Dawut Abnər wə unıng adəmlirigə bir ziyapət təyyarlidi. ²¹ Abnər Dawutkə: Mən kəzoqlıp püt-kül İsrailni oqjam padixahning əldioğa jəm kılay, ular sening bilən əhdə kılıxsun, andin sən öz kənglüng həlioqanning barlıq üstidin səltənət kılalaydıqan bolısən, dedi. Xuning bilən Dawut Abnərni yoləqə selip kəydi, u aman-esən kəytip kətti..

Abnər əltürüldü

²² Mana, xu əsnada Dawutning adəmliri bilən Yoab bir yərgə hujum kılıp nuroqun olja elip kəytip kəldi. Ləkin Abnər xu qəoqda Həbronda Dawutning kexida yox idi; qünki Dawutning uzitip kəyuxi bilən aman-esən kəytip kətkənidi. ²³ Yoab wə unıng bilən boləqan pütkül kəoxun yetip kəlgəndə, həlk unıngoğa: Nərnıng oqlı Abnər padixahning kexioğa kəldi, padixah uni yoləqə selip kəyuxi bilən u aman-esən kəytip kətti — dedi.

²⁴ Andin Yoab padixahning kexioğa berip: Bu sening nəmə kəlioqning?! Mana, Abnər kəxingəğa kəptu! Nəmixkə uni yoləqə selip kəyduq? U hazır kətiptu! ²⁵ Sən Nərnıng oqlı Abnərni bilisənəqu! Unıng kəlixı jəzmən seni əldəx üqün, sening qikip-kiridiqan yolungni, xundakla barlıq ix-paaliyitingni bilıwelıx üqündur, — dedi.

²⁶ Yoab Dawutning kəxidin qikixi bilən u həwərqilərnı Abnərning kəynidin mangdurdi. Ular uni Sirah kudukıning yenidin yandırup elip kəldi; ləkin Dawut bu ixtin bihəwər idi. ²⁷ Abnər Həbronəğa yenip kəlgəndə Yoab uni xəhər kəwukida uqritip, «Səngə dəydiqan məhpiy səzüm bar idi» dəp uni bir qətkə əkilip u yərdə inisi Asahəlning kən kisasini elix üqün kərsikioğa piqək səldi, xuning bilən u əldi..

²⁸ Keyin, Dawut bu ixni əngləp: Mən wə padixahlikim Pərwədigarning əldida Nərnıng oqlı Abnərning əkkən kəni üqün mənggü bigunəhdurmiz; ²⁹ unıng kənini əkküzux gunəhi Yoabning bəxioğa wə atisining jəmətining bəxioğa kəynəm bolup qüxsun; Yoabning əilisidin əkma yara kəsili, yəki məhaw kəsili, yəki həsioğa tayanəquqi, kiliqtin əlgüqi yəki əx-tülüksizlər əksümisun! — dedi..

³⁰ Xundak kılıp, Abnər Gibeondiki jəngdə ularning inisi Asahəlni əltürgini üqün, Yoab bilən inisi Abixay uni əltürdi.

3:14 «Mən bir yüz Filistiynıng hətniliki bədili bilən aləqan ayalım Mıkalni mənə qayturup bərgin» — muxu ix toqıruluq «1Sam.» 18:20-27ni kəring.

3:14 1Sam. 18:25, 27

3:15 «Laixning oqlı Paltiyəl» — «1Sam.» 25:44də «Laixning oqlı Falti» yəki «Laixning oqlı Palti» dəp atilidu.

3:15 1Sam. 25:44

3:21 «Mən kəzoqlıp pütkül İsrailni oqjam padixahning əldioğa jəm kılay...» — yəki «Mən hazır qikip pütkül İsrailni oqjam padixahning əldioğa jəm kılay...» yəki «Mən ornumdin turup oqjam padixahning əldioğa jəm kılay...».

3:27 2Sam. 2:23; 1Pad. 2:5

3:29 «həsioğa tayanəquqi» — yəki «qəq egirgüqi».

³¹ Dawut Yoabka wə uningoʻa əgəxkən barlik həlkə: Kiyimlirlinglarni yirtinglar! Bəz kiyim kiyinglar! Abnərning meyiti aldida matəm tutunglar! dedi. Dawut padixah Abnərning jinazisining kəynidin mangdi. ³² Ular Abnərni Həbronda dəpnə kildi, padixah Abnərning kəbrisining yenida awazini kətürüp yioqlidi; həlkning həmmisimu yioqlaxti. ³³ Padixah Abnər üqün mərsiyə oqup:

— «Abnərning əhməktək əlgini toqrimu?

³⁴ Kolliring baoqlaoqlik bolmisimu,

Putlurung ixkəllik bolmisimu,

Lekin sən kixilərnin rəzillərnin qolida yikiləninidək, yikilip əlgənsən!» — dedi.

Xuning bilən həlkning həmmisi uning üqün yənə yioqlaxti. ³⁵ Andin barlik həlk Dawutning yenioʻa kelip, uningoʻa kün patkuqə tamak yeyixni ətündi. Əmma Dawut kəsəm iqip: Mən kün patmasta ya nan ya baxka hərəkəndə nərsini tetisam, Huda meni ursun yaki uningdin artuk jazalisun, — dedi.

³⁶ Barlik həlk buni baykəp, bu ixtin razi boldi; əməliyəttə padixah kıləqan hər bir ix barlik həlkni razi kılatti.

³⁷ Xuning bilən barlik həlk, xundakla pütkül Israil xu küni Nərning oqli Abnərning ətürüləxinin padixahning kərsətmisi əməslikini bilip yətti. ³⁸ Padixah öz hizmətkarlırioʻa: Biləmsilər? Bügün Israilda bir sərdar, uluq bir zat yikildi! ³⁹ Gərqə mən Məsih kılənip padixah tikləngən bolsammu, mən əjiz bir bəndimən. Bu adəmlər, yəni Zəruiyaning oqullirinin wəhxiyilikini mən kətürəlmigüdəkmən; Pərwərdigar rəzillik kıləquqining rəzillikini öz bəxiqə kəytursun! — dedi.

Ixbəxət ətürüldi

4¹ Saulning oqli Abnərning Həbronda əlgini angliqanda qoli boxixip kətti, barlik Israil dəkkə-dükkigə qüxti.

² Saulning oqlining qoxunining aldin yürər qismida ikki sərdari bolup, birining ismi Baanah, yənə birining ismi Rəkab idi. Ular Binyamin kəbilisidin boləqan Bəərotluk Rimmonning oqulliri idi (qünki Bəərot Binyamin kəbilisigə təwə hesablinatti; ³ lekin Bəərotluklar Gittaimoʻa kəqip berip u yərdə bu küngiqə musapirdək yaxawatidu).

⁴ Saulning oqli Yonatanning bir oqli bolup, puti aqsak idi. Saul bilən Yonatanning əlgənlik toqruluk həwər Yizrəlgə yətkəndə, u bəx yaxka kirgən idi. Inik anisi uni elip kaqti; lekin xundak boldiki, u aldirap yügürgəqkə, bala quxup ketip, aqsak bolup kəloqanidi. Uning ismi Məfiboxət idi.

⁵ Əmdi bir küni Bəərotluk Rimmonning oqulliri Rəkab bilən Baanah qingki qux waqtida Ixbəxətnin əyigə bardi. Ixbəxət qüxlük uyquda uhlawatqanidi. ⁶ Ular buqday alimiz degənni bahənə kılıp, əyining iqlirigə kirip, Ixbəxətnin qorsikioʻa piqak sanjidi. Andin Rəkab wə Baanah kəqip kətti ⁷ (ular Ixbəxət hujrisida kariwatta yatqinida, əygə kirip, uni ətürgənidi). Ular uning kallisini kesip, andin kallisini elip kəqip Arabah tüzənglikidin mengip əttili.

⁸ Ular Ixbəxətnin kallisini Həbronqə, Dawutning kəxiqə elip berip, padixahqə: Mana, bu janablırining jenini izdigən düxmənliri Saulning oqli Ixbəxətnin kallisi! Bügün Pərwərdigar oqjam padixahni Saul bilən nəslidin intikam elixqə muyəssər kildi — dedi.

⁹ Dawut Bəərotluk Rimmonning oqulliri Rəkab bilən inisi Baanahqə: Meni barlik

3:35 «Huda meni ursun yaki uningdin artuk jazalisun» — ibranıy tilida «Huda mening bəxiqə bundak yaki undak kilsun yaki uningdin tehimu artuk kilsun!».

3:38 «Padixah öz hizmətkarlırioʻa: Biləmsilər?...» — ibranıy tilida «Padixah öz hizmətkarlırioʻa: Bilməmsilər...?».

4:2 Yə. 9:17; 18:25

4:4 2Sam. 9:3-13

kiyinçiliklardan kütüzöçän Pärwərdigarning həyatı bilən kəsəm kiliməni, ¹⁰ burun birsi Dawutka hux həwər elip kəldim, dəp oylap, manga: — Mana, Saul əldi, dəp kəlgəndə, mən uni elip Ziklagta əltürüwəttim. Bərhək, mana bu uning yətküzgən həwirining mukapatı boləjanidi!.

¹¹ Əmdi mən xundak kilejan yərdə, rəzil adəmlər öz əyidə orunda yatқан bir həkkanıy kixini əltürgən bolsa, mən nemə kiley?! Uning aққан kən kərzini silərnin kəlunglardan elip, silərnı yər yüzidin yokətmədim? — dedi.

¹² Dawut oçulamlirioça buyruk kiliwidi, ular bularnı kətl kildi. Uların kəl-putlirini kesip, ularnı Həbrondiki kəlnin yənidə esip koydi; ləkin ular İxboxətnin bəxini elip Həbronda Abnərnin kəbrisidə dəpnə kildi..

Dawut Israiləja padixah boluxka məsih kilinidu

1Tar. 11:1-9; 14:1-17

5¹ Andin keyin Israilning barlik kəbililiri Həbronəja Dawutning kəxioça kəlip: Kərisila, biz əzlrining ət-səngəkliridurmiz! ² Burun Saul bizning üstimizdə səltənət kilejandimu Israil həlkigə jənggə qikip-kirixkə yolbaşqı boləjan əzliri idila; Pərwərdigar siligə: Sən Menin həlkim Israilning padiqisi bolup, ularnı bəkisən, Israilning əmiri bolisən, degənidi — dedi..

³ Xuning bilən Israilning həmmə aқsaқalliri Həbronəja padixahning kəxioça kəldi; Dawut padixah Həbronda, Pərwərdigarning əldidə ular bilən əhdə tüzüxti. Andin ular Dawutnı Israiləja padixah boluxka məsih kildi.

⁴ Dawut padixah boləjanda ottuz yaxka kirgən bolup, kirik yil səltənət kildi. ⁵ U Həbronda Yəhudaning üstidə yəttə yil əltə ay səltənət kiliş, Yerusalemdə pütkül Israil bilən Yəhudaning üstidə ottuz üç yil səltənət kildi..

⁶ Padixah əz adəmliri bilən Yerusalemoça qikip, xu zeminda turojan Yəbusiylar bilən jəng kiləjili bardi. Ular Dawutka: Sən bu yərgə kirəlməysən, bəli həttə korlar bilən aқsaқlar seni qe-kindüridu! — dedi. Qünki ular: «Dawut bu yərgə kət'iy kirəlməydu», dəp oylaytti. ⁷ Ləkin Dawut Zion kəroçinini əldi (bu yər Dawutning xəhiri dəp atilidu)..

⁸ Dawut u künı: Kimki Yəbusiylarnı uray desə sünggüç bilən qikixi kərək, andin u Dawut kın-kinidin əq kəridiojan bu kor, aқsaқlar bilən həsəblıxalaydu, dedi. Xuning bilən «Korlar ya aқsaқlar əygə kirmisun» dəydiəjan məqal pəyda boldi..

4:10 2Sam. 1:15

4:12 « Rəkab bilən Baanahning kəl-putlirini kesip, ularnı Həbrondiki kəlnin yənidə esip koydi » — «ularnı» bəlkim Rəkab bilən Baanahning kəl-putlirinila əməs, bəli jəsətlirini kərsitixi mükün.

4:12 2Sam. 3:32

5:2 «Israil həlkigə jənggə qikip-kirixkə yolbaşqı boləjan əzliri idila» — ıbranıy tilidə «Israilning qikixidə həm kirixidə ularəja bəxioçuqi idila» degənlik bilən ipadilinidu; muxu ıbarə Israilning barlik paaliyətlinimu kərsitixi mükün.

5:2 2Sam. 7:7; Zəb. 78:70-72

5:5 2Sam. 2:11; 1Pad. 2:11; 1Tar. 3:4

5:6 «bəli həttə korlar bilən aқsaқlar seni qekindüridu! — dedi. Qünki ular: «Dawut bu yərgə kət'iy kirəlməydu», dəp oylaytti — bu ikki jümlinin başqa birhil tərjimisi: — «bəli sən korlar bilən aқsaқları həydiwətmisəng, bu yərgə kirəlməysən, — dedi, Dawutnı hərgiz bu yərgə kirməydu, dəp oylattı».

5:7 «Zion kəroçinini» — «Zion» Yerusalemnin iqidiki egizlik bolup, xu yərgə daim kərojan selinip turatti. Keyin ıbadəthanimu Zionda kurolojan. Keyin «Zion» degən isim bəzidə pütkül Yerusalemlə xəhriğimu wə bəzidə Israilning əzigimu wəkillik boləjan.

5:8 «Kimki Yəbusiylarnı uray desə, sünggüç bilən qikixi kərək» — bu sirlik səznin mənisı pəkət yekinda arheologlar təkşürüp tapқан tarixiy izlardan eniklandı. Əslidə Yerusalemlə xəhriğinin əstidə məhpiy bir su yolu bar idi; xəhərdə bu su yoluəja tutıxidojan tik bir kuduқ bar idi. Dawutning adəmliri xu kuduқtin yamixip qikқан bolsa kərək. «korlar ya aқsaқlar əygə kirmisun» — bu səznin mənisı bəlkim (1) həqқandəq butpərəs adəmlərnin (məsilən, Yəbusiylarning) padixahning ordısioja kirixigə ruhsət yok; (2) Dawut Yəbusiylar tayanəjan hərkəndəq butlar («kor wə aқsaқlar)nı hərgiz əyigə kirixkə ruhsət kilmaytti (dəmək, butlar «kor», «aқsaқlar)dərdəq həqnemə kılalmaydu). Bu səz korlar wə aқsaқların əzlrini kərsətməydu, qünki keyin aқsaқ boləjan Məfıboxət hərkünü Dawut bilən həmdəstıhan ılturatti.

5:8 1Tar. 11:6

« Samuil «2» »

⁹ Xundak qilib Dawut qoroqanda turdi wə u yərnı «Dawutning xəhəri» dəp atıdı. Dawut xəhərnıng ətrapıoqa Millodin tartıp iğ tərəpkiqə ımarət saldı. ¹⁰ Dawut barqanseri qüdrət taptı; samawiy qoxunlarınq Sərdari bolqan Huda Pərwərdigar unıng bilən billə idi.

¹¹ Turning padıxaı Hıram Dawutning qəxiqə əlqılərnı əwətti wə ular bilən qoxup, kedir yaqıqlırı, yaqıqlılar wə taxqılarnı əwətti; ular Dawut üqün bir orda yasap bərdi. ¹² Dawut Pərwərdigarnıng əzini Israilqə padıxaı tikləp, əz həlqi Israil üqün əzining padıxaıqlıqını gülləndürgənlikini bilip yətti.

¹³ Dawut Həbrondin kəlgəndin keyin Yerusalemdin yənə ayallarnı wə kenizəklərnı aldı; xuning bilən Dawutqə yənə kəp oqul-qızlar tuquldi.

¹⁴ Yerusalemda unıngdin tuquloqanlarınq isimlırı mana mundaq idi: Xammua, Xobab, Natan, Sulayman, ¹⁵ İbhər, Elixua, Nəfəg, Yafıya, ¹⁶ Elixama, Eliada wə Elifələt.

Filistiyə bilən jəng kilix

¹⁷ Filistiyələr Dawutning Israilqə padıxaı boluxqə məsihlənginini angliqanda, ular həmmisi Dawutnı tutqılı qıktı, Dawut buni anglapla, qoroqanoqə qüxti.

¹⁸ Filistiyələr kelip «Rəfayim jilojisi»da yeyilip turdi; ¹⁹ Dawut Pərwərdigardın yol sorap: Filistiyəlgə qarxi atlinaymu? Uların qolumoqə tapxurarsənmu? — dedi. Pərwərdigar Dawutqə: Qıqkın! Qünki, Mən Filistiyələrnı jəzmən qolungoqə tapxurımən — dedi.

²⁰ U wəqıttə Dawut Baal-Pərazimoqə bardi. U yərdə Dawut ularnı tarmar qıldı. U: — «Pərwərdigar mənıng aldımda düxmənlırim üstigə huddi kəlkün yərnı elip kətkəndək bəsüp kirdi» — dedi. Xuning bilən u yərnı «Baal-Pərazim» dəp atıdı. ²¹ Filistiyələr u yərdə əz məbudlırını taxlap kətti; Dawut bilən adəmliri ularnı elip kətti.

²² Əmdı Filistiyələr yənə qıqıp «Rəfayim jilojisi»da yeyilip turdi.

²³ Dawut Pərwərdigardın yol sorıdı. Pərwərdigar: Sən u yərgə qıqmay, bəlki ularnıng kəynidin aylinip ətüp üjmə dərəhlirining udulidin hujum qiloqın — dedi.

²⁴ Xundak boliduki, sən üjmə dərəhlikining üstidin ayaoı tiwixini anglixing bilənla dərhal atlan; qünki xu tapta Pərwərdigar Filistiyələrnıng qoxunıqə hujumoqə qıqқан bolıdu, — dedi.

²⁵ Dawut Pərwərdigarnıng unıngoqə əmr qiloqınidək qilip, Filistiyələrnı Gibeondin Gəzərgiqə qooqlap kirdi.

Dawut əhdə sanduqını Yerusalemoqə əkilidu

1Tar. 13:1-14; 15:25-29;16:1-3

⁶ ¹ Dawut Israilning arisidin barlıq sərhil adəmlərnı yioqiwiđi, bular ottuz ming qıktı. ² Andin Dawut wə unıngoqə əgəxkənlərnıng həmmisi Hudaning əhdə sanduqını yətkəp kelix üqün Yəhudadiki Baalahqə qıktı; sanduq muqəddəs nam bilən, yəni kerublarnıng ətuturısida əturoquqi samawiy qoxunlarınq Sərdari bolqan Pərwərdigarnıng nami bilən ataloqanıdı.

³ Ular Hudaning əhdə sanduqını dəngdə əturuxluq Abınadabnıng əyidə yengi bir qərwıqə selip, uni xu yərdin elip qıktı. Abınadabnıng oqullırı Uzzaı bilən Ahıyo u yengi qərwını

5:9 «Millodin tartıp iğ tərəpkiqə ımarət saldı» — «Millo»: «pələmpəylik yər» dəgən mənıdə boluxı mumkin.

5:13 1Tar. 3:9; 14:3-7

5:18 «Rəfayim jilojisi» — Yerusalemoqə yeqin, Hınnom jilojisinin jənubiy tərıpıdı.

5:20 «Baal-pərazim» — «bəstüp qıqquqlarnıng Rəbbi» dəgən mənıdə.

5:20 Yəx. 28:21

5:23 «Üjmə dərəhliri» — bu biznıng qıyasimiz. İbranıy tilıda «yioqlıoquqi dərəhlər». Zadı qaysı dərəh ikənlikı bizgə naməlum. Baxqə bir qıyas «hınə dərəhliri».

5:25 «Gibeondin» — yaki «Gebadin».

6:2 «Yəhudadiki Baalah» — (yaki «Baalah-Yəhudaqə») — baxqə ismi «Kiriya-Yearim» («1Sam.» 7:2, «1Tar.» 13:6ni kəruq).

həydidi. ⁴ Ular hərwinı Hudaning əhdə sanduķı bilən dēngdə olturuxluķ Abinadabning əyidin elip qıktı; Ahiyo əhdə sanduķining aldida mangdi. ⁵ Dawut bilən pütķül Israil jəmətidikilə Pərwərdigarning aldida təntənə kılıp küy okup qiltar, təmbur, dap, daķa-dumbak wə qanglar qelip ussul oynidi.

⁶ Ləkin ular Nakonning haminiōa kəlgəndə, kalilar aldioķa müdürəp kətkənlikə üqün, Uzzah kolini sozup Hudaning əhdə sanduķini tutuwaldi. ⁷ Pərwərdigarning oĵazipi Uzzahķa kəzəjaldi; u hata kılōjini üqün, uni Huda xu yərdə urdi. Xuning bilən Uzzah Hudaning əhdə sanduķining yenioķa yikilip əldi.

⁸ Ləkin Dawut bolsa Pərwərdigarning Uzzahning tenini bəskənlikə aqqıķlandi wə u yərnı «Pərez-Uzzah» dəp atidi; u yər bğūnki kūngiqə xundak atilidu. ⁹ U küni Dawut Pərwərdigardin kərkup: Pərwərdigarning əhdə sanduķini əzūmningkigə ķaysı yol bilən əkelərmən? — dedi.

¹⁰ Xuning üqün Dawut Pərwərdigarning əhdə sanduķini «Dawut xəhri»gə, əziningkigə yətkəxni halimidi; Dawut uni elip berip, Gatlik Obəd-Edomning eyidə kaldurdi.

¹¹ Pərwərdigarning əhdə sanduķi Gatlik Obəd-Edomning eyidə üq ay turdi; Pərwərdigar Obəd-Edom wə uning pütķül eyidikilərnı bərikətlidi.

¹² Dawut padixahķa: — «Pərwərdigar Əz əhdə sanduķi wəjidin Obəd-Edom wə uning barini bərikətlidi» dəp eytili. Xunga Dawut Hudaning əhdə sanduķini Obəd-Edomning əyidin elip qıķip, huxluķ bilən Dawutning xəhriğə elip kəldi.

¹³ Pərwərdigarning sanduķini kətürğənlər altə kədam mengip, xundak boldiki, u bir buķa bilən bir bordak mozayni kurbanlik kildi. ¹⁴ Dawut bolsa kanap əfodni kiypip Pərwərdigarning aldida kūqining bariqə ussul oynaytti; ¹⁵ Dawut bilən Israilning pütķül jəməti təntənə kılıp warkirixip, kanay qelixip Pərwərdigarning əhdə sanduķini elip qıķiwatatti.

¹⁶ Pərwərdigarning əhdə sanduķi Dawutning xəhriğə elip kirilginidə, Saulning ķizi Miķal derizidin ķarap, Dawut padixahning səkrəp Pərwərdigarning aldida ussul oynawatķanlikini kərup, uni əz kənglidə mənstimidi.

¹⁷ Ular Pərwərdigarning əhdə sanduķini elip kirip, Dawut uning üqün tiktürgən qedirning ottursida kəydi. Andin Dawut Pərwərdigarning aldida kəydürmə kurbanlik bilən inaklik kurbanliklirini sundi.

¹⁸ Dawut kəydürmə kurbanlik bilən inaklik kurbanliklirini kəltürüp bolup, halayikķa samawiy kəxunlarning Sədari boləjan Pərwərdigarning namida bəht-bərikət tilidi. ¹⁹ U pütķül Israil jamaitigə, ər bilən ayallarning hər birigə birdin kəturmaq, birdin horma poxkili wə birdin üzüm poxkilini təksim kılıp bərdi. Andin həkning hər biri əz eyigə yenip kətti.

²⁰ Dawut əz ailisidikilərnı mubərəkləx üqün yenip kəlgəndə, Saulning ķizi Miķal uning aldioķa qıķip: Bğūn Israilning padixahı əzini xunqə xərəplik kərsəttimu, ķandak? U huddi pəs bir adəmning nomussizlaqə əzini yalingaqliōiniōa ohxax, hizmətkarlırining dedəklirining kəz aldida əzini yalingaqildi!

6:3 1Sam. 6:7, 8; 7:1, 2

6:5 «təntənə kılıp küy okup...» — yaki «hərhil arqə yəraqıliridin yasələjan sazlarnı qelip...». «daķa-dumbak» — yaki «xakıldak(lar)».

6:8 «Pərez-Uzzah» — «Uzzahōa bəsüp kirix» dēğən mənida.

6:12 «Pərwərdigar Əz əhdə sanduķi wəjidin...» — ibraniy tilidə «Pərwərdigar Hudaning əhdə sanduķi wəjidin...».

6:13 «Pərwərdigarning sanduķini kətürğənlər altə kədam mengip, xundak boldiki, u bir buķa bilən bir bordak mozayni kurbanlik kildi» — «altə kədam» bizningqə bu dəsəlpki altə kədamni kərsitidu. Baxķa birhil tərjimisi «Ular hər altə kədam mangoanda, bir kətim buķa wə bordak mozay kurbanlik kildi». Ləkin undak bolsa, ilğərləx bək asta bolatti!

6:14 «Dawut bolsa kanap əfodni kiypip...» — «əfod» adətə pəkət kahinlar kiyyidojan jilitkidək ķışka bir kəynək idi. Bizing «tabirlər»imizni kərug. Dawutning əfodni kiypiyi bəlkim ussul oynaxķa azadə bolux üqün idi (14-ayətini kərug).

6:19 «birdin horma poxkili» — yaki «bir yutum xarab» yaki «bir parqə gəx».

6:20 «...əz ailisidikilərnı mubərəkləx üqün...» — «mubərəkləx» muxu yərdə «bəht-bərikət tiləx»ni əz iqigə alidu. «Bğūn Israilning padixahı ... hizmətkarlırining dedəklirining kəz aldida əzini yalingaqildi!» — «əzini yalingaqildi» dēğən gəp ərkınrək ussul oynaxķa Dawutning «əfod»ni kiypənlikini kərsitidu.

²¹ Dawut Miqaloja: Undak xadlanoqinim Pərwərdigar aldida idi. U atang wə uning pütkül jəmətini ərüp, meni Pərwərdigarning həlqi boləjan Israil üstigə baxlamqi kılıp tiklidi. Xunga mən Pərwərdigarning aldida ussul oynaymən! ²² Əməliyəttə mən özümni tehimu ərziməs kılıp, əz nəzirimdə özüm təwən boluxka razimən. Ləkin sən eytkən u dedəkləarning nəziridə bolsa, hərmətkə sazawər bolimən — dedi.

²³ Saulning kızı Miqal bolsa, əlidiəjan künigiqə bala tuəqimidi.

Pərwərdigarning Dawutka kıləjan uluəq wədiliri

1Tar. 17:1-5

7¹ Padixah əz ordisisda turatti, Pərwərdigar uningəja ətrapidiki barlık düxmənliridin aram bərgəndin keyin, ² padixah Natan pəyoqəmbərgə: Mana kəra, mən kedir yaəqiqidin yasələjan eydə olturiman, ləkin Hudaning əhdə sanduqi bir qidirning iqidə turuwatidu — dedi..

³ Natan padixahka jawap berip: Kənglündə nemə oyliəjining bolsa, xuni kıləjin; qünki Pərwərdigar sening bilən billidur — dedi.

⁴ Ləkin keqidə xundak boldiki, Pərwərdigarning səzi Natanoja kelip mundak deyildi: ⁵ — Berip kulum Dawutka degin: «Pərwərdigar: — «Sən dərwəka Manga turidiəjanəja əy salmaqquimusən?» — dəydu.. ⁶ — «Mən Israillarni Misirdin qikərojanidin tartip, bu künigiqə bir eydə olturmim, bəlki bir qedirni makan kılıp, kezip yürdüm. ⁷ Mən Özüm barlık Israillar bilən yürəgən həmmə yərlərdə, həlkim Israilni padiqi bolup bekixka əmr kıləjanlarəja, yəni Israilning hərəkəndak kəbilisining bir yetəkqisigə: Nemixka Manga kedir yaəjaqtin bir əy yasimaysilər? — dəp bakқанmu? ⁸ Əmdi kulum Dawutka mundak degin: — Samawiy koxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar: — Seni həlkim Israiləja baxlamqi kılıp tikləx üqün seni yaylaklardin, kəy bekixtin elip kəldim, — dəydu, ⁹ — wə məyli kəyərgə barmiojin, Mən haman sening bilən billə boldum wə sening aldingdin barlık düxmənlirini yəkitip kəldim; yər yüzidiki uluəqlar nam-xəhrətkə igə boləjəndək seni uluəq nam-xəhrətkə sazawər kıldim. ¹⁰⁻¹¹ Mən həlkim boləjan Israiləja bir jayni bekitip, ularni xu yərdə tikip əstürimən; xuning bilən ular əz zeminida turidiəjan, parakəndiqiliklə uqrimaydiəjan bolidu. Rəzillər dəsləptidikidək, xundakla Mən həlkim Israil üstigə həkümranlık kılıxka həkimlarni təyinligən künlərdikidək, ularəja kəytidin zulum salmaydu. Mən hazır sanga həmmə düxmənlirindin aram bərdim. Əmdi Mənki Pərwərdigar sanga xuni eytip kəyayki, Mən sening üqün bir əyni kurup berimən!» — dəydu..

¹² «Künlirig toxup, ata-bowilirig bilən əlümdə uhləjiningda, Mən əz puxtingdin boləjan nəslingni sening ornungda turojuzup, padixahlıqini məzmut kılımən.. ¹³ Mening namim üqün bir əyni yasioquqi u bolidu, wə Mən uning padixahlıq təhtini əbədigiqə mustəhkəm kılımən.. ¹⁴ Mən uningəja ata bolimən, u Manga oəul bolidu. Əgər u kəbihlik kilsa, uningəja insanlarning

7:2 «Hudaning əhdə sanduqi bir qidirning iqidə turuwatidu» — muxu yərdə «qedirning iqidə» ibranıy tilida «pərdilər iqidə» değan səz bilən ipadilini.

7:5 «kulum Dawut» — «kıl» değan uqum toəqruluk «təbirlər»imizni kərug.

7:7 «Israilning hərəkəndak kəbilisining bir yetəkqisi...» — «1Tar.» 17:6də «Israilning hərəkəndak yetəkqi həkimi» deyilidu.

7:9 2Sam. 8:6,14

7:10-11 «Mən sening üqün bir əy kurup berimən» — Dawut əslı Huda üqün bir əy kurmaqqi boləjan, ləkin Huda Dawutka: Sanga bir əy (ailə, jəmət, sulalə değan mənida) kurup berimən» dəp jawab beridu.

7:12 «Mən əz puxtingdin boləjan nəslingni sening ornungda turojuzup, ...» — muxu yərdə «puxtingdin» — ibranıy tilida «iq-bəqrindin».

7:12 1Pad. 8:20

7:13 1Pad. 5:19; 6:12; 1Tar. 22:10

tayiki bilən wə adəm balilirining sawaḵ-dumbalaxliri bilən tərbiyə berimən.¹⁵ Əmma Mən sening aldingda ərüwətkən Sauldin mehir-xəpkitimni juda kıløjinimdək, uningdin mehir-xəpkitimni juda kılmaymən.¹⁶ Xuning bilən sening öyüŋ wə sening padixahlıŋing aldingda həmixə məzmüt kılınidu; təhting əbədgiqə məzmüt turoquzulidu».

¹⁷ Natan bu barlıq sözlər wə barlıq wəhijni heqnemə kaldurmay, Dawutka eytip bərdi.

¹⁸ Andin Dawut padixah kirip, Pərwərdigarning aldida olturup mundaḵ dedi: «I, Rəb Pərwərdigar, mən zadi kim idim, mening öyüm nemə idi, Sən meni muxu dərijigə kəturğüdək?

¹⁹ Lekin, i Rəb Pərwərdigar, mening bu mərtiwəm Sening nəziringdə kiqikkinə bir ix hesablandı; qünki Sən mən kұлungning öyining yiraḵ kəlgüsi toqruluk səzlidin; bu həmmila adəmgə daim bolidioqan ixmu, i, Rəb Pərwərdigar? ²⁰ Əmdi Dawut Sanga yənə nemə desun? Sən Öz kұлungni tonuysən, i, Rəb Pərwərdigar! ²¹ Sən səz-wədəŋ wəjədin, Öz kəŋlündikigə asasən bu uluq ixnig həmmisini kұлung bilsun dəp bekətip kıløjansən. ²² Xunga Sən uluqsən, i Pərwərdigar; kұлaklirimiz barlıq anglojindək, Sening təŋgdixin yok, Səndin baxḵa heqḵandaḵ ilah yoktur..

²³ Həḵing Israildək yənə baxḵa bir əl barmu, ular jaḵanda alahidə turidu? — Qünki Sən Huda ularni Misirdin kұtkuzup Özüŋgə has bir həḵ kılax üqün, xundaḵla nam-xəhrətkə igə bolux üqün, Özüŋ barding; Sən Özüŋ üqün Misirdin, əllərdin wə ularning ilahlıridin kұtkuzup qıḵḵan həḵing aldida zemining üqün uluq wə dəḵxətlik ixlarni kıldin. ²⁴ Sən həḵing Israilni Özüŋ üqün əbədgiqə bir həḵ boluxḵa bekəting; Sən, i Pərwərdigar, ularning Hudasi boldun.

²⁵ Əmdi həzir, i Pərwərdigar Huda, Öz kұлung wə uning öyi toqrısida eytkən wədəŋgə əbədgiqə məzmüt əməḵ kıløjin; Sən degənliring boyiqə ixni ada kıløjaysən! ²⁶ Sening naming əbədgiqə uluqlinip: — Samawiy qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar Israilning üstidə turidioqan Hudadur, dəp eytilsun, xundaḵla Öz kұлungning öy-sulalisi sening aldingda məzmüt turoquzulsun.

²⁷ Qünki Sən, i samawiy qoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar, Israilning Hudasi Öz kұлungoja: Mən sanga bir öy-sulalə qurup berimən, dəp wəhij kıldin; xunga kұлung bu duani sening aldingda kılaxḵa jür'ət kildi.

²⁸ Əmdi sən, i Rəb Pərwərdigar, birdinbir Hudadursən, Sening səzliring həḵḵəttur wə Sən bu bəht-iltipatni Öz kұлungoja wədə kıldin; ²⁹ xunga kұлungning öy-jəmətini Sening aldingda məŋgü turuxḵa nesip kılıp bərikətligəysən; qünki Sən, i Rəb Pərwərdigar, buni wədə kıløjansən; bu bəht-iltipating bilən Öz kұлungning öy-jəməti əbədgiqə bəht-iltipatḵa nesip bolidu».

7:14 «uningoja insanlarning tayiki bilən wə adəm balilirining sawaḵ-dumbalaxliri bilən tərbiyə berimən» — demək, Dawutning əwladlıridin bolojan padixahlar gunah kılsa, Huda ularoja insaniy wasitə (bəlkim dūxmənnin wasitisi) bilən tərbiyə beridu.

7:14 Zəb. 89:26-27, 31; 1br. 1:5

7:16 «...sening öyüŋ wə sening padixahlıŋing aldingda həmixə məzmüt kılınidu» — yaki «...sening öyüŋ wə sening padixahlıŋing aldimda həmixə məzmüt kılınidu».

7:19 «mening bu mərtiwəm Sening nəziringdə kiqikkinə bir ix hesablandı» — demək, «Sən (allıḵaqan) meni muxu (yukiri) dərijigə kəturğanikənsən...» deŋən səz (18-ayətni kəruŋ) uning padixah bolojanlıḵini kərsətidu. Lekin Huda bu imtiyazdin yənə kəp imtiyazlarni qoxup bərməḵqi. 9-16-ayətlərnı kəytidin kəruŋ.

7:22 Qan. 3:24; 4:35; 32:39; 1Sam. 2:2; Zəb. 86:8; Yəx. 45:5, 18, 22; Mar. 12:29, 32

7:23 «ularni... kұtkuzup Özüŋgə has bir həḵ kılax üqün, xundaḵla nam-xəhrətkə igə bolux üqün, özüŋ barding» — tekistning eniḵ mənisı xuki, Israilni Misirdin kұtkuzux üqün Huda Özi xəhsən Misiroja barojan. «...ularni... əllərdin wə ularning ilahlıridin kұtkuzup qıḵḵan» — muxu ibarə bəlkim Hudanin Israil aldida Pələstin zeminida turuwatḵan butpərəs əllərnı qoqlıwetixini kərsətitixi mumkin.

7:23 Qan. 4:7, 34; 10:21; 33:29; Zəb. 147:19-20

7:28 Yh. 17:17

Dawut ətrapidiki əllərni özigə bekindüridu

1Tar. 18:1-14

8¹ Bu ixlardin keyin xundak boldiki, Dawut Filistiyəlgə hujum kilip, ularni boysundurdi. Xundak kilip, Dawut Filistiyəlrəning kolidin mərkiziy xəhərning hokukini aldi.

² U həm Moabiyəlarəja hujum kilip, ularnimu məqlup kildi. U ularni yərgə yatkuzup, tana bilən əlqəp, ikki tana kəlgənlərni əltürdi, bir tana kəlgənlərni tirik kaldurdi. Moabiyəlar bolsa Dawutka bekinip, uningəja selik tapxurdi.

³ Andin Zəbahning padixahı Rəhəbning oqlı Hədad'əzər Əfrat dəryasıəja qikip, xu yərdiki həkimiətni əzigə kaytidin tartiwalmaqı boləjanda, Dawut uningəja hujum kilip, məqlup kildi. ⁴ Dawut uning qoxunidin bir ming yəttə yüz atlık əskərni wə yigirmə ming piyədə əskərni əsir kildi; Dawut hərwa atlırining piyini kəstürdi, ləkin əzigə yüz hərwilik atni kaldurup qoydi.

⁵ Dəməxktiki Suriylər Zəbahning padixahı Hədad'əzərgə yərdəm berix üqün qikti, ləkin Dawut Suriylərdin yigirmə ikki ming adəmnı əltürdi. ⁶ Andin Dawut birnəqqə bargah əskərlərni Dəməxktiki Suriylərləning zeminida turoquzdi; xuning bilən Suriylər Dawutka bekinip uningəja selik tapxurdi. Dawut kəyərgə barsa, Pərwədigar uningəja nusrət berətti.

⁷ Dawut Hədad'əzərləning oqlamlirioja təminləngən altun kəlkanıni tartiwelip, Yerusalemoja kəltürdi. ⁸ wə Hədad'əzərləning xəhərliri boləjan Bitah bilən Birotay xəhərliridinmu intayin kəp misni qoloja quxurdi.

⁹ Hamatning padixahı Toy Dawutning Hədad'əzərləning pütün qoxunini məqlup kiləjinini anglap, ¹⁰ əz oqlı Yoramni Dawutning halini soraxka wə Dawutning Hədad'əzər bilən jəng kilip uni məqlup kiləjiniəja uni təbrikləxkə əwətti. Qünki Hədad'əzər daim Toy bilən jəng kilip keliwatatti. Yoram bolsa kümüx, altun wə mis kaqa-buyumlarni elip kəldi. ¹¹⁻¹² Dawut padixah muxularni wə əzi bekindurəjan həmmə əllərdin, jümlidin Suriylərdin, Moabiyəlardin, Ammoniylardin, Filistiyəlardin wə Amaləklərdin olja aləjan altun-kümüxlərni Pərwədigarəja atap beəjixlidi. Bular Zəbahning padixahı Rəhəbning oqlı Hədad'əzərdin aləjan oljini əz iqigə alidu.

¹³ Dawut Suriylərni məqlup kilip, yəni on səkkiz ming adəmnı «Xor wadisi»da əltürüp yanəjanda, uning nam-dangki heli qikkanidi. ¹⁴ U Edomda əskər bargahlırini turoquzdi; pütün Edomda bargahlarni kurdi. Xuning bilən Edomiylərləning həmmisi Dawutka bekindi. Dawut kəyərgə barsa, Pərwədigar uningəja nusrət berətti.

¹⁵ Dawut pütkül İsrail üstigə səltənət kildi; u pütkül həlkini sorap, adil həkəmlər qikirip adalət yürüzətti.

Orda əməldarlıri

2Sam. 20:23-26; 1Tar. 18:15-17

¹⁶ Zəruianing oqlı Yoab qoxunning sərdari boldi; Ahiludning oqlı Yəhəxafat mirza boldi; Ahitubning oqlı Zadok bilən Abiyatərləning oqlı Ahimələk kahin boldi; Seraya diwan begi boldi. ¹⁸ Yəhəyadaning oqlı Binaya Kərətiylər bilən Pələtiylərləning yolləbxqisi boldi; Dawutning oqullirimu kahin boldi.

8:1 «...mərkiziy xəhərning hokukini aldi» — yaki «Məttəg-Ammah xəhərlini aldi».

8:4 «bir ming yəttə yüz atlık əskər» — yaki «bir ming yəttə yüz jəng hərvisi».

8:4 1Tar. 18:4

8:5 «Dəməxktiki Suriylər» — yəni «Dəməxktiki Suriyaliklər».

8:6 «Suriylər» — yaki «Aramiylər». Həzirki Suriyədikilər ulardin, yəni Aramiylərdin qikkan.

8:8 «Bitah» — yaki «Təbah» — «1Tar.» 18:8ni kərləng.

8:10 «Toy ... əz oqlı Yoramni ... təbrikləxkə əwətti» — «1Tar.» 18:10də «Yoram» «Hadoram» dəgən baxka bir isim bilən atilidu.

8:11-12 «Suriylərdin» — yaki «Edomlardin» — 14-ayətni wə «1Tar.» 18:11ni kərləng.

8:13 Zəb. 60:1-4

8:18 «Kərətiylər bilən Pələtiylər» — bəlkim Dawutka alahidə muhəpizətqilər yaki alahidə zərbidar əskərlər boləjan boluxi mumkin idi. «Dawutning oqullirimu kahin boldi» — muxu yərdə «kahin» bəlkim (1) ularning Hudaning ibaditidə

Məfiboxətə xəpəkət kərsitix

9¹ Dawut: Saulning əyidin tirik qalqan birərsi barmikin, bar bolsa mən Yonatanning hermitidə uningqə xapaət kərsitəy? — dedi.

² Əmdi Saulning ailisidiki Ziba degən bir hizmətkar qalqanidi. Ular uni Dawutning kexioqə qaqirdi. Kəlgəndə, padixah uningdin: Sən Zibamu? dəp soridi. U: Pekir mən xu! — dedi.

³ Padixah: Saulning ailisidin birərsi tirik qaldimu? Mən uningqə Hudaning xapaətini kərsitəy dəwatimən, — dedi. Ziba padixahqa: Yonatanning bir oqlı tirik qaldı; uning ikki puti aqsaydu — dedi.

⁴ Padixah uningdin: U kəyərdə, dəp soridi. Ziba padixahqa: U Lo-Dibarda, Ammiəlning oqlı Makirning əyidə turidu — dedi.

⁵ Xunga Dawut padixah kixi əwətip uni Lo-Dibardin, Ammiəlning oqlı Makirning əyidin elip kəldi.

⁶ Saulning nəwrisi, Yonatanning oqlı Məfiboxət Dawutning aldiqə kəlgəndə, yüzini yərgə yikp, təzim kildi. Dawut: Sən Məfiboxətmu? — dəp qakiriwidi, u: Pekir xu! — dəp jawap qayturdi.

⁷ Dawut uningqə: Qorqmioqin, atang Yonatan üqün, sanga xapaət qilmay qalmaymən; bowang Saulning həmmə yər-zeminlirini sanga qayturup berəy, sən həmixə mening dastihininidin oqizalinisən — dedi.

⁸ Məfiboxət təzim kili: Qulung nemə idi, məndək bir əlük it aliyliri kədirligüdək nemə idim? — dedi.

⁹ Andin padixah Saulning hizmətkari Zibani qakirip uningqə: Saulning wə pütkül ailisinin həmmə təəllukatini mana mən oqjangning oqlining qolioqə bərdim. ¹⁰ Sən bilən oqulliring wə hizmətkarliring uning üqün xu zeminda terikqilik kili, qikqan məhsulatlırini oqjangning oqlioqə yeyixə tapxurunglar. Oqjangning oqlı Məfiboxət mən bilən həmixə həmdastihan bolup oqizalinidu, — dedi (Zibaning on bəx oqlı wə yigirmə hizmətkari bar idi).

¹¹ Ziba padixahqa: Oqjam padixah kullirioqə buyruqanning həmmisigə kəminiliri əməl kildu, — dedi. Padixah Dawut yənə: Məfiboxət bolsa padixahning bir oqlidək dastihininidin taam yesun — dedi.

¹² Məfiboxətning Mika degən kiqik bir oqlı bar idi. Zibaning əyidə turuwatqanlarning həmmisi Məfiboxətning hizmətkarliri boldi. ¹³ Əmdi Məfiboxət Yerusalemdə turatti; qünki u həmixə padixahning dastihininidin taam yəp turatti. Uning ikki puti aqsak idi.

Dawut wə Ammoniylar

1Tar. 19:1-19

10¹ Keyin xundək ix boldiki, Ammoniylarning padixahi əldi wə uning Hanun degən oqlı ornida padixah boldi.

² Dawut bolsa: Uning atisi manga iltipət kərsətkəndək mən Nahaxning oqlı Hanunoqə iltipət kərsitəy, — dedi. Andin Dawut atisining pətisigə Hanunung kənglini soraxqə öz hizmətkarliridin birnəqqini mangdurdi. Dawutning hizmətkarliri Ammoniylarning zeminiqə kəlgəndə, ³ Ammoniylarning əməldarliri oqjisi Hanunoqə: Sili Dawutni rastla atiliring

adətiki kaşinlardin baxqə alahidə wəzipiliri barlıqini; (2) hakimiyəttə birhil wəzirlikini kərsitixi mumkin («1Tar. 18:17nimu kəring).

9:2 2Sam. 16:1-4; 19:17

9:3 «Yonatanning bir oqlı tirik qaldı; uning ikki puti aqsaydu» — Zibaning bu səzni deyixi, bəlkim, Dawutning Saulning jəmətidikilərnə izdəxtiki məqsiti öz təhtigə heqkəndək təhdit bolmasliqi üqün, ularni yökətitx, dəp oyliša kərek; xunga u Məfiboxətni aqsak dəydu — aqsak bir adəm təhtkə heqkəndək təhdit bolmaydu, əlwəttə.

9:3 2Sam. 4:4

9:7 «bowang Saul» — ibraniy tilidə «atang Saul» degən söz bilən ipadilini. «Ata» degənnin ibraniy tilidə mənisi kəngdur.

hərmiti üçün qaxlirioja kəngül sorap adəm əwətiptu, dəp qaramla? Dawutning hizmətkarlarini qaxlirioja əwətini xəhərni paylap uningdin məlumat elix, andin bu xəhərni aqdurux üçün əməsmu? — dedi.

⁴ Xuning bilən Hənan Dawutning hizmətkarlarini tutup, saqallirining yerimini qüxürüp, kiyimlirining bəldin təwinini kəstürüp, kətini eqip kətküzüwətti. ⁵ Bu həwər Dawutқа yətküzüldi; u ularni kütüwelixқа aldioja adəm mangdurdı; qünki ular intayin nomus həs qilojanidi. Padixah ularoja: Saqal-burutunglar əsqiqlilik Yeriho xəhiridə turup, andin yenip kelinglar, — dedi.

⁶ Ammoniyar əzlrining Dawutning nəpritigə uqriojanlikini bilip, adəm əwətip Bəyt-Rəhəbdiki Suriylər bilən Zobaqdiki Suriylərdin yigirmə ming piyadə əskər, Maakahning padixahidin bir ming adəm wə Tobdiki adəmlərdin on ikki ming adəmnı yallap kəldi. ⁷ Dawut buni anglap, Yoabning pütkül jənggiwar qoxunini ularning aldioja mangdurdı. ⁸ Ammoniyar qikip xəhərning dərwasizining aldidə səp tüzidi; Zobaq bilən Rəhəbdiki Suriylər wə Tob bilən Maakahning adəmliri dalada səp tüzidi; ⁹ Yoab jəngning aldi həm kəynidin bolidiojanlikioja kəzi yetip, Israildin bir kism sərhil adəmlərni iləp, Suriyələrgə qarxi səp tüzidi; ¹⁰ qalojanlarni Ammoniyaroja qarxi səp tizəp dəp inisi Abixayning koloja tapxurp, uningoja:

¹¹ — Əgər Suriylər manga küqlük kəlsə, sən manga yardım bərgəysən; əmma Ammoniyar sanga küqlük kəlsə, mən berip sanga yardım bərey. ¹² Jür'ətlik boləp! Öz həlkimiz üçün wə Hudayimizning xəhərləri üçün baturluk qılayli. Pərwərdigar Özigə layiq kərüginini qiloqay! — dedi.

¹³ Əmdi Yoab wə uning bilən boləp adəmlər Suriyələrgə hujum qiloqili qikti; Suriylər uning aldidə qaqtı. ¹⁴ Ammoniyar Suriylərnin qaqqinini kərgəndə, ularmu Abixaydin qeqip, xəhərgə keriwaldi. Yoab bolsa Ammoniyar bilən jəng qilixtin qekinip, Yerusalemoja yenip kəldi.

¹⁵ Suriylər bolsa əzlrining Israilarning aldidə məqlup boləpini kərgəndə, yənə jəm boluxti.

¹⁶ Hədad'əzər adəmlərni əwətip, Əfrat dəryasining neri tərpidiki Suriylərni yardımğa qaqirip, ularni yətkəp kəldi; ular Helam xəhərigə kəlgəndə, Hədad'əzərnin qoxunining sədari Xobak ularoja baxqilik kildi.

¹⁷ Bu həwər Dawutқа yətkəndə, u pütkül Israilni yiqdurup, İordan dəryasidin etüp, Helam xəhərigə bardi. Suriylər Dawutқа qarxi səp tizip, uningoja hujum kildi. ¹⁸ Suriylər yənə Israildin qaqtı. Dawut bolsa yəttə yüz jəng harwilikni, qirik ming atlik əskərni kirdi həm qoxunining sədari Xobakni u yərdə əltürdi.

¹⁹ Hədad'əzərgə bekinəp həmmə padixahlar əzlrining Israil aldidə yengilginini kərgəndə, Israil bilən sülh qilixip ularoja bekindi. Xuningdin keyin Suriylər Ammoniyaroja yənə yardım birixkə jür'ət qılalmidi.

Dawutning eojir gunahı

11 ¹ Xundak boldiki, yeni yilning bexida, padixahlar jənggə atlanəp wəqıtta Dawut Yoabni adəmliri bilən həmdə həmmə Israilni jənggə mangdurdı; ular Ammoniyalarning zeminini wəyran qilip, Rabbah xəhirini muhasirigə aldi. Lekin Dawut Yerusalemdə kaldı.

² Bir küni kəqtə Dawut kariwattin kopup, padixah ordisinin əgizisidə aylinip yürətti; əgzidin

10:8 «xəhərnin dərwasizi» — «xəhər» bəlkim ularning paytəhti Rabbahni kərsitidu (14-ayətni kərüng).

10:18 «qirik ming atlik əskər» — yaki «qirik ming piyadə əskərni» — «1Tar.» 19:18ni kərüng. Xu yərdə «yəttə ming jəng harwisi» deyilidu. Pərkining səwəbi bəlkim: (1) qolimizdiki qeqürmilərdə qeqürgüqünün səwənlili boluxi mumkin; (2) ikki ayəttə hatiriləngən sanlarni hesablaş nükstisi oximaydiojan boluxi mumkin.

11:1 «yeni yilning bexida» — Huda Yəhudiy həlqigə tapxurojan kalendar boyiqə «yeni yil» ətiyazda baxlinatti («Mis.» 12:1).

11:1 1Tar. 20:1-3

u munqida yuyuniwatkan bir ayalni kordi. Bu ayal bək qiraylik idi. ³ Dawut adəm əwətip, ayalning həwirini soridi; birsı uningə: — Bu Eliamning kizi, Hıttiy Uriyaning ayali Bat-Xeba əməsmu? — dedi.

⁴ Dawut kixi əwətip, uni kexioğa əkəltürdi (u wəqıttı u adəttin pakliniwatkanıdı). U uning kexioğa kəlgəndə, Dawut uning bilən billə boldi; andin u öz öyigə yenip kətti.

⁵ Xuning bilən u ayal həmilidar boldi, həm Dawutka: Mening boyumda qaptu, dəp həwər əwətti.

⁶ Xuning bilən Dawut Yoabka həwər yətküzüp: Hıttiy Uriyani mening keximəğa əwətinglar, dedi. Yoab Uriyani Dawutning kexioğa mangdurdi. ⁷ Uriya Dawutning kexioğa kəlgəndə, u Yoabning həlini, həlkning həlini wə jəng əhwalini soridi. ⁸ Andin Dawut Uriyağa: Əz öyünggə berip putliringni yuoqin, dedi. Uriya padixahning ordisidin qıqkanda, padixah kəynidin uningəğa bir sowəğa əwətti. ⁹ Ləkin Uriya öz öyigə barmay, padixahning ordisining dərwasısında, oqojisining baxka kul-hizmətkarlırining arisida yatti.

¹⁰ Ular Dawutka: Uriya öz öyigə barmıdı, dəp həwər bərdi. Dawut Uriyadin: Sən yirək səpərdin kəlding əməsmu? Nemixka öz öyünggə kətmiding? — dəp soridi.

¹¹ Uriya Dawutka: Mana, əhdə sanduki, Israillər wə Yəhəudalar bolsa kəpildə turup, oqojam Yoab bilən oqojamning hizmətkarlırı oquk dalada qedir tikip yetiwatsa, mən yəp-iqip, ayalım bilən yetixka öyümgə baraymu? Sening jening bilən wə həyating bilən kəsəm kəlimənki, mən undək ixni kəlməymən — dedi.

¹² Dawut Uriyağa: Bügün bu yərdə kəloqin, ətə seni kətküzwetimən, — dedi. Uriya u küni wə ətisi Yerusalemda kəldi. ¹³ Dawut uni qakirip həmdastihan kəlip, yəp-iqküzüp məst kildi. Ləkin xu kəqisi Uriya öz öyigə barmay, qikip oqojisining kul-hizmətkarlırining arisida öz kariwitida uhlidi.

¹⁴ Ətisi Dawut Yoabka hət yezip, Uriyaning aləqə ketixigə bərdi. ¹⁵ Həttə u: Uriyani soqux əng kəskin bolidoqan aldinkı səptə turoquzəqin, andin uning əltürüluxı üqün uningdin qekinip turunglar, dəp yazəqanıdı.

¹⁶ Xuning bilən Yoab xəhərni kəzətip, Uriyani palwanlar kəskin soquxkən yərgə mangdurdi.

¹⁷ Xəhərdiki adəmlər qikip, Yoab bilən soquxkanda həlkətin, yəni Dawutning adəmliridin birnəqqisi yikildi; Uriyamı əldi.

¹⁸ Yoab adəm əwətip jəngning həmmə wəkəlıridin Dawutka həwər bərdi. ¹⁹ U həwərqigə mundaq tapilidi: Padixahka jəngning həmmə wəkəlırini dəp boləjiningda, ²⁰ əgər padixah qəzəplənip seningdin: Soquxkanda nemixka xəhər səpiloğa xundək yəkin bardinglar? Ularınəg səpildin ya atidoqanlıkını bilməntinglar? ²¹ Yərubbəxətnəg oolı Abimələkni kim əltürginini bilməmsən? Bir hotun səpildin uningəğa bir parqə yarəqunqak texini etip, u Təbəz xəhəridə əlmidimu? Nemixka səpiloğa undək yəkin bardinglar? — Dəsə, sən: Silining kulliri Hıttiy Uriyamı əldi, dəp eytkən — dedi.

²² Həwərqi berip Yoab uningəğa tapxurup əwətkən həwərnəg həmmisini Dawutka dəp bərdi.

²³ Həwərqi Dawutka: Duxmənlər bizdin küqlük kəlip, dalada bizgə həjum kildi; ləkin biz ularəğa zərbə berip qekindürüp, xəhərnəg dərwasioqigə kəoqliduk. ²⁴ Andin ya atkuqılar səpildin kul-hizmətkarlıringəğa ya etip, padixahning kul-hizmətkarlıridin birnəqqini əltürdi. Kulliri Uriyamı əldi — dedi.

11:4 «u wəqıttı u adəttin pakliniwatkanıdı» — yaki «u wəqıttı u yəngila paklanəqanıdı». Musəğa quxürüləgən kənun boyiqə («Law.» 15:19-20) ər kixining öz əyalining adət wəqtida (7 kün həsəblinatti) uning bilən billə yetixioğa bolmaytti, bolmisa u ibadətə nisbətən «napak» kəlinatti (ayal kixining «adəttin yəngila paklanəqan» wəqtida həmilidar boluxı əng mumkin boləqan wəqıt, əlwəttə). «Pak» bolsun «napak» bolsun baxka birsining əyalioğa təgix intayin eoqır gunəhdur, əlwəttə.

11:4 Law. 15:19-24; 18:19

11:8 «Əz öyünggə berip...» — ibrəniy tilida «Əz öyünggə quxüp» — orda Yerusalemnəg bək yukiri bir jayida idi. «putliringni yuoqin...» — demək, «rəhətlən».

11:21 «Bir hotun səpildin uningəğa bir parqə yarəqunqak texini etip, u ... əlmidimu?» — bu wəkə «Hək.» 9:50-57də tēpildü.

11:21 Hək. 9:52, 53

²⁵ Dawut hawərqigə: Yoabka mundak degin: — Bu ix nəziringdə eqir bolmisun, kiliq ya uni ya buni yəydu; xəhərgə bolojan hujuminglarni kattik kiliq, uni oqulitnglar, dəp eytip uni jür'ətləndürin — dedi.

²⁶ Uriyaning ayali eri Uriyaning elginini anglap, eri üqün matəm tutti.

²⁷ Matəm künliri etkəndə Dawut adəm əwətip uni ordisoja kəltürdi. Xuning bilən u Dawutning ayali bolup, uningə bir oqul tuqdi. Lekin Dawutning kəlojan ixi Pərwərdigarning nəziridə rəzil idi.

Natan pəyoqəmbər Dawutka tənbiş beridu

12¹ Pərwərdigar Natanni Dawutning kəxioja mangdurdy. U Dawutning kəxioja kelip uningə mundak dedi: «Bir xəhərdə ikki adəm bar bolup, birsi bay, yənə birsi kəmbəoqəl idi. ² Bayning intayin tola qoy wə kala padiliri bar idi. ³ Lekin kəmbəoqəlning əzi setiwelip bakkan kikiq bir saqlik qozidin baxka bir nərsisi yok idi. Qoza kəmbəoqəlning əyidə baliliri bilən təng əsüp qong boldi. Qoza uning yeginidin yəp, uning iqkinidin iqip, uning kuqikida uhlidi; uning nəziridə u əz kizidək idi. ⁴ Bir küni bir yoluqi bayningkigə kəldi. Əmma u əzigə kəlgən mehman üqün əzining qoy yaki kala padiliridin birini yegüzüxkə təyyarlxə kəzi kiymay, bəki kəmbəoqəlning kəzisini tartiwelip soyup, kəlgən mehman üqün təyyarlıdı».

⁵ Dawut buni anglap u kixigə kattik qəzəpləndi. U Natanə: Pərwərdigarning həyati bilən kəsəm kilimənki, xuni kəlojan adəm əlümə layiktur! ⁶ U həq rəhimdillik kərsətməy bu ixni kəlojini üqün kəzioja tət həssə tələm təlisun — dedi...

⁷ Natan Dawutka: Sən dəl xu kixidursən! Israilning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: «Mən seni Israilning üstidə padixah boləyli məsih kildim wə Saulning kolidin kutquzdum; ⁸ Mən oqjangning jəmətini sanga berip, oqjangning ayallirini kuqikingə yatkuzup, Israilning jəməti bilən Yəhudaning jəmətini sanga bərdim. Əgər sən buni az kərgən bolsang, Mən sanga yənə həssiləp berəttim; ⁹ Nemixka Pərwərdigarning səzini kəzgə ilmay, uning nəziridə rəzil boləjanni kilding? Sən Hittiy Uriyani kiliq bilən əltürgüzüp, uning ayalini əzünggə ayal kilding, sən uni Ammoniylarning kiliqi bilən kətl kilding. ¹⁰ Əmdi sən Meni kəzgə ilmay, Hittiy Uriyaning ayalini əzünggə ayal kəlojining üqün, kiliq sening əyüngdin ayrilmaydu».

¹¹ Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mana əz əyüngdin sanga yamanlik kəltürüp, kəzliringning aldida ayalliringni elip, sanga yəkin birsigə berimən, u bolsa küpkündüzdə ayalliring bilən yatidu... ¹² Sən bolsang u ixni məhpiy kilding, lekin Mən bu ixni pütkül Israilning aldida kündüzdə kilimən» — dedi.

¹³ Dawut Natanə: — Mən Pərwərdigarning aldida gunah kildim — dedi. Natan Dawutka: Pərwərdigar həm gunahingdin etti; sən əlməysən. ¹⁴ Həlbuki, bu ix bilən Pərwərdigarning duxmənlirigə kupurluk kiliqxə pürsət bərgining üqün, seningdin tuqulojan oqul bala qokum əlidi, — dedi.

¹⁵ Xuning bilən Natan əz əyigə kaytip kətti. Pərwərdigar Uriyaning ayalidin Dawutka tuqulojan balini xundak urdiki, u kattik kəsəl boldi.

¹⁶ Dawut bala həkkidə Hudaəja yelindi. U roza tutup, kəqilərdə iqkirigə kirip yərdə düm yatatti... ¹⁷ Uning jəmətining əksakəlliri qopup uning kəxioja berip, uni yərdin qopurmakqi bol-

12:6 «bu ixni kəlojini üqün kəzioja tət həssə tələm təlisun» — «Mis.» 22:1ni kəring.

12:6 Mis. 22:1

12:7 1Sam. 16:13

12:8 «Mən oqjangning jəmətini sanga berip, oqjangning ayallirini kuqikingə yatkuzup...» — «oqjang» Saul padixahni kərsitidu.

12:11 Kan. 28:30; 2Sam. 16:22

12:16 «U roza tutup, kəqilərdə iqkirigə kirip yərdə düm yatatti» — yaki «U roza tutup, kəqidə iqkirigə kirip yərdə düm yatti».

di; lekin u unimidi wə ular bilən tamak yeyixni rət kildi. ¹⁸ Yəttinqi küni bala əldi. Dawutning hizmətkarliri bala əldi, degən həwərnı uningoja berixtin kərkup: «Bala tirik wəqıtida padixah bizning səzlimizgə kulak salmidi, əmdi biz kəndəkmə uningoja bala əldi, dəp həwər berimiz? U əzini zəhımləndürüxi mumkin!» — deyixti.

¹⁹ Lekin Dawut hizmətkarlırının piqirlaxkını kərüp, balining əlginini ukti. Xunga Dawut hizmətkarlıridin: Bala əldimu? dəp soridi. Ular: Əldi, — dəp jawab bərdi.

²⁰ Xuning bilən Dawut yərdin kəpup, yuyunup, huxbuy may bilən məsihlinip, kiyimlirini yənggüxləp, Pərwərdigarın əyigə kirip ibadət kildi; andin əz əyigə kəytip əzige tamak əkəltürüp yedi. ²¹ Hizmətkarliri uningoja: Silining bu nemə kıləjanlır? Bala tirik qəqda roza tutup yioqlidila, lekin bala əlgəndin keyin kəpup tamak yedila, — dedi.

²² U: Mən: «Kim bilsun, Pərwərdigar mənə xapaət kərsitip, balini tirik kəldurarmikin» dəp oylap, bala tirik wəqıtta roza tutup yioqlidim. ²³ Lekin əmdi u əlgəndin keyin nemixka roza tutay? Mən uni yandırup alalaymənmu? Mən uning yenioja barimən, lekin u yenimoja yenip kələlməydu, — dedi

²⁴ Dawut ayali Bat-Xəbaoja təsəlli bərdi. U uning kəxioja kirip uning bilən yatti; u bir oqul tuqıwidi, Dawut uni Sulayman dəp atidi. Pərwərdigar uni səydi, ²⁵ wə Natan pəyoqəmbər arkilik wəhij yətküzüp, uningoja Pərwərdigar üqün «Yədidiya» dəp isim kəydi.

Dawutning kəxunliri Ammoniyların məqlup kılıdu

1Tar. 20:1-3

²⁶ Yoab Ammoniyların xahanə paytəhti Rabbahka hujum kılıp uni aldı. ²⁷ Andin Yoab həwərqılərnı Dawutning kəxioja məndurup: Mən Rabbahka hujum kılıp, xəhərnı su bar kışmini aldim. ²⁸ Həzir sən kəlojan əskərlərnı yioqıp, xəhərnı kəmal kılıp, uni ixəqal kıləjin; bolmisa mən xəhərnı alsam, mənning ismim bilən atilixi mumkin — dedi.

²⁹ Xunga Dawut həmmə həlkni jəm kılıp, Rabbahka hujum kılıp uni aldı.

³⁰ U ularning padixahının tajını uning bəxidin aldı. Uning üstidiki altunınnı eqirliqı bir talant idi, wə uning kəzidə bir gəhər bar idi. Kixilər bu tajni Dawutning bəxioja kiygüzdi, Dawut bolsa u xəhərdin nuroqun olja aldı.

³¹ Əmma u yərdiki həlkni xəhərdin qikirip ularni hərə, haman tepidiojan tirnilar wə təmür paltılar bilən ixlətti yəki humdanda kəttik əmgəkkə saldi; Dawut Ammoniyların həmmə xəhərliridə xundək kildi; andin Dawut barlik həlk bilən Yerusalemoja yenip kəldi.

Dawutning kızı Tamar ziyənxəlikkə uqraydu

13 ¹ Dawutning oqlı Abxalomning Tamar degən qiraylık bir singlisi bar idi. Bu ixlərdin keyin, Dawutning oqlı Amnon uningoja axik bolup kəldi. ² Amnon singlisi Tamarnıng ixkida xunqə dərd taktiki, u kəsəl bolup kəldi. Əmma Tamar tehi kiz idi; xuning bilən Amnonoja

12:24 «Dawut uni Sulayman dəp atidi» — «Sulayman» ibraniy tilida «xalom» — aman-tinqlik, hatirjəmlik degən mənədikı səz bilən mənəwətlək.

12:24 1Tar. 22:9; Mat. 1:6

12:25 «Natan pəyoqəmbər arkilik ... uningoja ... «Yədidiya» dəp isim kəydi» — «Yədidiya»: «Pərwərdigar səyğən», degən mənədi.

12:26 1Tar. 20:1-3

12:30 «altunınnı eqirliqı bir talant idi» — «bir talant» bəlkim 34 kilogramdur. «uning kəzidə bir gəhər bar idi» — yəki «uningə birnəqə gəhər kədalidi».

12:30 1Tar. 20:2

12:31 «u ... ularni hərə, haman tepidiojan tirnilar wə təmür paltılar bilən ixlətti yəki humdanda kəttik əmgəkkə saldi» — bəxka birhil tərjimisi: «u ... ularni hərilərnıng tegigə bəsip yəki haman tepidiojan tirnilar astioja yəki paltınnıng astioja aldı yəki ularni humdandin ətküzdi» (dəmək, ularni intayin kiyindi).

12:31 1Tar. 20:3

uni bir ix kilix mumkin bolmaydiondæk köründi.

³ Lekin Amnonning Yonadab isimlik bir dosti bar idi. U Dawutning akisi Ximeahning oolli idi. Bu Yonadab tolimu hüyiligr bir kixi idi.

⁴ U Amnonoqa: Sən padixahning oolli turup, nemixka kündin küngə bundak jüdöp ketisən? Kəni, manga eytip bər, dedi. Amnon uningoya: Mən inim Abxalomning singlisi Tamaroqa axik boldum, dedi.

⁵ Yonadab uningoya: Sən aqrip orun tutup, yetip qaloqan boluwal; atang seni kergili kalgənda uningoya: Singlim Tamar kelip manga tamak bərsun; uning tamak atkinini körüxüm üqün, aldimda tamak etip bərsun, mən uning kolidin tamak yəy, dəp eytkin, dedi.

⁶ Xuning bilən Amnon yetiwelip özini kesəl kərsətti. Padixah uni kergili kalgənda, Amnon padixahqa: Ətünimən, singlim Tamar bu yərgə kelip, manga ikki qoturmaq təyyar kilip bərsun, andin mən uning kolidin elip yəy, dedi.

⁷ Xuning bilən Dawut ordisoqqa adəm əwətip Tamaroqa: Səndin ətünimənki, akang Amnonning əyigə berip, uningoya yegüdək bir nemə təyyarlap bərgin, dəp eytti.

⁸ Tamar Amnonning əyigə bardı; u yatqanıdı. U un elip yuqurup, qoturmaqlarnı kəz aldida ətti.

⁹ Andin u qoturmaqni qazandin elip, uning aldioqa qoydı. Lekin u yigili unimidi; u: — Həmmə adəm mening kəximdin qikip kətsun, dedi. Xuning bilən həmmə kixilər uning kəxidin qikip kətti.

¹⁰ Andin Amnon Tamaroqa: Taamni iqkiriki hujrioqa elip kirgin, andin qolungdin elip yəymən, — dedi. Tamar əzi ətkən qoturmaqni iqkiriki hujrioqa, akisi Amnonning kəxioqa elip kirdi.

¹¹ Tamar ularni uningoya yegüzüp koymakqı boluwidi, u uni tutuwelip: I singlim, kəl! Mən bilən yatkin! dedi.

¹² Lekin u uningoya jawab berip: Yək, i aka, meni nomuska koymioqin! Israilda bundak ix yok! Sən bundak pəskəxlik kilmioqin! ¹³ Mən bu xərməndiqilikni qandakmu kətürüp yürələymən?! Sən bolsang Israilning arisidiki əhməklərdin bolup kəlisən. Ətünüp qalay, pəkət padixahqa desəngla, u meni sanga təwə boluxtın tosimaydu, — dedi.

¹⁴ Lekin u uning səzigə kulək salmidi. U uningdin küqlük kelip, uni zorlap ayaoq asti kilip uning bilən yattı.

¹⁵ Andin Amnon uningoya intayin kattik nəprətləndi; uning uningoya boləqan nəpriti uningoya boləqan əslidiki muhəbbitidin ziyadə boldi. Amnon uningoya: Qopup, yoka! — dedi.

¹⁶ Tamar uningoya: Yək! Meni həydidəqən gunahing sən həli manga qiloqan xu ixtin bəttərdur, dedi. Lekin Amnon uningoya kulək salmidi, ¹⁷ bəlki hizmitidiki yax yigitni qakirip: Bu hotunni manga qaplasturmay, sirtka qikiriwət, andin ixikni takap koy, dedi.

¹⁸ Tamar tolimu rəngdar bir kənglək kiygənidi; qünki padixahning tehi yatlık bolmioqan kizliri xundak kiyim kiyətti. Amnonning hizmətkari uni qoqlap qikirip, ixikni takiwaldi. ¹⁹ Tamar bexioqa kül qeqip, kiygən rəngdar kənglikini yirtip, qolini bexioqa koyup yioqlioqan peti ketiwat-tatti. ²⁰ Akisi Abxalom uningoya: Akang Amnon sən bilən yattimu? Həzirəqə jim turoqin, singlim. U sening akang əməsmu? Bu ixni kənglüggə almioqin, — dedi. Tamar akisi Abxalomning əyide kəngli sunuk həlda turup kaldı.

²¹ Dawut padixahmu boləqan barlık ixlarnı anglap intayin aqqıqlandı.

²² Abxalom bolsa Amnonoqa ya yaxxi, ya yaman həq gəp kilmidi. Qünki Abxalom singlisi Tamar ni Amnonning horlioqlanlikidin uni əq kərətti.

13:4 «kündin küngə ...» — ibraniy tilida «ətigəndin ətigəngə...».

13:17 «bu hotunni manga qaplasturmay...» — ibraniy tilida «buni manga qaplasturmay...».

Abxalom Amnonni eltüridu

²³ Toluk ikki yil etüp, Əfraimoğa yeqin Baal-Hazorda Abxalomning kirkioquqliri koylirini kirkawatatti; u padixahning hamma oquqlirini taklip kildi. ²⁴ Abxalom padixahning kexioğa kelip: Mana kulliri koylirini kirkitiwatidu, padixah wə hizmatkarlirining silining kulliri bilən billə berixini etünimən, — dedi.

²⁵ Padixah Abxalomoğa: Yaq, oqlum, biz həmmimiz barmayli, sanga eoqrqilik quxup kalmisun, — dedi. Abxalom xunqə desimu, u barojili unimidi, balki uningğa amət tilidi.

²⁶ Lekin Abxalom: Əgər berixğa unimisila, akam Amnonni biz bilən barojili koysila, — dedi. Padixah uningdin: Nemixğa u sening bilən baridu? — dəp soridi.

²⁷ Əmma Abxalom uni kəp zorliqini üqün u Amnonning, xundakla padixahning hamma oquqlirining uning bilən billə berixioğa koxuldi.

²⁸ Abxalom öz oqlamlirioğa buyrup: Səgək turunglar, Amnon xarab iqip hux kəyp bolqanda, mən silərgə Amnonni urunglar desəm, uni dərhal eltürunglar. Qorkmanglar! Bularni silərgə buyruoquqi mən əməsmu? Jür'ətlik bolup baturluk kərsitinglar — dedi.

²⁹ Xuning bilən Abxalomning oqlamliri Amnonoğa Abxalom əzi buyruqandək kildi. Xuan padixahning hamma oquqliri kopup, hər biri öz kəqirioğa minip kaqti. ³⁰ Xundak boldiki, ular tehi yolda kəqip ketiwatqanda, «Abxalom padixahning hamma oquqlirini eltürdi. Ularning həq biri kəlmidi» degən həwər Dawutğa yətküzüldi.

³¹ Padixah kopup kiyimlirini yirtip yərdə düm yatti; uning hamma kul-hizmatkarliri bolsa kiyimliri yirtik halda yenida turatti. ³² Əmma Dawutning akisi Ximeahning oqli Yonadab uningğa: — Ojojam, ular padixahning oquqliri bolqan hamma yigitləni eltürdi, dəp hiyal kilmisila. Qünki pəkət Amnon əldi; u ix Amnonning Abxalomning singlisi Tamarni har kılqan kündin baxlap Abxalomning aozidin qikarmioğan niyiti idi. ³³ Əmdi ojojam padixah «Padixahning hamma oquqliri əldi» degən oyda bolup kəngüllirini biaram kilmisila. Qünki pəkət Amnonla əldi — dedi.

³⁴ Abxalom bolsa kəqip kətkənidi. Yerusalemdiki kəzətqi oqlam qariwidi, mana, oqərb tərpidin taqning yenidiki yol bilən nurojun adəmlər keliwatatti. ³⁵ Yonadab padixahğa: Mana, padixahning oquqliri kəldi. Dəl kulliri degəndək boldi — dedi.

³⁶ Səzini tügutip turiwidi, padixahning oquqliri kelip kattik yioğa-zar kildi. Padixah bilən hizmatkarlirimu kattik yioqlaxti. ³⁷ Lekin Abxalom bolsa Gəxurning padixahı, Ammihudning oqli Talmayning kexioğa bardı. Dawut oqli üqün hər küni həza tutup kayoqurdi.

³⁸ Abxalom kəqip, Gəxuroğa berip u yərdə üq yil turdi. ³⁹ Dawut padixahning kəlbi Abxalomning yenioğa berixğa intizar boldi; qünki u Amnonoğa nisbətən təsəlli tapqanıdi, qünki u əlgənidi.

Abxalom Yerusalemoğa kaytip kelidu

14 ¹ Əmdi Zəruiyaning oqli Yoab padixah kəlbining Abxalomoğa təlmüriwatkanlıqini baykıdi. ² Xuning üqün Yoab Təkoaoğa adəm əwətip u yərdin danixmən bir hotunni

13:23 «ikki yil etüp,... Baal-Hazorda Abxalomning kirkioquqliri koylirini kirkawatatti» — ibraniyl tilida: «... ikki yil etüp,... Abxalomning ...Baal-Hazorda (koy) kirkioquqliri bar idi».

13:26 «Əgər berixğa unimisila, akam Amnonni biz bilən barojili koysila» — Abxalom atisi Dawutning gumanini kəzoqap koymaslik üqün (təkləup boyioğa) uni awwal taklip kildu. U padixah koxulmasalikı mumkin, dəp bilətti (padixah dərwaqə unimidi); xuning bilən u təkləup bilən padixahning tunji oqli Amnonni taklip kılalaytti.

13:31 2Sam. 1:11

13:34 «oqərb tərpidin...» — yaki «uning kəyni tərpidin...».

13:37 «Abxalom bolsa Gəxurning padixahı, Ammihudning oqli Talmayning kexioğa bardı» — Talmay Abxalomning qong atisi (apisining atisi) idi («1Tar.» 2:3).

13:39 «Dawut padixahning kəlbi Abxalomning yenioğa berixğa intizar boldi» — bu ayətning birinqi kismi toqruluk baxğa birhil quxənoq: «Dawut padixah kəlbida «mən qikip Abxalomni uray» degən niyəttin yenip kəldi».

14:1 «...Yoab padixah kəlbining Abxalomoğa təlmüriwatkanlıqini baykıdi» — baxğa birhil tərjimisi: «...Yoab padixah

akældürüp uningqa: Səndin ötünəy, özünəni matəm tutkan kixidək kərsitip qarilik kiyimi kiyip, özünəni ətirlik may bilən yaqlımay, bəlkı özünəni əlgüqi üqün uzun wəqit həzıdar boləjan ayaldək kılıp.³ Dawut padıxahning kexioqa berip uningqa mundək degin, — dedi.

Xundək kılıp, Yoab deməkqi boləjanlırını u ayaləja egətti.⁴ Xuning bilən Təkoalik bu ayal padıxahning aldioqa berip, təzim kılıp, bax urup: I padıxahim, meni kütquzıwaləjaya, — dedi.

⁵ Padıxah uningdin: Nəmə dərđing bar? dəp soridi. U jawap berip: Mən dərwəxə bir tul hotunmən! Erim əlöp kətti; ⁶ Dedəklirining ikki oqlı bar idi. İkkisi etizlikta uruxup kəlip, arioqa qüxıdıoqan adəm bolmıoqəqə, biri yənə birini urup əltürüp qoydı. ⁷ Mana, hazır pütün əydikilər dedəklirigə kərxı kopup, inisini əltürginini bizgə tutup bərgin; inisinin jenini elip, kətl kıləjını üqün biz janəja jan alimiz. Xuning bilənmu miras əloquqını yökıtimiz, dəwatıdu. Ular xundək kılıp yəloqz kəlojan qooqlumni eqürüp, erimgə nə nam nə yər yüzidə əwladmu kəldurəjili qoymaydu, — dedi.

⁸ Padıxah ayaləja: Əyüנגgə barəjin, mən əhləwəja kərap sən toqruluk həküm qikirimən, — dedi.

⁹ Təkoalik ayal padıxahqa: I, oqəjam padıxah, bu ixta gunah bolsa, həmmisi mening bilən atamning jəməti üstidə bolsun, padıxah wə uning təhti bilən munasiwətsiz bolsun, — dedi.

¹⁰ Padıxah: Birər kim sanga bu toqruluk gəp kilsə, uni mening keximoqa elip kəlgin, u seni yənə awarə kılmaydıoqan bolıdu, — dedi.

¹¹ Ayal jawap berip: Undəkta padıxah Pərwərdigar Hudalirini yad kıləjaya, kənoqa kən intikəm əloquqların oqlumni yökətməsliki üqün, ularning həlak kılıxioqa yol qoyımoqəyala, — dedi. Padıxah: Pərwərdigarning həyati bilən kəsəm kılımənki, Sening oqlungning bir tal qeqi yərgə qüxməydu, — dedi.

¹² Ləkin ayal: Dedəkliri oqəjam padıxahqa yənə bir səzni degili kəyoqəyala, dewidi, u: Eytkın — dedi. ¹³ Ayal yənə mundək dedi: Əmdı sili nemixkə Hudaning həlkigə xuningə oħxax ziyanlık bir ixni niyət kıldila? Padıxah xu gəpi bilən əzini gunahkar kılıp bəkitiwatıdu, qünki u əzi palioqan kixini kəyturup əkəlmidi. ¹⁴ Dərwəxə həmmimiz qəqum əlöp, yərgə təkülgən, kəytidin yiojıwaləjili bolmaydıoqan sudək bolimiz. Ləkin Huda adəmning jenini elixkə əməs, bəlkı Əz palənoqınıni Əzigə kəyturup əkilixkə ilaj kılıdu.

¹⁵ Əməliyəttə, mening oqəjam padıxahqa xu ix toqrısidin səz kıləjili kəliximning səwəbi, həlk meni kərkətti. Ləkin dedəkliri: Bu gəpni padıxahqa eytay! Padıxah bəlkim əz qərisining iltimasini bəja kəltürər, degən oyda boldi. ¹⁶ Qünki padıxah anglıxi mumkin, qərisini həm oqlumni Hudaning mirasidin tənq yökətməkqi boləjan kixining kəlidin kütquzup kalar. ¹⁷ Xunga dedəkliri, oqəjam padıxahning səzi mənqə aramlık bərər, dəp oylidim. Qünki oqəjam padıxah Hudaning bir pərixısidək yəhxi-yamanni pərk ətküqidur. Pərwərdigar Hudaliri sili bilən billə boləjay!

kəlbining Abxəloməja eq boləjanlıkını baykidi». Bıraq Yoabning ixlətkən tədbiridin (2-23) kərioqanda, bizning tərjimimizni xu əhləwəja bəkrək məslıxıdu, dəp kəraymız.

14:2 «özünəni ətirlik may bilən yaqlımay,...» — ıbranıy tilidə «özünəni ətirlik may bilən məsihləy,...». Kona zamanlarda ottura xərtiki əllər arisidə kixilərdə (ərlər wə ayallardımu) yüzlırını ətirlik may bilən sürix aditi bar idi. Ləkin matəm tutkanlar kəyoqını bildürəx üqün xundək kıləyaytti.

14:9 «bu ixta gunah bolsa,...» — Musa pəyoəmbərgə qüxürülgən kənun boyıqə, bırsı baxkə bırsini bıkərdin-bıkar əltürgən bolsa, əltürülgüqini yekın uruk-tuoqanlırının uning üqün kisas elix həkuki bar idi («Qəl.» 35:9-34). Bırsı bırsını təsadıpiylikdən əltürüp kəysə, əltürüqı kixi qətaləgə yəki «panahlık xəhəri»gə kəqsa bolatti. Əmma muxu yərdə padıxah xu ayəlning tuoqanlırının «kisas elix»tin ıbarət kənunluk həkukını tosməkqi bolıdu. Keyin u xuni bılıduki, həmma səzlər pəkət bir təmsildur, həlas.

14:11 «padıxah Pərwərdigar Hudalirini yad kıləjaya...» — degənnıng mənisı bəlkim «padıxah Pərwərdigarning nemi bilən kəsəm kıləjaya...».

14:14 «Huda... palənoqınıni Əzigə kəyturup əkilixkə ilaj kılıdu» — ıbranıy tilidə: «Huda... Əzining palioqınıni Əzidin paləndi kəliwərməslikiqə ilaj kılıdu» degən səz bilən ıpadilidıdu.

14:16 «Hudaning mirası» — xübhısizki, tul hotun wə oqlıoqa (Hudaning bırnəqqə dəwr ılgiri İsrail həlkining əjdədlirioqa tapxuroqan kərsətmisigə əsasən) («Yə.» 12:7 kətarlıklar) miras kəlojan zeminini kərsıtidu.

¹⁸ Padixah ayaloja jawab berip: Səndin ətünimənki, mən səndin sorimaqçı bolojan ixni məndin yoxurmiojaysən, dedi. Ayal: Ojojam padixah söz kılsila, dedi.

¹⁹ Padixah: Bu gəpliringning həmmisi Yoabning kərsətmisimu, kəndək? — dedi. Ayal jawab berip: I, ojojam padixah, silining janlıri bilən kəsəm kəlimənki, ojojam padixah eytkanlıri ongojimu, solojimu kaymaydiojan həkikəttur. Dərwəkə silining kulliri Yoab manga xuni tapi-lap, bu səzləni dedəklirining əozioja saldı. ²⁰ Yoabning bundək kılıxi bu ixni həl kılıx üqün idi. Ojojamning danalıki Hudaning bir pərixtsiningkidək ikən, zeminda yüz beriwatkan həmma ixlarni bilidikən, — dedi.

²¹ Xuning bilən padixah Yoabka: Maqul! Mana, bu ixka ijazət bərdim. Berip u yigit Abxalomni elip kəlgin, dedi.

²² Yoab yərgə yikilip bax urup, padixahka bəht-bərikət tilidi. Andin Yoab: I ojojam padixah, əz kulungning talipigə ijazət bərginingdin, əz kulungning sening aldingda iltipət tapkınini bəgün bildim, — dedi.

²³ Andin Yoab kəozojilip, Gəxuroja berip Abxalomni Yerusalemoja elip kəldi. ²⁴ Əmma padixah: — U mening yüzümüni kərməy, əz əyigə barsun, degənidi. Xunga Abxalom padixahning yüzini kərməy, əz əyigə kətti.

²⁵ Əmdi pütkül İsraıl təwəsida Abxalomdək qiraylık dəp mahtalojan adəm yək idi. Tapinidin tartip qokkusiojiqə uningda həq əyib yək idi. ²⁶ Uning qeqini qüxürgəndə (u hər yılning ahirida qeqini qüxürətti; qeqi eoirlixip kətkəqkə, xunga uni qüxürətti), qeqini padixahning «əlgəm taraza»si bilən tartsa ikki yüz xəkəl qikətti. ²⁷ Abxalomdin üq oşul wə Tamar isimlik bir kiz tuşuldi. Kizi tolimu qiraylık idi.

²⁸ Abxalom padixahning yüzini kərməy, Yerusalemda toptooja ikki yıl toxquqə turdı; ²⁹ Abxalom Yoabka adəm mangdurup, əzini padixahning kəxioja əwətxini ətündi, əmma u kəlgili unimidi. Abxalom ikkinqi kətim uning yenioja adəm əwətti, ləkin Yoab kəlixni halimidi.

³⁰ Xuning bilən Abxalom əz hizmətkarlırioja: — Yoabning meningkigə yəndax arpa tərəklik bir parqə etizlikı bar. Berip uningə ot kəyunglar, dəp buyrudi. Xundək kılıp, Abxalomning hizmətkarlıri Yoabning bu bir parqə etizlikıjo ot kəydi. ³¹ Andin Yoab kəozojilip Abxalomning əyigə kirip uningdin: Nemixka hizmətkarlıring etizlikımoja ot kəydi! — dəp soridi.

³² Abxalom Yoabka jawab berip: Mana, mən sanga adəm əwətip: Kəximəja kəlsun, andin padixahning kəxioja manga wəkalitən bəroquzup uningəja: Mən nemixka Gəxurdin yenip kəlgəndimən? U yərdə kəlsam, yahxi bolattikən, dəp eytkəzmaqçı idim. Əmdi padixah bilən didarlaxsam dəymən; məndə kəbihlik bolsa, u meni ətürsun, — dedi.

³³ Xuning bilən Yoab padixahning kəxioja berip, uningəja bu həwəni yətküzdi. Padixah Abxalomni qəkirdi; u padixahning kəxioja kəlip, padixahning aldida təzim kılıp bax urdı; padixah Abxalomni səydi.

Abxalom padixahka isyan kətüridu

15 ¹ Bu ixlardin keyin Abxalom əzigə jəng hərwişi bilən atlarni təyyarlattı həm əz aldida yügüridiojan əllik əskəni bekitti. ² Abxalom tang səhərdə kərup, dərwəzioja bəridiojan yolning yenida turatti. Qaqan birsi dəwayimni kəssun dəp, padixahka ərz tutkili kəlsə, Abxalom uni qəkirip: Sən kəysi xəhərdin kəlding, — dəp soraytti. U kixi: Kulung İsraılning palanqi kəbilisidin kəldi, desə, ³ Abxalom uningəja: Mana, dəwayinglar durus wə hək ikən,

14:19 «Yoabning kərsətmisi» — ibrəniy tilida: «Yoabning kəli». «ojojam padixah eytkanlıri ongojimu, solojimu kaymaydiojan həkikəttur» — ibrəniy tilida «Birsi ojojam padixah eytkanlıridin ongojimu, solojimu burulsa, u həkikəttə turmaydu».

14:26 «ikki yüz xəkəl» — 1.4 kilogram boluxi mumkin.

lekin padixah tərripidin özīgə wakalitən ərzingni anglaxka qoyuloqan adəm yok, dəytti. ⁴ Andin Abxalom yənə: Kaxki, mən zeminda soraxqı kılinsam'idi, hər kimning ərzi yaki dəwayi bolup, mening keximoqə kəlsə, uningqə adalət kərsitəttim! — dəytti.

⁵ Birkim uningqə təzim kılqılı aldiqə barsa, Abxalom kəlini uzutup, uni tutup səyätti. ⁶ Abxalom xundak kılıp padixahning həküm qıqırxiqə kəlqən İsrailning hər bir adəmlirining kəngüllirini utuwalatti.

⁷ Tət yil ətəkəndə, Abxalom padixahka: Mening Həbronda Pərwərdigarqə iqkən kəsəimimni ada kılaxim üqün, xu yərgə berixka ijasət bərsəng; ⁸ qünki kulung Suriyədiki Gəxurda turojinimda kəsəm iqip: Əgər Pərwərdigar meni Yerusalemoqə kaytursa, mən Pərwərdigarqə ibadət kıləmən, dəp eytkanidi, — dedi.

⁹ Padixah uningqə: Tinq-aman berip kəlgin, dewidi, u kəzəqilip Həbronoqə kətti.

¹⁰ Ləkin Abxalom İsrailning həmmə kəbililirigə məhpiy əqlilərnə mandurup: Buroqə awazini angliqninglarda: «Abxalom Həbronda padixah boldi!» dəp elan kilinglar, dedi.

¹¹ Əmdi ikki yüz adəm təklip bilən Abxalom bilən birgə Yerusalemdin barəjanidi. Ular həkikiy əhwalidin bihəwər boləqəqə, saddilik bilən barəjanidi. ¹² Abxalom kurbanlik ətəküzgəndə, u adəm əwətip Dawutning məslihətqisi boləqan Giləhluk Əhitəfəlni əz xəhəri Giləhdin elip kəldi. Xuning bilən kəst barəjanseri kükəydi, Abxalomqə əgəxkənlər barəjanseri kəpüyüwatatti.

Dawut Yerusalemdin kaqıdu

¹³ Dawutka bir həwərqi kelip: İsrailning adəmlirining kəngülliri Abxalomqə mayil boldi, — dedi.

¹⁴ Xuning bilən Dawut Yerusalemda uning bilən boləqan həmmə kul-hizmətkarlırioqə: Kəpup kaqaylı! Bolmisa, Abxalomdin kutulalmaymiz. İttik kətəyli; bolmisa, u tuyuksiz üstimizgə besip kelip, bizgə bala kəltürüp xəhər həlkini kiliq bisi bilən uridu, dedi.

¹⁵ Padixahning kul-hizmətkarlıri padixahka: Oqəjam padixah nemə bekitsə, xuni kılımiz, dedi.

¹⁶ Xuning bilən padixah pütün ailisidikilərnə elip, qikip kətti; əmma padixah kənzəkəlriddin onni ordioqə karaxka qoydi. ¹⁷ Padixah qikip kətkəndə həmmə həlk uningqə əgəxti; ular Bəyt-Mərhakta turup kəldi. ¹⁸ Həmmə hizmətkarlıri uning bilən billə Kidron əkinidin ətüwatatti; barlik Kərtəyilər, barlik Pələtiyilər, barlik Gatliklər, yəni Gat xəhəridin qikip uningqə əgəxkən altə yüz adəm padixahning aldida mangatti. ¹⁹ Padixah Gatlik İttayqə: Sən nemixka biz bilən barisən? Yenip berip padixahning kexida turojin; qünki sən əz yurtungdin musapir bolup palənoqənsən. ²⁰ Sən pəkət tünügünla kəlding, mən bəgün kəndəksigə seni əzüm bilən billə sərsən kıləy? Mən bolsam, nəgə barəlisam, xu yərgə barimən. Kərinəxlirəngni elip yenip kətkin; Hudaning rəhim-xəpkiti wə həkikiti sanga yar boləqay! — dedi. ²¹ Ləkin İttay padixahka jawab berip: Pərwərdigarning həyati bilən wə oqəjam padixahning həyati bilən kəsəm kılımənki, məyli həyat yaki mamat bolsun, oqəjam padixah kəyərdə bolsa, kulung xu yərdimu bolidu! — dedi.

²² Dawut İttayqə: Əmdi sənmu berip əkindin ətkin, dedi. Xuning bilən Gatlik İttay həmmə adəmliri wə uning bilən mangoqan barlik bala-qakiliri ətüp kətti. ²³ Həmmə həlk ətüwatəkdə, barlik həlk qəllük tərripigə kərap yol aldi.

15:7 «tət yil ətəkəndə...» — bəzi kona kəqürmilərdə «kırık yil ətəkəndə...» deyilidu. Bu bəlkim kəqürmiqining hatalikidin boləqan.

15:17 «Bəyt-Mərhak» — yaki «yirəktiki orda».

15:18 «Kidron dəryasidin» — bu səzlər ibraniy tekistidə yok, ləkin «ətüwatatti» dəgən səz bu məninə kərsitidu (23-ayətni kərüng). Kidron əkini Yerusalemnəng kərkəy tərripigə yəkin bolup, İordan dəryasıqə mangoqanda uningdin ətuxi kərek.

15:18 2Sam. 8:18; 1Pad. 1:38; 1Tar. 18:17

15:19 «yenip berip padixahning kexida turojin...» — Dawut «padixah» dəgən səzni ixlitip, Abxalom «yengi padixah»ni kərsitidu. 34-ayətnimü kərüng.

15:22 «əkindin ətkin» — bəlkı Kidron dəryasidin (23-ayətni kərüng).

15:23 Yh. 18:1

²⁴ Wə mana, Zadok bilən Lawiylarmu Hudaning əhdə sandukini kətürüp billə kəldi; ular Hudaning əhdə sandukini yərdə qoydi. Barlik həlk xəhərdin qikip etküqə Abiyatar bolsa, qurbanliklarni sunup turatti.²⁵ Padixah Zadokka: Hudaning əhdə sandukini xəhərgə yandurup elip kirgin. Mən əgər Pərwərdigarning közliridə iltipat tapsam, U qoqum meni yandurup kelidu wə U manga əhdə sandukini wə Öz makanini yənə kərgüzidu; ²⁶ lekin U mening toqramda: Səndin hursənlikim yok, desə, mana mən; U meni qandaq kixlini layik kərsə, xundak kilsun, — dedi.

²⁷ Padixah kahin Zadokka: Sən aldin kərgüqi əməsmu? Sən wə öz oqlung Ahimaaz wə Abiyatarning oqli Yonatan, yəni ikkinglarning ikki oqlunglar sanga həmrəh bolup tinq-aman xəhərgə kaytkin. ²⁸ Mana, mən silərdin həwər kəlgüqə qəldiki etkəllərdə kütüp turay, — dedi.

²⁹ Xuning bilən Zadok bilən Abiyatar Hudaning əhdə sandukini Yerusalemoja kayturup berip, u yərdə kaldi.

³⁰ Ləkin Dawut Zəytun teoqioja qikkənda, bexini yepip yalang ayaq bolup yioqlawatatti; uning bilən bolojan həmmə həlkning hərbi bexini yepip yioqlap qikiwatatti. ³¹ Birsı kelip Dawutka: Ahitofəlmü Abxalomning kəstigə katnaxkanlar iqidə ikən, dedi. Xuning bilən Dawut dua kılıp: I Pərwərdigar, Ahitofəlning məslihətini əhməkənilikkə aylandurojaysən, dedi.

³² Dawut taqning qokkisiyoja, yəni adəttə u məhsus Hudaaja ibadət kildiojan jayoja yətkəndə, Arkilik Huxay toni yirtik, bexioja topa-qang qeqilojan həlda uning aldioja kəldi. ³³ Dawut uningə: Mening bilən barsang, manga yük bolup kalisən; ³⁴ ləkin xəhərgə kaytip berip Abxalomja: I padixah, mən bügüngə kədər atangning kul-hizmətkari boləandək, əmdi sening kul-hizmətkaring bolay, disəng, sən mən üqün Ahitofəlning məslihətini bikar kiliwetələysən.

³⁵ Mana Zadok wə Abiyatar degən kahinlarmu xu yərdə sən bilən billə bolidu əməsmu? Padixahning ordisidin nemə anglisang, Zadok bilən Abiyatar kahinlarəja eytkin. ³⁶ mana, ularning ikki oqli, yəni Zadokning oqli Ahimaaz bilən Abiyatarning oqli Yonatanmu xu yərdə ularning yenida turidu. Hərnemə anglisang, ular arkilik manga həwər yətküzgin — dedi.

³⁷ Xuning bilən Dawutning dosti Huxay xəhərgə bardi; Abxalommu dəl xu qaojda Yerusalemoja kirdi.

Dawut Zibadin sowqatlarni qobul kılıdu

16¹ Dawut taqning qokkisisidin əmdila etüxigə Məfiboxətning hizmətkari Ziba ikki yüz nan, bir yüz kixmix poxkili, yüz yazlık mewa poxkili wə bir tulum xarabni ikki exəkkə artip uning aldioja qıkti..

² Padixah Zibəja: Bularni nemə üqün əkəlding? dedi. Ziba: Exəklərnı padixahning ailisidikilər menixi üqün, nanlar bilən yazlık miwilərnı oqlamlarning yeyixi üqün, xarabni qəldə hərıp kətkənlərnıng iqxı üqün əkəldim — dedi.

³ Padixah: Ojojangning oqli nədə? — dəp soridi. Ziba padixahka jawab berip: U yənıla Yerusalemdə kəldi, qünki u: Bügün İsrail jəmətidikilər atamning padixahlıqını manga yandurup beridu, dəp olturidu — dedi..

⁴ Padixah Zibəja: Mana Məfiboxətning həmmisi sanga təwə bolsun, dewidi, Ziba: Mən siligə təzim kilmən; silining aldiridə iltipat tapsam, i ojojəm padixah, — dedi.

⁵ Dawut padixah Bahurimoja kəlgəndə, mana Saulning jəmətidin bolojan, Geraning oqli Ximəy isimlik bir adəm xu yərdin uning aldioja qıkti; u bu yakka kəlgəq kimdu birini qarəawatatti..

15:24 «Barlik həlk xəhərdin qikip etküqə Abiyatar bolsa, qurbanliklarni sunup turatti» — baxka birhil təjimi: «Barlik həlk xəhərdin qikip etküqə Abiyatar saklap turup, andin etti».

16:1 «yüz yazlık mewa poxkili» — yaki «yüz ənjür poxkili».

16:3 2Sam. 19:27

16:5 1Pad. 2:8

⁶ U Dawutning öziga wə Dawut padixahning barlik hizmatkarlirioja qarap taxlarni atti; hamma halk bilən barlik palwanlar padixahning ong tərpidə wə sol tərpidə turatti.

⁷ Ximəy qarəp: Yoqal, yoqal, həy sən kanhor, iplas! ⁸ Sən Saulning ornida padixah boldung, lekin Pərwərdigar uning jəmətining kenini sening bexingəja kayturdi; əmdi Pərwərdigar padixahlıqni oqlung Abxalomning kəlioja bərdi; mana, əzüngning rəzilliking sening üstünggə qüxti, qünki sən bir kanhorsən! — dedi.

⁹ Zəruiyaning oqlı Abixay padixahka: Nemixka bu əlük it oqojam padixahni qarəjisun? U yərgə berip uning bexini kəskili manga ijazət bərgəysən! — dedi..

¹⁰ Lekin padixah: I Zəruiyaning oqulliri, mening bilən nemə karinglar? U qarəjisa qarəjisun! Əgər Pərwərdigar uningəja, Dawutni qarəjojin, dəp eytkən bolsa, undakta kim uningəja: Nemixka bundak kəlisən? — deyəlisun?

¹¹ Dawut Abixayəja wə barlik hizmatkarlirioja: Mana əz puxtumdin boləjan oqlum mening jenimni izdigən yərdə, bu Binyamin kixi uningdin artukrak kilmamdu? Uni qarəjojili kəyojin, qünki Pərwərdigar uningəja xundak buyruptu. ¹² Pərwərdigar bəlkim mening dərdlirimni nəzirigə elip, bu adəmning bəgün meni qarəjojanlirining ornida manga yaxxilik yandurar, dedi.

¹³ Xuning bilən Dawut əz adəmliri bilən yolda mengiwərdi. Ximəy bolsa Dawutning uduldiki taoj baqrida mangojaq qarəjaytti həm tax etip topa-qang qaqatti.

¹⁴ Padixah wə uning bilən boləjan halkning həmmisi hərıp, mənzilgə barəjanda u yərdə aram aldi.

Ahitofəlning məslihəti

¹⁵ Əmdi Abxalom barlik Israillar bilən Yerusalemoja kəldi; Ahitofəl uning bilən billə idi. ¹⁶ Dawutning dosti arkilik Huxay Abxalomning kəxioja kəlgəndə, u Abxalomoja: Padixah yaxısun! Padixah yaxısun! — dedi.

¹⁷ Abxalom Huxayəja: Bu sening dostungəja kərsitidiojan himmitingmu? Nemixka dostung bilən barmiding? — dedi.

¹⁸ Huxay Abxalomoja: Yək, undak əməs, bəlkı Pərwərdigar wə bu halk həmdə Israillarning həmmisi kimni tallisa, mən uningəja təwə bolay wə uning yenida turimən. ¹⁹ Xuningdin baxka kimning hizmitidə bolay? Uning oqlining kəxida hizmat kilmamdim? Sening atangning kəxida hizmat kəlojandək, əmdi sening kəxingda hizmat kəlay, — dedi.

²⁰ Andin Abxalom Ahitofəlgə: Məslihətləxip yol kərsitinglar; kəndak kəlsək bolar? — dedi.

²¹ Ahitofəl Abxalomoja: Atangning ordisioja kəriojili kəyojan kenizəkliri bilən billə yatkin; xuning bilən pütkül Israil sening əzüngni atangəja nəprətlək kəlojanlıqingni anglaydu; xundak kəlip sanga əgəxkənləning kəlliri kəqləndürölidu, dedi.

²² Xuning bilən ular Abxalom üqün ordining əgzisidə bir qədir tiktı; Abxalom həmmə Israilning kəzliri aldidə əz atisining kenizəkliri bilən billə boldi.

²³ U künlərdə Ahitofəlning bərgən məslihəti huddi kixi Hudadin sorap erixkən səz-kalamdək həsəblinatti. Uning Dawutka wə Abxalomoja bərgən həmmə məslihətimu həm xundak kərilatti.

Ahitofəlning məslihəti bəkar kəlinidu

17 ¹ Ahitofəl Abxalomoja: Manga on ikki ming adəmni talliwəlixka ruhsət bərsəng, mən bəgün kəqə kəzojilip, Dawutni kəoqlay; ² Mən uning üstigə qəxxinimdə u hərıp, kəlliri ajiz bolidu; mən uni aləxzadə kəliwetimən, xundakla uning bilən boləjan barlik halk kəqidu.

16:7 «həy sən kanhor, iplas!» — «iplas» ibraniy tilida: «İblis (Beliyal)ning oqlı».

16:9 1Sam. 24:15; 2Sam. 9:8

Mən pəkət padixahnila urup eltürimən,³ andin həmmə həlkni sanga bekındurup kayturimən. Sən izdigən adəm yokalsa, həmmə həlk sening kexingoja kaytidu; xuning bilən həmmə həlk aman-esən kalidu, dedi.

⁴ Bu məslihət Abxaloməja və İsrailning barlik aqsakallirioja yaqti, ⁵ lekin Abxalom: Arkilik Huxaynimu qakiringlar; uning sezinimu anglayli, — dedi.

⁶ Huxay Abxalomning kexioja kəlgəndə, Abxalom uningəja: Ahitofəl mundaq-mundaq eytti; u degəndək kılaylimu? Bolmisa, sən bir məslihət bərgin, — dedi.

⁷ Huxay Abxaloməja: Ahitofəlning bu wəqıtta bərgən məslihəti yahxi əməs, — dedi.

⁸ Huxay yənə mundaq dedi: «Sən atang bilən adəmlirini bilisənəju — ular palwanlardur, hazır daladiki baliliridin juda kılinojan qixi eyiktək pəyli yaman. Atang bolsa həkikiy jəngqidur, öz adəmliri bilən birgə kənmaydu. ⁹ Mana u hazır bir oqarda ya baxka xunı angliəjan həkimi: Abxaloməja əgəxkənlər kiroqinilikka uqraptu, — dəydu. ¹⁰ U wəqıtta hətta xir yürək palwanlarning yürəklirimi su bolup ketidu; qünki pütkül İsrail atangning batur ikənlikini, xundakla uningəja əgəxkənləningmu palwan ikənlikini bilidu. ¹¹ Xunga məslihətim xuki, pütkül İsrail Dəndin tartip Bəər-Xəbaəjiqə sening kexingoja tez yiojilsun (ular dengizdiki kumlardək kəptur!). Sən əzüng ularni baxlap jənggə qikkın. ¹² Biz uni kəyərdə tapsak, xəbnəm yərgə qüxkəndək uning üstigə qüxəyli. Xuning bilən uning əzi wə uning bilən boləjan kixilərdin heq kimmu kəlmaydu.

¹³ Əgər u bir xəhərgə kırıwalsimu, pütkül İsrail xu yərgə aroqəmquılarnı elip kəlip, xəhərnı hətta uningdiki kiqik xəqil-taxlarnimu kəldurməy sərəp əkilip, dərya jilojisiəja taxliwətimiz».

¹⁴ Abxalom bilən İsrailning həmmə adəmliri: Arkilik Huxayning məslihəti Ahitofəlning məslihətidin yahxi ikən, dəyixti. Qünki Pərwərdigar Abxalomning bəxiəja bala kəlsun dəp, Ahitofəlning yahxi məslihətinə bika kılınixini bəkitkənidi.

¹⁵ Huxay Zadək bilən Abiyatar kəhınlarəja: Ahitofəlning Abxalom bilən İsrailning aqsakallirioja bərgən məslihəti mundaq-mundaq, əmma mənəng məslihətim bolsa mundaq-mundaq, ¹⁶ hazır silər dərhal adəm əwətip Dawutka: Bu kəqidə qəlning kəqikliridə kənməy, bəki tez ətup kətinglar, bolmisa padixah wə uning bilən boləjan həmmə həlk həlak boluxi mumkin, dəp yətküzüŋlar — dedi.

¹⁷ U wəqıtta Yonatan bilən Ahimaaz Ən-Rogəldə kütup turatti; ular bəxkılarning kərup kəlməslikı üqün xəhərgə kirmidi; bir dəkəning qikip ularəja həwər bəxiki bəkitildi. Ular bərip Dawut padixahka həwərnı yətküzdi.

¹⁸ Ləkin bir yax yigit ularni kərup kəlip, Abxaloməja dəp kəydi. Əmma bu ikkiylən ittik bərip, Bəhurimdiki bir adəmning əyigə kirdi. Bu adəmning həyylisida kuduk bar idi; ular xuningəja qüxup yoxurundi. ¹⁹ Uning ayali kudukning əqziəja yapquqini yəpəp üstigə sokuləjan buədayni təkup kəydi; xuning bilən heq ix axkarılanmıdi.

²⁰ Abxalomning hızmətkarlırı əygə kırıp ayalning kexioja kəlip: Ahimaaz bilən Yonatan kəyərdə? — dəp sorıdi. Ayal: Ular eriktin ətup kətti, dedi. Kəlgənlər ularni izdəp tapalmay, Yərusəleməja kaytip kətti.

²¹ Ular kətkəndin kəyin, bu ikkiylən kuduktin qikip, bərip Dawut padixahka həwər bərdi. Ular Dawutka: Kəpup, sudin ətkin; qünki Ahitofəl seni tutux üqün xundək məslihət bəriptu, — dedi.

²² Xuning bilən Dawut wə uning bilən boləjan barlik həlk kəzoqılıp İordan dəryasidin ətti; tang atquqə İordan dəryasidin ətmigən heqkim kəlmıdi.

²³ Ahitofəl öz məslihətinı kəbul kılmiəjanlıkını kərup exikini tokup, öz xəhıridiki əyigə bərip, əyidikilərgə wəsiyə tapxurojəndin kəyin, esilip əliwəldi. U öz atisining kəbrisidə dəpnə kılindi.

17:3 «Sən izdigən adəm yokalsa, həmmə həlk sening kexingoja kaytidu» — ıbranıy tilida: «Barlik adəmning kaytip kəlixı, sən izdigən adəmning jeniəja barawərdur».

17:9 «Mubada u əwwal həlkimiz üstigə qüxsə...» — yaqi «Dəsləptə həlk(imiz)din nəqqisi yikilip əltürülsə,...»

²⁴ Xu arilikta Dawut Mahanaimoqa yetip kalganidi, Abxalom wə uning bilən boloqan Israilning həmmə adəmlirimu Iordan dəryasidin otip boloqanidi.

²⁵ Abxalom Yoabning ornida Amasani qoxunning üstigə sərdar kiliپ qoydi. Amasa bolsa Yitra isimlik bir Israillik kixining oqli idi. U kixi Nahaxning kizi Abigail bilən yeqinqilik kiliqanidi. Nahax Yoabning anisi Zəruiya bilən aqa-singil idi.

²⁶ Israil bilən Abxalom Gileadning zeminida bargah tiktı.

²⁷ Dawut Mahanaimoqa yetip kalgəndə, Ammoniylarning Rabbah xəhiridin boloqan Nahaxning oqli Xobi bilən Lo-Dibarlik Ammielning oqli Makir wə Rogelimdin boloqan Gileadlik Barzilai degənlər. ²⁸ yotkan-kərpə, das, qaqa-kuqa, buqday, arpa, un, qomaq, purqak, kizil max, kuruqan purqaklar, ²⁹ həsəl, kaymak wə qoylarni kəltürüp, kala sütidə kiliqoqan kurut-irimqik katarliklarni Dawut bilən həlkə qeyix üqün elip kəldi, qünki ular: Xübhəsiszki, həlk qəldə hərıp-eqip, ussap kətkəndü, dəp oylıqanidi.

Abxalomning əlüxi

18 ¹ Dawut əzi bilən boloqan həlkni yioqip editlidi wə ularning üstigə mingbexi bilən yüzbexi koydi. ² Andin Dawut həlkni üq beləkkə bəlüp jənggə qikardi; birinqi beləknı Yoabning kol astida, ikkinqi beləknı Zəruyaning oqli, Yoabning inisi Abixayning kol astida wə üqinqi beləknı Gatlik Ittayning kol astida koydi. Padixah həlkə: Bərhək, mənmu silər bilən jənggə qikimən, dedi.

³ Lekin həlk; Sili qikmisila, əgər biz qaqsak düxmən bizgə pərwa kilmaydu; hətta yerimimiz əlüp kətsəkmü bizgə pərwa kilmaydu. Qünki əzliri bizning on mingimizgə barawər bolila. Yahxisi sili xəhərdə turup bizgə həmdəm boluxqa təyyar turoyayla, dedi.

⁴ Padixah ularoqa: Silərgə nemə layik kərünsə, xuni kilmən, — dedi. Xuning bilən həlk yüzdin, mingdin bolup xəhərdin qikiwatkada, padixah dərwazining yenida turdi. ⁵ Padixah Yoab bilən Abxay wə Ittayoqa: Mən üqün Abxalomqa yaxxi muamilidə bolup ayanglar, dedi. Padixahning həmmə sərdarlırioqa Abxalom toqrisida xundak tapiliqinida, barlik həlk tapiliqinini anglidi.

⁶ Andin həlk Israil bilən soquxkili məydanoqa qikti; soqux Əfrayimning ormanlikida boldi.

⁷ U yərdə Israil Dawutning adəmliridin məqlup boldi. U küni ular kattik kiroqin kilindi — yigirmə mingi əldi. ⁸ Soqux xu zeminoqa yeyildi; ormanlik yəwətkənlər kiliqta əlgənlərdin kəp boldi.

⁹ Abxalom Dawutning oqulamliri bilən tuyuksiz uqrixip kəldi; Abxalom əz kəqirioqa minip, qong dub dərihining qoyuk xahlirining tegidin etkəndə, uning bexi dərah xehioqa kəplixip kəlip, u esilip kəldi; u mingən kəqir bolsa aldioqa ketip kəldi. ¹⁰ Birsı buni kərüp Yoabka həwər bərip: Mana, mən Abxalomning bir dub dərihidə sanggilap turoqinini kərdüm, dedi.

¹¹ Yoab həwər bərgən adəmgə: Nemə! Sən uni kərüp turup, nemixka uni urup oltürüp yərgə qüxürmiding? Xundak kiliqan bolsang, sanga on kümüx tənggə wə bir kəmə bərettim, — dedi.

¹² U adəm Yoabka: Kolumoqa ming kümüx tənggə təgsimu, qolumni padixahning oqlioqa uzatmayttim! Qünki padixahning həmmimiz aldida sanga, Abixayoqa wə Ittayoqa: Mening üqün hər biringlar Abxalomni ayanglar, dəp buyruqinini angliduk. ¹³ Əgər mən əz jenimni təwəkkul kiliپ, xundak kiliqan bolsam (hərkəndak ix padixahtin yoxurun kəlmaydu!) sən meni taxlap, düxmining katarida kərəttig, — dedi.

17:27 2Sam. 19:31, 32; 1Pad. 2:7

18:9 «uning bexi ... kəplixip kəlip, u esilip kəldi» —İbraniy tilida: «uning bexi ... kəplixip kəlip, u asman-zemin otturısında esilip kəldi».

¹⁴ Yoab: Sening bilən bundak deyixixkə qolam yok! — dedi-də, qolıoqa üç nəyzini elip dərəhta sanggilaklik həlda tirik turojan Abxalomning yurikigə sanjidi...¹⁵ Andin Yoabning yaraş ketürgüqisi boləjan on oqulam Abxalomning qərisigə yiojilip, uni urup ɵltürdi.

¹⁶ Andin Yoab kanay qaldi; həlk Israillni qoqlaxtin yandi; qünki Yoab qoxunni qekinixkə qakirdi.

¹⁷ Ular Abxalomni ormanlikteki qong bir azgaləja taxlap ɵstigə nuroqun taxlarni dɵwöləp koydi. Israillar bolsa qeqip hərbiəri ɵz makaniəja kətti..

¹⁸ Abxalom tirik waqtida padixah wadisida ɵzigə bir abidə turojuəjanidi. Qünki u: Mening namimni kaldurdioəjanəja oqlum yok dəp, u tax abidini ɵz nami bilən atioəjanidi. Xuning bilən bu tax bögüngə kədər «Abxalomning yadikari» dəp atilidu..

Dawut Abxalomning ɵlümidin həwər tapidu

¹⁹ Zadokning oqlı Ahimaaz Yoabka: Pərwərdigar seni duxmənlingdin kutkuzup sən ɵqün intikam aldi, dəp padixahka həwər berixkə meni dərhal mangojuəjin, — dedi.

²⁰ Lekin Yoab uningəja: Sən bögün həwər bərməysən, bəlkı baxka bir künı həwər berisən; padixahning oqlı ɵgini tɵpəylidin, bögün həwər bərməysən, dedi.

²¹ Xuning bilən Yoab Kuxiyəja: Berip padixahka kərginingni dəp bərgin, dedi. Kuxiylik Yoabka təzim kilip yögüröp kətti..

²² Lekin Zadokning oqlı Ahimaaz Yoabka yənə: Qandakla bolmisun bu Kuxiyning kəynidin yögürükə manga ijazət bərgin, — dedi. Yoab: I oqlum, sanga həqəandak səyünqi bərgüdək həwər bolmisa, nemixka yögürükni halaysən? — dedi.

²³ U yənə: Qandakla bolmisun, meni yögürgüzgin, dedi. Yoab uningəja: Mang, yögür, dewidi, Ahimaaz İordan dəryasidiki tüzlänglik bilən yögüröp Kuxiyə yetixip uningdin ɵtöp kətti.

²⁴ Dawut iqi-taxki dərważining otturısında olturatti. Kəzətqi dərważining ɵgzisidin sepilning ɵstigə qikip, bəxini kɵtüröp qariwidi, mana bir adəmnıng yögüröp keliwatqinini kərdi..

²⁵ Kəzətqi warkirap padixahka həwər bərdi. Padixah: Əgər u yaloquz bolsa uningda qokum həwər bar, dedi. Həwərqi bolsa yəkinlixip keliwatattı. ²⁶ Andin kəzətqi yənə bir adəmnıng yögüröp kəlgini kərdi. Kəzətqi dərważiwəngə: Mana yənə bir adəm yaloquz yögüröp keliwatidu, — dedi. Padixah: Bumu həwərqi ikən, dedi.

²⁷ Kəzətqi: Awwalkisining yögürükni manga Zadokning oqlı Ahimaazning yögürükə kəründi, — dedi. Padixah: U yahxi adəm, hux həwər yətküzidu, — dedi.

²⁸ Ahimaaz padixahka tolap: Salam! dəp padixahka yüzini yərgə təgküzöp təzim kilip: Oqojam padixahka ziyan yətkürükə kəllirini kɵtərgən adəmləni məqlubiyətkə muptila kıləjan Pərwərdigar Hudaliri mubərəktur! — dedi..

²⁹ Padixah: Abxalom salamətmu? — dəp soridi. Ahimaaz jawab berip: Yoab padixahning kuli wə pəkirlirini mangduəjanda, pəkır kixilərnıng qong qalaymıkanqılıqini kərdum, lekin nemə ix boləjanlikini bilmidim, — dedi.

³⁰ Padixah: Boldi, buyakta turup turojin, dedi. U bir tərəpkə berip turdi.

³¹ Wə mana, Kuxiy yetip kəldi; Kuxiy: Oqojam padixah hux həwərnı angliəqayla. Pərwərdigar bögün asiylik kilip kəzoəloəjan həmmisidin silini kutkuzup, ulardin intikam aldi, dedi.

18:14 «dərəhta sanggilaklik həlda tirik turojan Abxalomning yurikigə sanjidi» — ibranıy tilida «dərəhning yurikida sanggilaklik tirik turojan Abxalomning yurikigə sanjidi» dəgən səzlər bilən ipadilinu.

18:17 «Israillar bolsa qeqip hərbiəri ɵz makaniəja kətti» — ibranıy tilida: «Israillar bolsa qeqip hərbiəri ɵz qediriəja kətti».

18:18 «Mening namimni kaldurdioəjanəja oqlum yok...» — Abxalomning bu səzidin kəriəjanda, uning ɵq oqlı (14:27) həmmisi baldur ɵləgnədi.

18:21 «Xuning bilən Yoab Kuxiyəja... dedi» — «Kuxiy»: Həbəx, Əfiəpiyəlik. Əfiəpiyəliklərnıng bögüngə kədər unuəja yögürükə dangki bar.

18:24 «Dawut iqi-taxki dərważining otturısında olturatti» — ibranıy tilida «Dawut ikki dərważining otturısında olturatti». Pərimizə «bu ikki dərwaə» xəhərnıng iqi wə taxki qowuki bolsa kərək.

18:28 «Salam!» — (ibranıy tilida «Xalom»)ning mənisi: «Tinqlik! Hatirəmlik!».

³² Padixah Kuxiyōq: Yigit Abxalom salamətmu? dəp soridi. Kuxiy: Oʻojam padixahning dūxmənli ri wə silini kəstləxkə kəzəjəlojanlarning həmmisi u yigitkə ohxax bolsun! — dedi.

³³ Padixah tolimu azablinip, dər wazining tēpisi didiki balihani oʻja yiqʻli oʻjan peti qikʻti; u mangoʻjaq: I oʻjʻlum Abxalom! I oʻjʻlum, oʻjʻlum Abxalom! Kaxki, mən sening ornungda əlsəm bolmas midi! I Abxalom, mening oʻjʻlum, mening oʻjʻlum! dedi.

19¹ Birs i Yoabka: Padixah Abxalom ũqun yiqʻlap matəm tutmakʻta, dəp həwər bər di.² Xuning bilən xu kündiki nus rət həkʻ ũqun musibətkə aylandi; qünki həkʻ xu künidə: Padixah əz oʻjʻli ũqun kayoʻju-həs rət tartiwatidu, dəp anglidi.³ U küni həkʻ soʻxustin keqip hijaləttə kəlojan adəmlərdək, oʻjʻrilikə qə hərgə kirdi.⁴ Padixah yūzini yepip: I, oʻjʻlum Abxalom, i Abxalom, mening oʻjʻlum, mening oʻjʻlum! — dəp kəttik əwaz bilən pəryad kətür di.

⁵ Lekin Yoab padixahning əyigə kirip, uning kəxi oʻja kelip: Əz jeningni, oʻjʻulliring bilən kizliringning jeni ni, ayalliringning jeni bilən kenizəkliringning jeni ni kūtʻkuz oʻjan həmmə hizmətkar larning yūzini sən bügün hijaləttə kəldurdung!⁶ Sən əzü nggə nəprətlini diojan larni səyisən, seni səyidi oʻjan laroʻja nəprətlini diojandək kilisən! Qünki sən bügün sərdar liringni yaki hizmətkar liringni nəziringdə heq nəsə əməs degəndək kilding! Qünki bügün Abxalom tirik kelip, biz həmmimiz əlgən bolsək, nəziringdə yahxi bolattikən, dəp bilip yəttim.⁷ Əm di qikʻip hizmətkar liringning kəngligə təsəlli y bərgin; qünki mən Pərwərdigar bilən kəsəm kilimənki, əgər qikʻmisang, bügün keqə heq adəm sening bilən kəlmaydu. Bu bala yaxli kingdin tartip bügünki künigə ũstü nggə qūxkən həkʻkəndək baladin e qir bolidu, — dedi.

⁸ Xuning bilən padixah qikʻip dər wazida oltur di, həmmə həkʻkə: Mana, padixah dər wazida oltur di, degən həwər yətküz ũlgəndə, ularning həmmisi padixahning kəxi oʻja kəldi. Əmma Israillar bolsa həmmisi keqip, əz əyigə kaytip kətti..

⁹ Əm di Israil kəbilisidiki həmmə həkʻ oʻjʻloʻla kilixip: Padixah bizni dūxmən lirimizning kolidin azad kəlojan, bizni Filistiylə rning kolidin kūtʻkuz oʻjanidi. Əmma, u həzir Abxalom tūpəylidin zemindin əzini kaquruwatidu.¹⁰ Lekin biz ũstimizgə padixah boluxkə məsih kəlojan Abxalom bolsa jəngdə əldi. Əm di nemixkə padixahni yandurup elip kelixkə gəp kil maysilə? deyixti..

¹¹ Dawut padixah Zadək bilən Abiyatar kahinlar oʻja adəm əwətip: Silər Yəhūdani ng aʻsəkəlliri oʻja: Padixah mundaʻ dəydu: — Həmmə Israillarning padixahni ordisi oʻja kayturup kələyli, deyixkən təli plirining həmmisi padixahning kulikʻ oʻja yətkən yərdə, nemixkə silər bu ixta ulardin keyin kəlisilə? ¹² Silər mening kərindax lirim, mening ət-ustihan lirim turup, nemixkə padixahni elip kelixtə həmmisidin keyin kəlisilə?! — dənglar.¹³ Wə xundaʻkla yənə Amasə oʻjimu: Padixah mundaʻ dəydu: — Sən mening ət-ustihan lirim əməsmusən? Əgər seni Yoabning ornida mening kəximda daim turidi oʻjan kəxunning sərdari kil misam, Huda meni ursun həm uningdin artuk jazalisun — dənglar, — dedi..

¹⁴ Buning bilən u Yəhūdadi ki adəmlə rning kəng ũllirini bir adəmning kənglidək əzigə mayil kildi. Ular padixahkə adəm mangdurup: Sən əzü ng bilən həmmə hizmətkar liring birgə yenip kelinglar, dəp həwər yətküz di.

¹⁵ Xuning bilən padixah yenip Iordan dəryasi oʻiqə kəldi. Yəhūdadi ki adəmlər padixahni Iordan dəryasidin ətküzimiz dəp, padixahning aldioʻja Gilgal oʻja bar oʻjanidi.¹⁶ Baʻhurimdin qikʻkan

19:8 «...həmmisi keqip, əz əyigə kaytip kətti» — ibran y tilida «... həmmisi keqip, əz qediroʻja kaytip kətti». Muxu ayəttiki «Israillar» Abxalomoʻja əgəxkən Israillarni kərsitidu, əlwəttə (ularning kəpinqisi Yəhuda wə Binyamindin baxkə on kəbilidin idi).

19:10 «...nemixkə padixahni yandurup elip kelixkə gəp kil maysilə?» — ibran y tilida «nemixkə padixahni yandurup elip kelixkə süküt kilisilə?».

19:13 2Sam. 17:25

Binyaminlik Geraning oqli Ximay aldirap kelip, Yəhudadiki adəmlər bilən qüxüp, padixahning aldiqə qikti.

¹⁷ Ximəygə Binyamin kəbilisidin ming adəm əgəxti; ular bilən Saulning jəmətidə hizmətkar boləjan Ziba, uning on bəx oqli wə yigirmə hizmətkarimu uningə qoxulup kəldi; bularning həmmisi Iordan dəryasidin etüp padixahning aldiqə qikti.

¹⁸ Bir kəmə padixahning ihtiyariqə qoyulup, ailə tawabiatlirini etküzüx üqün uyan-buyan etüp yürətti. Padixah Iordan dəryasidin etkəndə, Geraning oqli Ximay kelip uning aldida yikilip turup.¹⁹ padixahqa: Ojojam kullirioqə kəbihlik sanimioqayla; ojojam padixah Yerusalemdin qikqan kündə kullirining qiloqan kəbihlikini əslirigə kəltürmigəyla; u padixahning kəngligə kəlmisun.²⁰ Qünki kulliri əzining gunah qiloqinimni obdan bilidu; xunga mana, mən Yüsüpning jəmətidin həmmidin awwal bügün ojojam padixahni qarxi elixqə qiktimən, — dedi.

²¹ Zəruianing oqli Abixay buni anglap: Ximay Pərwərdigarning məsilh qiloqinini qarəjoqan tursa, əlümgə məhkum kəlinix lazim bolmamdu? — dedi.

²² Ləkin Dawut: I Zəruianing oqulliri, silərnin mening bilən nemə karinglar? Bügün silər manga qarxi qikmaqimusalər? Bügünki kündə Israilda adəmlər əlümgə məhkum kəlinixi kərkəmu? Bügün Israilə padixah ikənlikimni bilməymənmu? — dedi.

²³ Andin padixah Ximəygə: Sən əlməysən, — dedi. Padixah uningə qəsəm kildi.

²⁴ Əmdi Saulning nəwrisi Məfiboxət padixahni qarxi aləqili kəldi. Padixah kətkən kündin tartip saq-salamət kaytip kəlgən künigə, u ya putlirining tirnikini almiqan ya saqilini yasimiqan wə yəki kiyimlirini yumioqanidi.²⁵ U padixahni qarxi aləqili Yerusalemdin kəlgəndə, padixah uningdin: I Məfiboxət, nemixqə mening bilən barmiding? — dəp soridi.

²⁶ U: I, ojojam padixah, kulliri aqsak boləqə, exikimni tokup, minip padixah bilən billə baray, dedim. Əmma hizmətkarim meni aldap koyuptu;²⁷ u yənə ojojam padixahning aldida kullirining oqəyvitini kildi. Ləkin ojojam padixah Hudaning bir pərixtsidəktur; xuning üqün siligə nemə layik kərsənə, xuni qiloqayla.²⁸ Qünki atamning jəmətinin həmmisi ojojam padixahning aldida əlgən adəmlərdəkdir; ləkin sili öz kullirini əzliri bilən həmdastihan boləjanlar arisida koydila; mening padixahning aldida pəryad qiloqili nemə həqkim bar? — dedi.

²⁹ Padixah uningə: Nemixqə ixliring tooqrisida səzliwerisən? Mening həkümüm, sən bilən Ziba yərləni bəlxiwelinglar, — dedi.

³⁰ Məfiboxət padixahqa: Ojojam padixah aman-esən öz əyigə kəlgəndin keyin, Ziba həmmisini alsimu razimən! — dedi.

³¹ Gileadlik Barzillaymu Rogelimdin qüxüp padixahni Iordan dəryasidin etküzüp qoyuxqə kelip, padixah bilən billə Iordan dəryasidin etti.³² Əmdi Barzillay heli yaxənoqan bir adəm bolup, səksən yaxqə kirgənidi. Padixah Maḥənaimdə turəjan wəqittə, uni qəmdioqan dəl muxu adəm idi; qünki u heli kəttə bir kixi idi.³³ Padixah Barzillayə: Mening bilən barəqin, mən səndin Yerusalemdə əzümningkidə həwər alimən, dedi.

³⁴ Ləkin Barzillay padixahqa: Mening birnəqqə künlik əmrüm qəloqəndu, padixah bilən birgə Yerusalemqə baramdim?³⁵ Qulliri səksən yaxqə kirdim. Yahxi-yamanni yənə pərk

19:16 2Sam. 16:5; 1Pad. 2:8

19:18 «Bir kəmə padixahning ihtiyariqə qoyulup, ailə tawabiatlirini ... etüp yürətti» — bəzilər: «Ular əzlirini padixahning ihtiyariqə qoyup, dərya kəqikidə ailə tawabiatlirini ... etüp yürətti» dəp tərcimə kəlidu.

19:22 «...silər manga qarxi qikmaqimusalər?» — ibraniy tilidə «...silər manga xəytan bolmaqimusalər?»

19:25 «U ... Yerusalemdin kəlgəndə...» — yəki, «u ... Yerusalemqə kəlgəndə...».

19:27 2Sam. 16:3

19:28 «...atamning jəmətinin həmmisi ojojam padixahning aldida əlgən adəmlərdəkdir» — məni bəlkim, «biz həmmimiz əslidə sening aldingdə əlümgə məhkum kəlinixqə layik iduq».

19:32 2Sam. 17:27-29; 1Pad. 2:7

19:34 «Mening birnəqqə künlik əmrüm qəloqəndu?» — ibraniy tilidə «Mening əmrümdiki yillarning künliri qəncidu?» dəgən səzlər bilən ipadilidü.

etələymənmu? Yəp-iqkinimning təmini tetalamdim? Yigit nəoqmiqilər bilən kiz nəoqmiqilərnin awazini angliyalamdim? Nemixka kulliri oqojam padixaqə yənə yük bolimən? ³⁶ Kulliri pəkət padixahni Iordan dəryasidin etküzüp andin azrak uzitip qoyay degən; padixah buning üçün nemixka manga xunqə xapaət kərsitidila? ³⁷ Kullirining əlgəndə öz xəhərimdə, atam bilən anamning kəbrisining yenida yetixim üçün kaytip ketixigə ijasət bərgəyla. Əmdi mana, bu yərdə öz kulliri Kimham bar əməsmu? U oqojam padixah bilən etüp barsun, uningqə əzlrigə nemə layik kərünsə xuni kıləyla, — dedi.

³⁸ Padixah: Kimham mening bilən etüp barsun; sanga nemə layik kərünsə uningqə xuni kıləy, xundakla sən məndin hər nemə sorisang, sanga kıləmə, — dedi.

³⁹ Andin həlkning həmmisi Iordan dəryasidin etti, padixahmu etti. Andin padixah Barzillayni səyüp uningqə bəht tilidi; Barzillay öz yurtioqə yenip kətti.

⁴⁰ Padixah Gilgalə qıktı, Kimham uning bilən bardi. Yəhudadiki barlik adəmlər bilən Israilning həlkning yerimi padixahni dəryadin etküzüp uzitip qoyəjanidi. ⁴¹ Andin mana, Israilning barlik adəmliri padixahning kəxioqə kelip: Nemixka kərindaxlirimiz Yəhudaning adəmliri oqırilıqə padixahni wə padixahning ailə-tawabiatlirini, xundakla Dawutka əgəxkən həmmə adəmlərni Iordan dəryasidin etküzüxkə muyəssər bolidu? — dedi.

⁴² Yəhudaning həmmə adəmliri Israilning adəmlirigə jawab berip: Qünki padixah bilən bizning tuoqanqilikimiz bar, nemixka bu ix üçün bizdin hapa bolisilər? Biz padixahningkidin bir nemini yidukmu, yaki u bizgə bir in'am bərdimu? — dedi.

⁴³ Israilning adəmliri Yəhudaning adəmlirigə jawab berip: Kəbilə boyiqə aloqanda, padixahning on ikki ülüxtin oni bizgə təwədur, silərgə nisbətən bizning Dawut bilən tehimu qongrak buradərqilikimiz bar. Nemixka bizni kəzgə ilmaysilər? Padixahimizni yandurup elip kelixkə awwal təxəbbus kıləjanlar biz əməsmiduk? — dedi. Əmma Yəhudaning adəmlirining səzliri Israilning adəmlirining səzliridin tehimu kəttik idi.

Xebaning kətürgən isyani

20¹ Wə xundak boldiki, xu yərdə Binyamin kəbilisidin, Bikrining oqlı Xeba isimlik bir iplas bar idi. U kanay qelip: —

Bizning Dawutta həqkəndək ortak nesiwimiz yok; Yəssəning oqlidin həqkəndək mirasimiz yok! I Israil, hərbiirlirənglər öz əyünglərə yenip kətinglər, — dedi.

² Xuning bilən Israilning həmmə adəmliri Dawuttin yenip Bikrining oqlı Xebaqə əgəxti. Ləkin Yəhudaning adəmliri Iordan dəryasidin tartip Yerusalemoqə öz padixahioqə qing baqlinip, uningqə əgəxti. ³ Dawut Yerusalemoqə kelip ordisioqə kirdi. Padixah ordioqə qaraxkə koyup kətkən axu on kenizəkni bir əygə kəmap koydi. U ularni bakti, ləkin ularqə yeqinqilik kilmidi. Xuning bilən ular u yərdə tul ayallardək əlgüqə kəmaləjan peti turdi.

⁴ Andin padixah Amasaqə: Üq kün iqidə Yəhudaning adəmlirini qakirip, yiojip kəlgin; əzüngmu bu yərdə hazır boləjin, dedi.

⁵ Xuning bilən Amasa Yəhudaning adəmlirini qakirip yiojkili bardi. Ləkin uning undək kilixi padixah bəkitkən wəqittin keyin qaldı. ⁶ u wəqittə Dawut Abixayqə: Əmdi Bikrining oqlı Xeba bizgə qüxüridoqan apət Abxalomning qüxürginidin tehimu yaman bolidu. Əmdi oqojangning hizmətkərlirini elip ularni koqlap barəjin. Bolmisa, u mustəhkəm xəhərlərni igiliwelip, bizdin əzini qəquruxi mumkin, — dedi.

19:43 «padixahning on ikki ülüxtin oni bizgə təwədur» — degən ibarə bəlkim Israilning on kəbilə ikənlikini, Yəhudaning Binyaminni qoxkəndə pəkət ikki kəbilə ikənlikini kərsitidu.

20:1 «Bikrining oqlı Xeba isimlik bir iplas» — «bir iplas» ibraniy tilida «Xəytan (Belial)ning bir oqlı». «hərbiirlirənglər öz əyünglərə yenip kətinglər» — ibraniy tilida: «hərbiirlirənglər öz qədrioqə yenip kətinglər».

⁷ Xuning bilən Yoabning adamliri wə Kəratıylər, Pələtiylər, xundakla barlıq palwanlar uningə ağıxip qıktı; ular Yerusalemdin qıkip, Bikrining oqli Xebani qoqliqılı bardi. ⁸ Ular Gibeon-diki qoram taxka yekın kəlgəndə Amasa ularning aldiə qıktı. Yoab üstibexiə jəng libasını kiyip, beligə oqlaplık bir kiliqini askan kəmə bəqliqanıdi. U aldiə mengiwidi, kiliq oqlaptin quxup kətti.

⁹ Yoab Amasadin: Tinqlikmu, inim? — dəp soridi. Yoab Amasani səyməkqi boləndək ong kəli bilən uni sakilidin tutti. ¹⁰ Amasa Yoabning yənə bir kəlidə kiliq barliqə dikkət kilmidi. Yoab uning qorsiqə xundak tiktiki, üqəyliri qikip yərgə quxti. Ikkinqi kətim selixning həjiti kəlməqanıdi; qünki u əldi. Andin Yoab bilən inisi Abixay Bikrining oqli Xebani qoqliqılı kətti.

¹¹ Yoabning oqlamliridin biri Amasaning yenidə turup: Kim Yoab tərəptə turup Dawutni kəllisə, Yoabka əgəxsun, dəytti.

¹² Əmma Amasa əz kənida yumilinip, yolning ottursida yatattı; uni kərgən həlkning hərbi tohtaytti. U kixi həmmə həlkning tohtiqinini kərup, Amasaning jəsiti yoldin etizlikkə tartip qoydi həm bir kiyimni uning üstigə taxlıdi. ¹³ Jəsət yoldin yətkəlgəndin keyin həlkning həmmisi Bikrining oqli Xebani qoqliqılı Yoabka əgəxti.

¹⁴ Xeba bolsa Bəyt-Maakaqdiki Abəlgə wə Bəriylıklərnəng yurtining həmmə yərlirini kezip İsrailning həmmə kəbiliridindin etti. Bəriylıklərmu jəm bolup uningə ağıxip bardi. ¹⁵ Xuning bilən Yoab wə adamliri kelip, Bəyt-Maakaqdiki Abəldə uni muhasirigə aldi. Ular xəhərnəng qərisidiki sepilning udulida bir istihkam saldi; Yoabka əgəxkənlərnəng həmmisi kelip, sepilni erüxkə bazəlanlawatkəndə, ¹⁶ Danixmə bir hotun xəhərdin towləp: Kulaq selinglar! Kulaq selinglar! Yoabni bu yərgə qakirip kelinglar, mening uning bilən səzləxməkqi bolənimni uningə eytinglar, — dedi.

¹⁷ U yekın kəlgəndə hotun uningdin: Sili Yoabmu? — dəp soridi. U: Xundak, mən xu, dedi. Hotun uningə: Dəklirining səzini angliqayla, dedi. U: Anglawatimən, dedi.

¹⁸ Hotun: Konilərdə Abəldə məsliqət tapkın, andin məsililər həl kəlinidu, dēgən gəp bar; ¹⁹ İsrailning tinq wə məmin bəndiliridin birimən; sili həzir İsraildiki ana kəbi qong bir xəhərnə harap kiliwatidila; nemixkə Pərwədigarning mirasini yəkatmakqi bolila? — dedi.

²⁰ Yoab jawap berip: Undak ix məndin neri bolsun! Məndin neri bolsun! Mening həqnəmini yutuwaləqum yaki yəkatqum yəqtur; ²¹ ix undak əməs, bəlkə Əfraidiki edirliktin Bikrining oqli Xeba dēgən bir adəm Dawut padixahkə karxi kəlini kətürüptu. Pəkət uni tapxursanglar, andin xəhərdin kətimən, dedi. Hotun Yoabka: Mana uning bəxi sepildin siligə taxlınidu, — dedi.

²² Andin hotun əz danalıq bilən həmmə həlkə məsliqət saldi; ular Bikrining oqli Xebaning bəxini kəsip, Yoabka taxlap bərdi. Yoab kanay qaldı, uning adamliri xuni anglap, xəhərdin kətip, hərbi əz əyigə kəytti. Yoab Yerusalemə padixahning kəxiə bardi.

²³ Əmdi Yoab pütkül İsrailning kəxunining sərdari idi; Yəhəyadanəng oqli Binaya bolsa Kəratıylər bilən Pələtiylərnəng üstigə sərdar boldi. ²⁴ Adoniram bəj-alwanə bax boldi, Ahiludning oqli Yəhəxəfat bolsa diwan begi boldi; ²⁵ Xəwa katip, Zadək bilən Abiyatar kəhin idi; ²⁶ Yairlik İra bolsa Dawutkə has kəhin boldi.

20:10 1Pad. 2:5

20:14 «Bəriylıklərmu jəm bolup...» — yaki «U yərdiki kixilərmu jəm bolup...».

20:19 «sili həzir İsraildiki ana kəbi qong bir xəhərnə harap kiliwatidila» — «ana kəbi qong bir xəhər» dēgənnəng mənis bəlkim, bəxə xəhərlər Abəlgə bəkinidu. Bəxə birhil tərjimisi «bir xəhər wə İsraildiki bir ana boləqini harab kiliwatidila».

20:22 «xuni anglap... hərbi əz əyigə kəytti» — ibraniy tilidə: «xuni anglap... hərbi əz qədriə qəytti».

20:26 «Yairlik İra bolsa Dawutkə has kəhin boldi» — yaki «Yairlik İra bolsa Dawutning bəx wəziri boldi».

Gibeonluklar kisas soraydu

21¹ Emma Dawutning künlirida uda üq yil aqarqilik boldi. Dawut uning toqruluk Pärwərdigardin soridi. Pärwərdigar uningöja: Aqarqilik Saul wə uning kanhor jəmətidikilər səwəbidin, yəni uning Gibeonluklarni kiroqin kilöqinidin boldi, dedi.

² Padixah Gibeonluklarni qakirip, ular bilən sözləxti (Gibeonluklar Israillardin əməs idi, bəlkı Amoriylarning bir kəldisi idi. İsrail əslidə ular bilən əhdə kılıp kəsəm iqqənidi; ləkin Saul İsrail wə Yəhudalaröja bolöjan kizöqinliki bilən ularni öltürüxkə intilgənidi).

³ Dawut Gibeonluklaröja: Silərgə nemə kılıp berəy? Mən kəndək kılıp bu gunahni kafarət kılıp yapsam, andin silər Pärwərdigarning mirasiöja bəht-bərikət tiliyələysilər? — dedi.

⁴ Gibeonluklar uningöja: Bizning Saul wə uning jəmətidikilərdin altun-kümüx sorax həkkimiz yok, wə bizning səwəbimizdin İsraildin bir adəmnimu ölümgə məhkum kıldurux həkkimiz yok, dedi. Dawut: Silər nemə desənglər, mən xundək kıləy, dedi.

⁵ Ular padixahka: Burun bizni yokatmaqci bolöjan, bizni İsrailning barlık pasilliri iqidə turojudək yeri kəlmisun dəp, bizni halək kılıxkə kəstligən heliki kixining, ⁶ həzir uning ərkək nəslidin yəttisi bizgə tapxurup berilsun, biz Pärwərdigarning tallioqini bolöjan Saulning Gibeah xəhiridə, Pärwərdigarning aldida ularni öltürüp, esip koyayli, dedi. Padixah: — Mən silərgə qoqum tapxurup berimən, dedi.

⁷ Ləkin Dawut bilən Saulning oqlı Yonatanning Pärwərdigar aldida iquxkən kəsimi wəjidin padixah Saulning nəwrisi, Yonatanning oqlı Məfiboxətni ayidi.

⁸ Padixah Ayahning kizi Rizpahning Saulöja tuöqup bərgən ikki oqlı Armoni wə Məfiboxətni wə Saulning kizi Mikəl Məholatlık Barzillayning oqlı Adriəl üqün bekiwəlojan bəx oöqulni tutup,

⁹ Gibeonluklarning kəlioja tapxurdi. Bular ularni dəngdə Pärwərdigarning aldida esip koydi. Bu yəttəylən bir kündə öltürüldi; ular öltürülgəndə arpa ormisi aldidiki künlər idi.

¹⁰ Andin Ayahning kizi Rizpah bəz rəhtni elip, qorəm üstigə yeyip saldi. U orma baxlanöjandin tartip asmandin yamoqur qüxkən wəkitkiqə, u yərdə ölturup kündüzi kuqlarning jəsətlərnin üstigə konuxioja, kəqisi yirtkuqlarning ularni dəsəp qəylıxigə yol koyimidi.

¹¹ Birsı Saulning keniziki, Ayahning kizi Rizpahning kəlojanlırini Dawutka eytti.

¹² Xuning bilən Dawut Yabəx-Gileadtikilərnin kəxioja berip, u yərdin Saulning wə uning oqlı Yonatanning səngəklirini elip kəldi (Filistiylər Gilboada Saulni öltürgən künidə ularning jəsətlirini Bəyt-Xandiki məydanda esip koyöjanidi; Yabəx-Gileadtikilər əslidə bularni xu yərdin oöqrilıqə elip kətkənidi). ¹³ Dawut Saul bilən uning oqlı Yonatanning səngəklirini xu yərdin elip kəldi; ular esip öltürülgən yəttəylənnin səngəklirininimu yioqıp koydi, ¹⁴ andin xularni Saul bilən oqlı Yonatanning səngəkliri bilən Binyamin zeminidiki Zelada, atisi kixning kəbrisidə dəpnə kildi. Ular padixah əmr kəlojandək kildi. Andin Huda həlkning zemin toöqruluk dualirini ijabət kildi.

21:1 «Emma Dawutning künlirida uda üq yil aqarqilik boldi...» — 21-24-bablar bəlkim tarihka qoxulojan qoxumqə səz bolup, «Samuil (2)»diki yillar arilikida yüz bərgən baxka muhim ixlarni təşwirləydu.

21:2 «İsrail əslidə ular bilən əhdə kılıp kəsəm iqqənidi» — Bu ix «Yəxua» 9-babta hatiriləngən.

21:2 Yə. 9:19

21:3 «... Andin silər Pärwərdigarning mirasiöja bəht-bərikət tiliyələysilər» — demək, ularning İsrailöja bolöjan bu adiwiti tığaydu.

21:7 1Sam. 18:3; 20:15, 42; 23:18

21:8 «Saulning kizi Mikəl Məholatlık Barzillayning oqlı Adriəl üqün bekiwəlojan bəx oöqul...» — Mikəl bəlkim aqisi Mərabning bu bəx oöqlini bekiwəlojan (6:23ni, «1Sam.» 18:19ni kəring). Bəzi kona keqürmildə «Mərabning Məholatlık Barzillayning oqlı Adriəl üqün tuöqup bərgən bəx oöqlini» deyilidu.

21:12 1Sam. 31:10-13

21:14 «Andin Huda həlkning zemin toöqruluk dualirini ijabət kildi» — «zemin toöqruluk dualiri» — demək, kəhətiqlikning tığitilixi üqün.

Filistiyə bilən qayta jəng qılıx

1Tar. 20:4-8

¹⁵ Filistiyələr bilən İsrailning ottursida yənə jəng boldi, Dawut öz adamliri bilən qüxüp, Filistiyələr bilən soquxti. Əmma Dawut tolimu qarqap kətti; ¹⁶ Rafahning əwladliridin boləqan İxbi-Binob Dawutni əltürməkqi idi; uning mis nəyzisining eojirliqi üq yüz xəkəl idi; uningəy yənə yengi sawut baqlaklık idi. ¹⁷ Lekin Zəruianing oqlı Abixay uningəy yardıməgə kelip Filistiyni qılıqlap əltürdi. Xu küni Dawutning adamliri uningəy kəsəm qılıp: Sən yənə biz bilən jənggə qıkmıojın! Bolmisa İsrailning qiroqi eqüp qalidu, — dedi..

¹⁸ Bu ixtin keyin xundak boldiki, Gobta Filistiyələr bilən yənə jəng boldi; u waqıtta Huxatlık Sib-bikay Rafahning əwladidin boləqan Safni əltürdi..

¹⁹ Gobta yənə bir kətim Filistiyələr bilən jəng boldi; u qaoqda Bəyt-Ləhəmlık Yairning oqlı Əl-Hanan Gatlık Goliyatning inisini əltürdi. Uning nəyzisining sepi bapkarning hadisidək idi..

²⁰ Yənə bir jəng Gatta boldi; u yərdə egiz boyluk bir adəm bar idi, qollirining altidin barmaklıri, putlirining altidin barmaklıri bolup jəmiy yigirmə tət barmıqi bar idi. U həm Rafahning əwladı idi. ²¹ U İsrailarning aldida turup ularni mazaq kildi; lekin Dawutning akisi Ximiyaning oqlı Yonatan uni əltürdi.

²² Bu tət kixi Gatlık Rafahning əwladı bolup, həmmisi Dawutning qolida yaki uning hızmətkarlırining qolida əltürüldi.

Dawutning mədhıyə küyi

Zəb. 18

22 ¹ Pərwərdigar uni barlıq düxmənłiridin həm Saul padıxahning qolıdin kütquzəqan küni, u Pərwərdigarəy bu küyni eytti: —.

² U mundaq dedi: — Pərwərdigar mening hada təojim, mening qorəojim, mening nijatkarimdur!

³ Huda mening qoram teximdur, mən Uningəy tayinimən —
U mening qalkınim, mening kütquzəquqi münggüzüm,
Mening egiz munarim wə baxpanahım, mening kütquzəquqidur;
Sən meni zorəwanlardin kütquzisən!..

⁴ Mədhıylərgə layıq Pərwərdigarəy mən nıda qılımən,
Xundak qılıp, mən düxmənłirimdin kütquzulimən;

⁵ Qünki ölümning asarətliri meni qorxiwaldi,
İhləssızlarning yamrap ketixi meni qorqıtiwətti;

⁶ Təhtisəraning taniliri meni qirmiwaldi,
Əlüm sirtməqliri aldıməy kəldi.

21:16 «Rafahning əwladliridin boləqan İxbi-Binob» — «Rafahning əwladlıri» həmmisi degüdək yəqan adəmlər idi (18, 20, 22ni kərüng). «uning mis nəyzisining eojirliqi» — yaki «uning nəyzinin mis bəxining eojirliqi». «300 xəkəl» — bəlkim 3.5 kilogram idi. «uningəy yənə yengi sawut baqlaklık idi» — yaki, «uningəy yənə yengi bir qorali bar idi».

21:17 Pənd. 13:9

21:18 1Tar. 20:4

21:19 «Bəyt-Ləhəmlık Yair» — bəzi kəna kəqürülmilərdə «Yair» «Yair-Origim» dəp atilidu. «Goliyatning inisi» — bəzi kəna kəqürülmilərdə pəkət «Goliyat» deyilidu.

22:1 «...u Pərwərdigarəy bu küyni eytti» — Zəbur, 18-küy wə uning izahətliri bilən selixturing.

22:3 «...mening kütquzəquqi münggüzüm» — ıbranıy tilida «...nijatimning münggüzi». «Sən meni zorəwanlardin kütquzisən!» — ıbranıy tilida «Sən meni zorəwanlıqtın kütquzisən».

22:3 İbr. 2:13

22:5 «İhləssızlarning yamrap ketixi meni qorqıtiwətti» — ıbranıy tilida «İhləssızlarning kıyan-təxkınłiri meni qorqıtiwətti».

⁷ Kiyinaloʻjinimda mən Pərwərdigar oʻra nida kildim,
Hudayimoʻra pəryad kəturdum;

U ibadəthanisidin awazimni anglidi,
Mening pəryadim Uning kuliqoʻra kirdi.

⁸ Andin yər-zemin təwrəp silkinip kətti,
Asmanlarning ulliri dəhxətlik təwrəndi, silkinip kətti;
Qünki U oʻzəpələndi.

⁹ Uning dimioʻjidin is ərlep turatti,
Aqzidin qikqan ot həmmisini yutuəwətti;
Uningdin kəmur qooqliri qikqti;

¹⁰ U asmanlarni engixtūrūp egip qūxti,
Puti astida tum qarangʻoluluk idi.

¹¹ U bir kerub üstidə pərwəz kildi,
U xamalning qanatlirida kəründi.

¹² U qarangʻolulukni, xundakla yioʻjiloʻqan sularni,
Asmanlarning koyuk bulutlirini,
Əz ətrapida qediri kildi.

¹³ Uning aldida turoʻqan yorukluktin,
Otluk qooqlar qikip ətqi;

¹⁴ Pərwərdigar asmanda güldürlidi;
Həmmidin aliy Boloquqi awazini yangratti;

¹⁵ Bərhək, U oklirini etip, dūxmənlimimni tarkitiəwətti;
Qakmaklarni qakturup, ularni kiyqas-sürəngə saldi;

¹⁶ Xuning bilən dengizning takti kərünūp kaldi,
Aləmning ulliri axkarilandi,
Pərwərdigarning tənbihi bilən,
Dimioʻjining nəpisining zərbisi bilən.

¹⁷ U yukiridin kolini uzitip, meni tutti;
Meni uluq sulardin tartip aldi.

¹⁸ U meni küqlük dūxminimdin,
Manga eqmənlərdin kutquzdi;
Qünki ular məndin küqlük idi.

¹⁹ Külpətkə uqriʻqan künümdə, ular manga qarxi hujumoʻra ətqi;
Biraq Pərwərdigar mening tayanqim idi.

²⁰ U meni kəngri-azadə bir jayoʻra elip qikardi;
U meni kutquzdi, qünki U məndin hursən boldi.

²¹ Pərwərdigar həkkanilylikimoʻra qarap manga iltipət kərsətti;
Qolumning halallikini U manga qayturdi;

²² Qünki Pərwərdigarning yollirini tutup kəldim;
Rəzillik kilip Hudayimdin ayrilip kətmidim;

²³ Qünki uning barlik həkümliri aldimdidur;
Mən Uning bəlgilimiliridin qətnəp kətmidim;

²⁴ Mən Uning bilən oʻqubarsiz yürdum,
Əzümni gunahtin neri kildim.

²⁵ Wə Pərwərdigar həkkanilylikimoʻra qarap,
Kəz aldida boloʻqan halallikim boyiqə qiləqanlimimni qayturdi.

22:15 «bərhək, u ... dūxmənlimimni tarkitiəwətti» — ibraniy tilida «bərhək, U ... ularni tarkitiəwətti». 18-ayətni kərüng.

²⁶ Wapadar-mehribanlaroqə Əzüngni wapadar-mehriban kərsitisən;

Qubarsizlaroqə Əzüngni qubarsiz kərsitisən;

²⁷ Sap dilliklaroqə Əzüngni sap dillik kərsitisən;

Tətlərləgə Əzüngni tətlər kərsitisən;

²⁸ Qünki Sən əjiz məmin həlkni kətkəzisən;

Birək kəzliringni təkəbbur üstigə tikip,

Ular ni xərməndə kəlisən;

²⁹ Qünki Sən Pərwərdigar mening qiraqəimdursən;

Pərwərdigar meni bəskən karəngəquləkni nurlənduridu;

³⁰ Qünki Sən ərkilik duxməni koxuni arisidin yügürüp əttüm;

Sən Hədayim ərkilik mən səpildin atlap əttüm..

³¹ Təngrim — Uning yoli mukəmməldur;

Pərwərdigarning səzi sinap ispatlanəqəndur;

U Əzigə tayanəqlərləning həmmisigə kəlkəndur..

³² Qünki Pərwərdigardin bəxkə yənə kim iləhtur?

Bizning Hədayimizdin bəxkə kim kəram taxtur?.

³³ Təngri mening mustəhkəm kəraqənimdur;

U yolumni mukəmməl, tūp-tūz kəlidu;

³⁴ U mening putlirimni kəyikningkidək kəlidu;

U meni yukəri jəyliriməqə turoqəzidu;

³⁵ Kəllirimni urux kəlixkə əgitidu,

Xəngləxkə biləklirim mis kamənni kəraləydu;

³⁶ Sən mənə nəjətingdəki kəlkənni bərding,

Səning mələyim kəmtərləking meni uluq kəldi.

³⁷ Sən kədəmlirim əstidiki jəyni kəng kəlding,

Mening putlirim təyilip kətmidi.

³⁸ Mən duxmənlirimni kəqəqləp yəqəttim,

Ular həlak bolmıqəqə həq yənmidim.

³⁹ Kəyta turalmıqəqə kəlip,

Ular ni həlak kəlip yənjidim,

Ular putlirim əstidə yikəldi.

⁴⁰ Sən jəng kəlixkə kük bilən belimni bəqləding;

Sən mənə həjum kəqlənlərləni putum əstidə əgildürdüg;

⁴¹ Duxmənlirimni mənə ərkini kəlip kəqkəzduq,

Xəning bilən mən mənə əqmənlərləni yəqəttim.

⁴² Ular təlmürdi, bəraq kətkəzidəqləni həqkim yəqə idi;

Həttə Pərwərdigarəqə kəriwidi, Umu ularəqə jəwəb bərmidi.

⁴³ Mən ularni səkəp yərdiki topidək kəliwəttim;

Kəqidiki patkəktək mən ularni qəyliwəttim;

Ular niqə üstidin pətikədiwəttim.

⁴⁴ Sən meni həlkimniqə nəzəlidin kətkəzəqlənsən;

Sən meni əllərləning bəxi boluxkə səkəlding;

Mənə yəqə boləqləni bir həlk həzmitimdə bolməqə.

22:29 Pənd. 13:9

22:30 «duxməni koxuni arisidin yügürüp əttüm» — «yügürüp əttüm» dəqləni muxu səzlər «bəsiqə əttüm» dəqləni mənini əz iqlə alidu.

22:31 Kəni. 32:4; Dəni. 4:34; Zəb. 12:6; 119:140; Pənd. 30:5; Wəh. 15:3

22:32 Kəni. 32:39; 1Sam. 2:2; Zəb. 86:8; Yəx. 45:5

⁴⁵ Yat əldikilər mənə zəiplixip təslim bolidu;
Anglixilə bilənla ular mənə itaət qildu;
⁴⁶ Yat əldikilər qüxkünlixip ketidu;
Ular öz istihkamliridin titrigən halda qikip kelidu;
⁴⁷ Pərwərdigar həyattur!
Mening Qoram Texim mubərəklənsun;
Nijatim boləjan qoram tax Huda aliydur, dəp mədhiyələnsun!
⁴⁸ U, yəni mən üçün toluk kisas aləuqi Təngri,
Həkləni mənə boysunduruquqidur;
⁴⁹ U mənə düxmənlim arisidin qikarəjan;
Bərhək, Sən mənə hujum qiləjanlardin yuqiri kətürdüng;
Zorawan adəmdin Sən mənə kütuldurdung.
⁵⁰ Muxu səwəblik mən əllər arisida sənə təxəkkür eytimən, i Pərwərdigar;
Nəmingni uluqlap küyləni eytimən;
⁵¹ U bolsa Əzi tikligən padixahqa zor kütəzuxlarni beqixlaydu;
Əzi məsih qiləjiniəja,
Yəni Dawutqa həm uning nəsligə mənəgügə əzgərməs muhəbbətni kərsitidu.

Dawutning ahirkı söliri

23¹ Təwəndikilər Dawutning ahirkı söliridur: — Yəssəning oqlı Dawutning bəxariti,
Yuqiri mərtiwigə kətürülgən,
Yakupning Hudasi tərəpidin məsihləngən,
İsrailning səyümlük küyqisining bəxarət söliri mənə: —
² Pərwərdigarning Rohi mənə arkilik söz qildi,
Uning söliri tilimidur.
³ İsrailning Hudasi söz qildi,
İsrailning Qoram Texi mənə xundək dedi: —
Kimki adəmlərnin arisida adalət bilən səltənət qilsa,
Kimki Hudadin qorqux bilən səltənət qilsa,
⁴ U kuyax qikkəndiki tang nuridək,
Bulutsiz səhərdək bolidu,
Yaməurdin keyin asman süzük boluxi bilən,
Yumran maysilar tupraqtin qikidu, mənə u xundək bolidu..
⁵ Bərhək, mening əyüm Təngri aldida xundək əməsmu?
Qünki U mən bilən mənəgülgük əhdə tüzdi,
Bu əhdə həmmə ixlarda mupəssəl həm mustəhkəmdur;
Qünki mening barlıq niyatlıq ixlirimni,
Həmmə intizarlıqimni,
U bərk urəzəməmdü?
⁶ Ləkin iplaslarning həmmisi tikənlərdək,
Həqkim qolida tutalmıyaqqa, qəriwətilidu..
⁷ Ularəja qol uzatquqi əzini təmür qoral wə nəyə səpi bilən qorallandurmisa bolmaydu;
Ular həman turojan yeridə otta kəydürüwətilidu!

22:50 Rim. 15:9

23:4 «U kuyax qikkəndiki tang nuridək,...» — yəni «kuyax qikkəndək, tang nuridək,...».

23:5 «Bərhək, mening əyüm Təngri aldida xundək əməsmu? Qünki U mən bilən... əhdə bərdi» — baxqa birhil tərcimisi:
«Mening əyüm Təngri aldida xundək bolmisimu, ləkin U mən bilən... əhdə bərdi».

23:6 «iplaslarning həmmisi» — ibraniy tilida: «Belial (Xəytan)ning oquqlirining həmmisi».

Dawutning palwanliri

1Tar. 11:10-47

⁸ Dawutning palwanlirining ismli tawendikidak hatirilangandur: —

Tahkimonluk Yoxab-Baxsəbət sərdarlarning bexi idi. U bir qetimlik jəngdə nəyzə oynitip, səkkiz yüz adəmnı ɵltürgənidi..

⁹ Keyinkisi Ahohiy Dodoning oqlı Əliazar idi; Filistiyələr yioqilip jəng kılməqkı boldi; xu wakıttə Dawut wə uningə həmrəh bolup qıkkən üq palwan ularnı jənggə qəkırdi; Əliazar xu üqtin biri idi. Lekin Israillər qekindi; ¹⁰ u qozojilip, taki beliki telip, qoli kıliqkə qarplixip qəlojuqə Filistiyəlnı kırdi. U küni Pərwərdigar Israillərnı qong nusrətkə erixtirdi. Həlk uning kexioqə kaytkəndə pəkət olja yioqix ixila qəlojanidi.

¹¹ Wə uningdin keyinkisi Hərarlik Agiyning oqlı Xammah idi. Bir küni Filistiyələr qoxun bolup yioqiləjanidi; yekən ətrəptə koyuk əskən bir kızil maxlik bar idi. Kixilər Filistilərnın əldidin qəqqənidi, ¹² Xammah bolsa kızil maxlik otturisi də məzmət turup, uni qozodap Filistiyəlnı kırdi; xuning bilən Pərwərdigar Israilləroqə oqayət zor nusrət ətə kildi.

¹³ Ormə wakıttə ottuz yobəxqi iqidin yənə üqi Adullamning oqarioqə quxup, Dawutning yenioqə kəldi. Filistiyələrnın qoxunı Rəfayim wədisioqə bargəh kuroqənidi; ¹⁴ u qəoqdə Dawut qoroqəndə idi, Filistiyələrnın qarəwulgəhi bolsa Bəyt-Ləhəmdə idi. ¹⁵ Dawut usap: Ah, birsı mənə Bəyt-Ləhəmnı dərəwisinı yenediki kuduktin su əkilip bərgən bolsa yahxi bolətti! — dēwidi, ¹⁶ bu üq palwan Filistiyələrnın ləxkərgəhidin bəşup ɵtup, Bəyt-Ləhəmnı dərəwisinı yenediki kuduktin su tartti wə Dawutkə elip kəldi; ləkin u uningdin iqkili unimidi, bəlkı suni Pərwərdigarəqə ətəp təkup: ¹⁷ — I Pərwərdigar, bundə ix məndin neri bolsun! Bu üq adəmnı öz həyatioqə təwəkkul kılip berip əkəlgən bu su ularning kənioqə ohxəx əməsmu! — dēdi. Xuning üqün u iqixkə unimidi. Bu üq palwan kıloqən ixlər dəl xular idi. ¹⁸ Zəruyaning oqlı Yoabning inisi Abixəy bu üqining bexi idi. U üq yüz adəmə bilən qarxilixip nəyzisini pikiritip ularnı ɵltürgən. Xuning bilən u bu «üq palwan» iqidə nəmi qıkkənidi. ¹⁹ U bu üqəylənnıng iqidə əng hərmətlıki idi, xunga ularning bexi idi; ləkin u əwəwəlkı üqəyləngə yətməytti.

²⁰ Yəhoyədaning oqlı Binayə Kabzəəldin bolup, bir batur palwan idi; u kəp qəltis ixlərnı kıloqən. U Moabiy Ariəlnıng ikki oqlını ɵltürgən. Yənə qar yəoqkən bir küni əzgaləqə quxup, bir xirni ɵltürgənidi. ²¹ U həmə küqtənggür bir misirlikni ɵltürgənidi. Misirlikning qolida bir nəyzə bar idi, ləkin Binayaning qolida bir həsila bar idi. U misirlikning qolidin nəyzisini tartiwelip, öz nəyzisi bilən uni ɵltirdi. ²² Bu ixlərnı Yəhoyədaning oqlı Binayə kıloqən bolup, u üq palwan ərisida nəm qıkarəqənidi. ²³ U ottuz yobəxqi iqidə hərmətlıki idi. Ləkin u əwəwəlkı üq palwanəqə yətməytti. Dawut uni əzining pasibən bəgi kildi.

²⁴ Ottuz yobəxqi iqidə Yoabning inisi Asəhəl, Bəyt-Ləhəmlık Dodoning oqlı Əl-Hənan bar idi.

²⁵ Buningdin bəxkə: Hərodruk Xammah, Hərodruk Elikə, ²⁶ Pətlilik Hələz, Təkoalik İkkəxnıng oqlı İra, ²⁷ Anatotluk Abiezər, Huxətlık Mibonnay, ²⁸ Ahohluk Zalmon, Nitofətlık Məharay, ²⁹ Nitofətlık Baanəhnıng oqlı Hələb, Binəminlərdin Gibeəhlik Ribəynıng oqlı İttay, ³⁰ Piratonluk Binayə, Gaax wədliridin Hıdday, ³¹ Arbatlik Abi-Albon, Barhumluk Azməwət, ³²⁻³³ Xəəlbənluk Əliyahbə, Yəxənnıng oqulliri, Hərarlik Xamməhnıng oqlı Yonatan, Hərarlik Xərarıng oqlı Ahıyam, ³⁴ Məkatıy Ahasbəynıng oqlı Əlifələt, Gilonluk Ahıtofələnıng oqlı Eliyam, ³⁵ Kərməllik

23:8 «U bir qetimlik jəngdə nəyzə oynitip, səkkiz yüz adəmnı ɵltürgənidi» — kənə kəqürülmilərnıng kəpinqisidə: «Uning bəxkə ismi «Əznilik Adino»; qünkü u bir qetimdilə səkkiz yüz adəmnı ɵltürgənidi» dēyilidu. Biz muxu yərdə grek tilidiki («LXX») təjmisigə əgiximiz («1Tar.» 11:11ni kəring).

23:9 «...Ahohiy Dodoning oqlı...» — yəki «...Ahohıning nəwrisi, Dodoning oqlı...»

23:11 «Bir küni Filistiyələr qoxun bolup yioqiləjanidi» — bəxkə birhil təjmisı: «Bir küni Filistiyələr Ləhi (yezisi)də yioqiləjanidi».

23:20 «U Moabiy Ariəlnıng ikki oqlını ɵltürgən» — yəki «U Moabtkı ikki xirdək kixini ɵltürgən».

23:29 «Baanəhnıng oqlı Hələb» — yəki «Baanəhnıng oqlı Hələb».

23:32-33 «Hərarlik Xamməhnıng oqlı Yonatan» — ıbraniy tilidə «oqlı» dēgən səz tēpilməydu. Yonatanıng Xammah

Həzray, Arbilik Paaray, ³⁶ Zobaħdin boləjan Natanning oqlı Igal, Gadlık Banni, ³⁷ Ammoniy Zələk, Bəərotluk Naħaray (u Zəruıyaning oqlı Yoabning yaraqlı kətürgüqısı idi), ³⁸ Yıtrılık Ira, Yıtrılık Garəb ³⁹ wə Hıttiy Uriya katarlıklar bolup, ularning həmmisi ottuz yəttə kixi idi..

Dawutning Israillarnı royhətkə elix gunahı

1Tar. 21

24¹ Pərwərdigarning oqəzipi Israiloqa yənə kəzoqlıdı. Xuning bilən U ularnı jazalax üqün Dawutnı kəzoqlıwıdı, u adəm qıqırıp, ularoqa: — Israillar bilən Yəhədalıqlarning sanını al, dedi..

² Padıxah öz yenida turojan koxun sərdari Yoabka: Baroqın, Dandin tartıp Bəər-Xebaqlıqə Israilning həmmə kəbililirining yurtlirini kezip, həlkni sanap qıqqın, mən həlkning sanını biləy, dedi.

³ Yoab padıxahqa: Bu həlk hazır məyli qanqılık bolsun, Pərwərdigar Hudaying ularning sanını yüz həssə axuroqay. Buni oqojam padıxah öz kəzi bilən kərgəy! Lekin oqojam padıxah nemixka bu ixtin hux bolıdikin? — dedi..

⁴ Əmma Yoab bilən koxunning baxka sərdarliri unımisimu, padıxahning yarlıkı uların küqlük idi; xuning bilən Yoab bilən koxunning baxka sərdarliri Israilning həlkni sanıqlı padıxahning kexidin qıktı. ⁵ Ular İordan dəryasidin ötüp Yaazərgə yekin Gad wadisida Aroərdə, yəni xəhərnıng jənub tərıpıdə bargah tıktı. ⁶ Andin ular Gileadka wə Tahtim-Hədxining yurtıoqa kəldi. Andin Dan-Yaanoqa kelıp ayılınıp Zidonıoqa bardı. ⁷ Andin ular Tur degen kərojanlık xəhərgə, xundakla Hıwiylar bilən Kanaaniylarning həmmə xəhərlirigə kəldi; andin ular Yəhəda yurtining jənub tərıpıgə, xu yərdiki Bəər-Xebaqlıqə bardı. ⁸ Xundak kılıp ular pütkül zeminni kezip, tokkuz ay yığırma kün ötkəndin keyin, Yerusalemoqa yenıp kəldi.

⁹ Yoab padıxahka həlkning sanını məlum kılıp: Israilda kılıq kətürələydiəjan baturdin səkkiz yüz mingi, Yəhədadada bəx yüz mingi bar ikən, dedi.

¹⁰ Dawut həlkning sanını aloyandin keyin, wıjdani azablandı wə Pərwərdigaroqa: Bu kılıqınım eoqır gunah boluptu. I Pərwərdigar, kulungning kəbihlikini kətürüwətkəysən; qünki mən tolimu əhməkənilik kıptimən, dedi..

¹¹ Dawut ətigəndə turojanda Pərwərdigarning səzi Dawutning aldin kərgüqısı boləjan Gad pəyoqləmbərgə kelıp:

¹² — «Berıp Dawutka eytkin, Pərwərdigar: —

Mən üq bala-kazani aldingoqa koyımən, ularning birini tallıwaləqın, mən xuni üstüנגgə qüxürimən, dəydu — degin» — deyildi.

¹³ Xuning bilən Gad Dawutning kəxiəqa kelıp buni uningəqa dedi. U uningəqa: «Yəttə yiləqə zəminingdə aqarqılık sanga bolsunmu? Yaki düxmənlirıng üq ayıoqlıq seni kooqlap, sən uların kaqəmsən? Wə yaki üq künqıqə zəminingdə waba tarkəlsunmu? Əmdi sən obdan oylap, bir nemə degin, mən meni Əwətküqıgə nemə dəp jawap bəre?» — dedi.

¹⁴ Dawut Gadka: Mən tolimu tənglikdə kəldim! Səndin ötünəyki, biz Pərwərdigarning kəliəja

(Xagi) bilən boləjan mənəsiwiti «1Tar.» 11:34din kərilidu.

23:39 «... wə hıttiy Uriya katarlıklar bolup, ularning həmmisi ottuz yəttə kixi idi» — bu tizimlikdə Yəhədiy əməslərdin birnəqqısı bar — məsilən Ammonluk Zələk, Hıttiy Uriya wə Moablık Yıtma bar.

24:1 «Həda ularnı jazalax üqün Dawutnı kəzoqlıwıdı, u ...» — Israillar bilən Yəhədalıqlarning sanını al, dedi» — xübhəsizki, Dawut əslı xu niyəttə idi. Məksiti bəlkim əz uluqlıqını kərsitix yaki xuningəqa ohxax təkəbburluk niyəti bolsa kərak. Pərwərdigar Israiloqa oqəzipini kərsitix üqün, Dawutning bu yaman ixni kılıxıoqa yol koydı.

24:3 «Lekin oqojam padıxah nemixka bu ixtin hux bolıdikin?» — oqləitə ix xuki, hətta Hudadin kərkəmaydiəjan Yoabək bir kixi bu ixning Hudaəqa yəkməydiəjanlıqını bilidu.

24:10 «Dawut həlkning sanını aloyandin keyin, wıjdani azablandı... tolimu əhməkənilik kıptimən, dedi» — «həlkni sanəktin ötküzüx» degen gunah toqruluk «koxumqə səz»imizdə əzrak tohtilimiz.

qūxəyli; qūnki Uning rəhımdillikı zordur; insanning kəliqə pəkət qūxūp kəlmioqaymən! — dedi.
¹⁵ Xuning bilən Pərwərdigar ətigəndin tartip bekitilgən wəqitkəqə wəba qūxūrdi. Dəndin tartip Bəər-Xəbaqlıqə yətmix ming adəm əldi. ¹⁶ Əmdi pərixte kəlini Yerusalemoqə uzutup xəhərni həlak kıləy degəndə, Pərwərdigar eqir həkūmidin puxayman kılıp, həlkni həlak kiliwatqan Pərixtiqə: Əmdi boldi kıləqin; kəlungni yiqin, — dedi. U wəqıttə Pərwərdigarning Pərixti Yəbusiy Arawnəhning haminining yenidə idi..

¹⁷ Dawut həlkni yokitiwatqan pərixtinı kərgəndə Pərwərdigarqə: Mana, gunəh kıləqan mən, kəbihlik kıləuqı məndurmən. Ləkin bu kəylər bolsa nemə kildi? Sening kəlung mening üstümgə wə atamning jəmətinəg üstigə qūxsun! — dedi..

Dawut hamanni setiwelip qurbangah quridu

¹⁸ Xu kuni Gad Dawutning kəxiqə kelip uningqə: Berip Yəbusiy Arawnəhning haminioqə Pərwərdigarqə atap bir qurbangah yasıqin, dedi.

¹⁹ Dawut Gadning səzi boyıqə Pərwərdigar buyruqəndək kildi.

²⁰ Arawnəh qarap padıxəh bilən hizmətkarlarınəg əz tərıpıgə keliwatqinini kərup, aldıqə qikip padıxəhning aldidə yūzini yərgə təkküzūp, təzim kildi. ²¹ Arawnəh: Qəojam padıxəh nemə ix bilən kullirining aldıqə kəldilikin? — dəp soridi. Dawut: Həlkning arisidə wəbani tohtitix üqūn, bu hamanni səndin setiwelip, bu yərdə Pərwərdigarqə bir qurbangah yasıqili kəldim, — dedi.

²² Arawnəh Dawutqə: Qəojam padıxəh əzliri nemini halisilə xuni elip qurbanlıq kilsilə. Mana bu yərdə kəydürmə qurbanlıq üqūn kalılar bar, otun kılıxkə hamən tepidıqan tirnılar bilən kalılarning boyunturukliri bar. ²³ I padıxəh, buning həmmisini mənki Arawnəh padıxəh kətkim kıləy, dedi. U yənə padıxəh kə: Pərwərdigar Hudaliri silini kəbul kılıp xəpkət kərsətkəy, dedi.

²⁴ Padıxəh Arawnəh qə: Yək, kəndəklə bolmisun bularni səndin əz nərhidə setiwəlmisəm bolmaydu. Mən bədəl təliməy Pərwərdigar Hodayimoqə kəydürmə qurbanlıqlarni hərgiz sunmaymən, — dedi. Andin Dawut hamən bilən kalılarni əllik xəkəl kümüxkə setiwəldi..

²⁵ Andin Dawut u yərdə Pərwərdigarqə bir qurbangah yasap, kəydürmə qurbanlıqlar bilən inəkləq qurbanlıqliri kildi. Pərwərdigar zemin üqūn kıləqan dualarni kəbul kılıp, wəba Israilning arisidə tohtidi.

24:16 «Pərwərdigarning Pərixti» — bu aləhidə xəhs toqruluk bizning «Təbirlər»imizni kərtəg.

24:17 «Ləkin bu kəylər bolsa nımə kildi?» — «bu kəylər» Hudanəg həlkni kərsitidu.

24:24 «əllik xəkəl» — bəlkim 600 gram ətrapidə idi.

Қоxумқә сөз (1- wә 2-қисmioқә)

Hudaning әһдә sanduқining bulap ketilixi («1Sam.» 4-7-bab)

Filistiyләр Israilning zeminiоқә pat-pat tajawuz қilојinidәk, ular bulang-talang қilix wә kullarni tutқun қilixқә hujum baxlioқanidi. Xundәk «tajawuz қilix wәқәliri» әslidә Israilarni оzlrining Pәrwәdigarning әһdisigә boloқan аsiyliқioқә nisbatән оyoқitix boluxi kerәk idi. Qünki әslidә Huda Israilni Musa pәyoқәmbәр арқilik; — Әһdәmni buzsanglar, üstünglarоқә jazalirim қәdәmmukәdәm қuxidu, dәp enik agаһlanduroқanidi. «Tajawuz қiliniх» bolsa bu jazalarning bәх қәdimining birinқisi idi. Bu «bәх қәdәm» «Law.» 26:14-46 wә «Қанun xәрһi» 28-babta көrsitilidu.

Demәk, Musa pәyoқәmbәrgә қuxürүlgән қanundiki bexarәtlәр boyiqә, Huda düxmәnni Israilarоқә tajawuz қilixқә yol қoysa, ular «Huda bizni jazalaxқә baxlidi» dәp bilixi kerәk. Xu qaoқda bu «tajawuz jazasi» ularоқә: «Silәр yolumdin qәtnәp kәttinglar, towa қilmisanglar bu ix tehimu eoқirlixip ketidu» degәndәk bir agаһқә barawәр idi. Birәk Israilar bu кетimқi Filistiyләрning tajawuzidin ibrәt elip «Nemә gunah қilduқ?» dәp һeq sorap baқmidi. Buning ornioқә namәlum bir kixi Hudadin һeq yol sorimayla, қoxun toplan Filistiyләр bilән jәng қilixқә kirixti. Dәslәptә қattik mәoқlubiyәtkә duқ kәlgәndin keyin, аksақallar аlaқzadә bolup kәtkән һәlkni riоqbәtlәndürүх üqün, оzlrining «ihlasmәнliқi»ni көrsitip, әһdә sanduқini оz arisiоқә elip kelixni orunlasturdi. Israil Hudaning һәlkioқu?! Kaһinlar qәl-bayawandin wә l'ordan dәryasidin әtүp, Qanaan zeminiоқә kirip әһdә sanduқini көtүrgәndә, Huda Öz һәlkі üqün meјizilәр көrsәtkән әmәsmidi?! Lekin һazir ularning «әһdә sanduқi»ni elip kelixi әmәliyoттә bolsa mәnggүliқ һayat Hudaoқә tayiniх әmәs, bәlkі hurapiyliқ yaki pәқәt diniy bir paaliyoттin ibarәt idi, halas. Ularning sөzlrigә diққәt қiling: — «**Biz Pәrwәdigarning әһdә sanduқini қeximizоқә elip kelәyli; u bizni қutқuzidu.**» Қәdirliқ okurmән, әdәmni қutқuzalaydioқan һeqқandәk bir «u» yoқtur (demәk, Hudaning Özidin baxқә һeqқandәk nәrsә yaki әdәm қutқuzoқuқi bolalmaydu). Bәzi waқitlarda Huda Öz һәlkigә nijatni bildüridioқan simwollarni yaki Özining һazir boluxioқә ispatlarni berixni layiқ көrgән bolsimu, U һәrgiz һәlkining bu simwollar yaki ispatlarni birәр sehіrgәrliқ әswablrioқә aylanduruwelixioқә yol қoymaydu. Қәlbimizning towisizliқi, көpliğән gunah һәм napakliқlirimizning Uningоқә yirginliқ ikәнliқini bilip turup wә ularда qing turup, Hudadin yardәm tilәх Uningоқә nemideğән һақarәtlik-һә! Wә xundәk әһwalda turup, әdәmning қoli yasioқan bir obyekt, bir nәrsini қoloқә elip: «Bu ... bizni қutқuzidu» desәk Hudaoқә tehimu һақarәt bolidu. Bundәk қilix sehіrgәrliқ wә hurapiyliқtur, halas. Lekin xunқә көp kixilәр «Bu bizni қutқuzidu!» dәp oylap, tiltumar yaki һәтта «krest»ni taқixidu! Bu etiқad әmәs, hurapiyliқtur. Қәlbimiz Hudaning Mәsiһdә boloқan nijati bilән paklanmioқan bolsa, Uning küq-қudritini bildüridioқan қandәktur bir nәrsә yaki simwol bizni Xәytanning қiltәqlridin yaki jinlarning алdamқilikidin қooқdaydu, dәp oyliсақ, u biһudiliқtur. Әksiқә biz Muқәddәs Roһ арқilik Һәmmigә Qadirning dostluқi wә аlaқisidә bolsақ, biz һeqқandәk «tiltumar» yaki baxқә xuningоқә ohxax nәrsilәrgә kerәk bolmaymiz (Huda Tәwratta bundәk nәrsilәrni taқaxni eniқ mән'i қilidu).

Әmәliyoттә Filistiyләрning addiy jasariti Israilning hurapiyliқioқә tәнbiһ berixқә qami yetәtti: «**I filistiyilәр, оzlringlarni јәsur көrsitip әrkәtkәk turunglar**» (4:9).

Jәngning nәtijisi mәoқlubiyәt bilән ahirlixixi turoқan gәp idi — Israil pütünләy mәoқlup bolupla қalmay, uningdinmu eqinixliқi қimmәtlik әһdә sanduқi butpәrәslәrning қolioқә қuxүp қaldi. Bu

nemidegən horluk! Nemidegən xərməndilik! Xübhəsiszki, Filistiyələr: — İsrailning Hudasi Pərwərdigar bizning iləhlirimizə ohxatur, ləkin iləhlirimizdin əjizdur!» — dəp oylaytti.

Əmma xu ix intayin ajayibki, Huda özining söz-wədiliridə qing turup, əməl kili xni öz abruy-inawitini ətiwarlaxtin kəp yukiri orunə qoyidu; özining daim pak-muqəddəslikdə ix kəruxini ixlirining «toə qə dən ispatlinix»idin kəp yukiri orunə qoyidu. Bu, xühbhisizki, «Zəbur» 138:2diki ayət: «**Sən pütün nam-xəhritingdinmu wədəngdə turuxni uluq kıləjənsən**»ning sirlik mənisidur.

Mana Hudaning bu yoli insanning intilixlirining dəl əksidir. Kəpimiz daim səmimi boluxkə, wədidə turuxkə əməs, bəlki abruy-inawətkə kəp kəngül bəlümüz. İx-əhwallarning əyniyitigə əməs, bəlki kiyapət-kərünüxigə xunqə kəngül kəyimiz.

Halbuki, Hudaning ham-xohritigə kəlsək, heqkimdə guman bolmasliqi kerəkki, ahir berip, Hudaning barliq kilolanlirida Uning həm pütünləy həkkəniy həm pütünləy adil boləlanliqi enik ispatlinidu. Wə Hudaəja təxəkkür, Uningəja tayinin səmimiy və wəpədar boluxni əbruy-inawəttin yəqinri qəyoəan kixilər bolsa, ahir berip Huda ularning qıləlanlirini toəra və adil dəp ispatlap beridu — bu dunyada bolmisə, u dunyada həmmə ixtin hesab tapxuroəanda, xundəq bolidu.

Əslidə İsrail Filistiyəyə Hudaqə həkikiy itaət qilix cəhəttə ülgə bolsa yaxşı bolattı! Xuning bilən Filistiyələr ular arqılıq Hudaning həkqaniyiliqı, xan-xəripi wə Əzigə itaət qiləyan bir həkqə boləyan bərikitini kergən bolattı. Tolimu əpsus, İsrail xundəq bolmıdı! Əmma Əz həlqi Əzigə məyli sadıq bolsun, məyli wəpəsiz bolsun, Huda bəribir Əzi üqün insanıyətə daim guwahlıq kəltürüdü. Filistiyələri Pərwərdigarnı «əz butimizdin təwən turidu» degən hatalıqı tūpəyildin Uning «tərbıyə jazası»ni kərüp, ibrət elix kərək.

Hudaning Filistiyilargə yetküzgən tədriji tərbiyə-sawaqlirining mahiyitigə diqqət kılsak, bizgimu yahxi tərbiyə-sawaq bolidu. Jazalirining həmmisi ularəja birakla qüxməydu. U ularəja rəhım kərsitip (Huda ularning butpərəs bir həlk ikenliki bilgəq), awwal pəket ularning hərəkətlirining Əzining narazilikini kəzoəjanlikini enik kərsitidəjan balayi'apətləni bir-birləp qüxüridu.

Birinqidin, ularning məbudı Dagon əhdə sanduqı aldioğa yikilip qūxidu. Filistiyərdəκ hurapiylıknı tutqan, əzlrining butini «həκikətən bir həyat nərsə» dəp ixəngən bundəκ bir əl üqūn, bu ixning əzi allıkaqan enıκ bir əgəh boluxı kerək idi! Ləkin ular buningdin əgəh əlməy, məbudını kəytidin əz jayıoğa kəyidu! Ətisi ətigəndə Dagonning parə-parə qəkiləqanlıkını baykəydu! Əmma ular tēhiqə hēqkəndəκ hulasigə kəlməydu. Kəndəktur bir hil hūrrək wabəsi ularning arisida əwj alidu (bəzi tərjimanlar buni «gemorroy» yəki «bowasir» dəp tərjimə kılıdu. Ləkin gərqə bowasir boləqan həmmə adəmgə məlum boləjindəκ, bowasir adəmnı kəp kiyinisimu, u adəttə adəmnı əltürməydu; ləkin bu wabə adəmnıng jənioğa zəmin boləqan boluxı mummkin. Filistiyələr əhdə sanduqını kəyturup əpiriwetixə elip mənqəqanda, uning yənioğa «altun qəxqan»larnı kəyoqanlıkıoğa kəriqəqanda, bu wabə qəxqanlar bilən munasiwətlık boluxı mummkin idi. Xunga, bu wabə qəxqanlar arklilik yukturulidiqan, adəmgə kəp kərkunqluk hūrrəklərnı qikiridiqan «quma» dēgən kəsəl boluxı mummkin (6:4ni kəriung)).

Wəkəning baxka tafsilatlrı üstıdə anqə tohtalmaymız, pəkət okurmənning dıkkıtını xuningə tartkumız barkı, Hudaning bu dunyada bızgə uqraydıoan «tərbıylık jazalırı» əməlıyətə Uning bızgə kərsıtıdıoan rəhımdıllıkı wə mulayımlıkı bolıdu. Qünkı ular nəzırımıznı ahırkı həküm-jazaning jəzmən kelıxıgə tartıdu. Bu jaza hərəkəndək «hurrəklik waba»dın

dəhxətlik bolidu. Undakı agahlar yoki «tərbiyilik jazalar» hər adəmgə yaki hərkəysi əl-millətlərgə baxqa-baxqa yollar bilən kelidu, lekin ularning məksiti birdur, yəni bizning ahirəttə həlak bolmay, bəlkı towa kılıp Hudani həyatimizda tegixlik orunoğa koyuximizdin ibarəttur. Filistiyələr ahir berip bu agahni qəbul kılıp, bundakı jismaniy jaza tohtisun dəp, əhdə sanduqini kayturup apiriwetidu. Bu ix yahxi baxlinix idi, lekin ular keyin ahirət tooqruluk oyolidimu-yok bilməymiz. Biz bolsakqu?

«Hakimlik» wə «padixahlik»ning pərqliri

(1) «Batur hakimlar» dəwridiki hakimlar bolsa hərdaim həlk arisida bolup, ulardin biri bolojanidi. «Hakimlar»ning dəwridə, hər bir kəbilidə adəttiki ixlar aksakallar tərpidin baxqurulatti. Bəlkim hər bir kəbilidə daim birnəqqə aksakal bolatti. «Hakim» bolsa hər yili Israil zeminini aylinip murəkkəp dəwa-əzrlər yaki məsililərnı anglaytti («1Sam.» 7:16ni kəring). Kəbililər arisida jedəl pəyda bolsa, hakimning bitərəp həküm qikirix wəzıpi bar idi; düxmənlər təjawuz kıləanda hakim yetəklik kılıx wə bəlkim pəyojəmbərlik kərsətmilər bilən təminləx üqün otturiəğa qikatti. Gərqə Israil kikiqinə bir əl boləjini bilən, oqurmən Təwrattiki «Batur Hakimlar» degən kitab arkilik, Hudaning «batur hakimlar»ni wasitə kılıp, Israiləğa «arkida turup wasitilik yetəkqi» bolup, ularəğa əhdisi boyiqə hərdaim baxpanah boləjanlikini kəreləydu. Həlkilik ix hakimning əzining aləhidə kabiliyətli əməs, bəlkı pütün həlkning Huda aldida kəmtərlik bilən yürüp, bir-birigə məhrıbanlik kərsitip həmdə əzliniri hərəkəndə butpərəslik yaki hurapiyliktin neri tutuxidin ibarət idi. Israilning əjizlikı wə uning düxmənlərnıng hujum kılıxiəğa oquk turojanlikı yahxi ix — qünki dəl xu tūpəylidin Huda Əz danaliki wə kudritini butlarəğa ixəngən əllərgə kərsitələytti — pəkət Əz həlki Əzigə ixəngə baəqləjan bolsila!

(2) Padixah bolsa, həlktin ayrim turidiəjan wə ulardin yukiri adəm boluxı kərək idi. U daim wəzir-wuzirlar wə hər dərijilik əmirlərnı ətrapiəğa yiojip yürüxi kərək wə baxqa padixahlar yaki əlqilərnı kütüx həmdə «əlnıng xəripi»ni bildürüx üqün, əzining həxəmətlik «rəsmiy orda»si boluxı kərək idi; həkuk bir yərgə mərkəzlixixı kərək. Ordidikilər wə muntizim kəxunni kurux üqün padixah baj-alwan salidiəjan tüzümnimu yürgüzüxi kərək. «Hakim»əğa bolsa barəjan yeridə turojan waktida pəkət əddiy kənaləqu wə yemək-ıqməkla kupayə bolidu. Hakim «aksakallar arisidiki aksakal» idi. Padixahning həkukı aksakallarningkidin kəp yukiri boləjini bilən, qiriklikkə əzdurulux pursitimu kəp bolidu. Padixah kütülmigən əhwallarəğa təyyar turuxı üqün həzinigə həjiti quxətti; andin həzinini kəoqdax üqün kəl'ə yaki kərojan wə kərawullar kərək idi.

(3) Padixahlik bolsa adəttə sulalə tüzümi bilən yürgüzüliədu. Padixah həkukini əz oəqulliridin birigə, bəlkim qongioğa tapxuridu. Keyinki yetəkqining kim ikənlikini enikləx üqün, Hudani izdəp Uningdin sorixining həjiti bolmaydu; barlik ixlar padixahning kəarari bilən bolidu.

Xu səwəblərdin Samuil həlkning padixah tikləx təlipigə kərxı qikidu; Hudamu Əz narazilikini kərsitidu. Həlbuki, Huda Samuiləğa həlkning təlipini qəbul kılıxkə əmr kılıdu. Həlkəğə bir padixah (Saul) tikləp berilidu. Saulning padixahlikı əwwal ixəngə wə kəmtərlik bilən yahxi baxlinidu, əmma keyin Huda uning itaətsizlikı wə ixəngətsizlikı tūpəylidin uni qətkə kəqıdu.

Yakup pəyojəmbər əmrining ahirida oəqulliriəğa Huda Israiləğa Yəhuda kəbilisi iqidin padixah bəkitip tikləydu, həmdə uning padixahlikı Məsih bilən ahirlixidu, dəp bəxarət beridu: —

**«Yəhudadin padixahlik xahənə həsisi,
Wə uning əwladliridin idarə kıləquqining həkukluk tayiki,
təki «Xiləh» (məniə, «həkuk Uningkidur») kəlgüqə kətməydu,
Andin pütkül həlkələr Uningəğa itaət kılıdu» («Yar.» 49:10).**

Təwrattiki «Kanon xərhi» degən kitabta Musa pəyoğəmbərmu xuningoşa bexarət kılıduki, Israilning kəlgüsida qoqum bir padixahı bolidu (17-bab, 14-20-ayət) wə padixah Yəhudadin qıqıdu (33:7). Əmdi Israil padixah tələp kılqanda Huda narazılığını bildürğən tursa, undaқта uning padixahlıq toqrisidiki əsli wədilirining nemə məqsiti bar idi?

Bu məsilə toqıruluk biz padixahlıqning toluk tarihi hatiriləngən «Padixahlar» degən kitabning «qoxumqə səz»ida təpsiliyraq tohtalmaqçimiz.

Dawutning Qutkuzoquqi-Məsiḥ bilən munasiwiti

(1) «Dawutning öyi» («2Sam.» 7:8-17)

Hudaning Dawutka «əy» toqıruluk kılqan wədisigə nəzirimizni aqdurayli. Dawut əslidə Huda üçün bir öy salmaqçı bolqan niyitini eytkən, ləkin Huda bununəşa jawabən əksiə «Yaq, Mən sən üçün bir öy salımən; Sening oqlung bolsa Mən üçün öy salıdu» dəydu (Natan pəyoğəmbər arkilik): —

«Əmdi kulum Dawutka mundaq degin: — Samawiy qoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar: — Seni həlkim Israiləşa baxlamqı kılıp tikləx üçün seni yaylaklardin, koy bekixtin elip kəldim, — dəydu. — Wə məyli kəyərgə barmioqin, Mən haman sening bilən billə boldum wə sening aldingdin barlık duxmanliringni yokitip kəldim; yər yüzidiki uluqlar nam-xəhrətkə igə bolqandək seni uluq nam-xəhrətkə sazawər kildim. Mən həlkim bolqan Israiləşa bir jayni bekitip, ularni xu yərdə tikip əstürimən; xuning bilən ular öz zeminida turidioqan, parakəndiqilikə uqrimaydioqan bolidu. Rəzillər dəsləptidikidək, xundakla Mən həlkim Israil üstigə həkumranlık kılıxka həkamlarni təyinligən künlərdikidək, ularəşa kaytidin zulum salmaydu. Mən hazır sanga həmmə duxmanliringdin aram bərdim. Əmdi Mənki Pərwərdigar sanga xuni eytip koyayki, Mən sening üçün bir əyni kurup berimən!» — dəydu.

Künliring toxup, ata-bowiliring bilən əlümdə uhliqiningda, Mən öz puxtingdin bolqan nəslingni sening ornungda turoquzup, padixahlığını məzmət kılımə. Mening namim üçün bir əyni yasioquqi u bolidu, wə Mən uning padixahlıq təhtini əbədgiqə mustəhkəm kılımə. Mən uningəşa Ata bolimən, u Manga oqlul bolidu. Əgər u kəbihlik kilsa, uningəşa insannlarning tayiqi bilən wə adəm balilirining sawak-dumbalaxliri bilən tərbiyə berimən. Əmma Mən sening aldingda eruwətkən Sauldin meḥir-xəpkitimni juda kılqinimdək, uningdin meḥir-xəpkitimni juda kılmaymən. Xuning bilən sening əyüŋ wə sening padixahlıqning aldingda həmixə məzmət kılınıdu; təhting əbədgiqə məzmət turoquzulıdu».

Natan bu barlık səzlər wə barlık wəhiyni həqnimə kəldurmay, Dawutka eytip bərdi» (7:8-17).

Hudaning Dawut üçün eytkən səzi uning oqlining Hudaning ibadəthanisini kuruxi toqıruluk idi. Xu waqıttin tartip Israil xuni quxəndiki: (1) bexarət Sulaymanning ixlirida əməlgə axuruldu; (2) həlbuki, kəlgüsida bexarətning Dawutning nəslı Məsiḥ arkilik təhimu uluq əməlgə axuruluxi bolidu; U təhimu uluq, təhimu xərpək mənggülik ibadəthana kurıdu. «Həgay»diki «qoxumqə səz»imizdə «ibadəthana» toqıruluk tohtaloqinimizni həmdə «Padixahlar»diki «qoxumqə səz»imizdə Sulayman bilən Məsiḥning munasiwiti toqıruluk tohtaloqinimizni kərüŋ.

(2) Dawutning küyi («2Sam.» 22-bab)

Dıkkət bilən bu küyni («Zəbur» 18-küymu hatiriləngən) okusak, uningda Dawutning öz dəwridin uzun waqıttin keyinki əḥwallar toqıruluk bexarət beridioqanlıqini baykaymiz.

Məsilən: —

«Kiyinaloʻjinimda mən Pərvərdigar oʻya nida kildim,
Hudayim oʻya pəryad kəturdum;
U ibadəthanisidin awazimni anglidi,
Mening pəryadim Uning kulikoʻya kirdi.
Andin yər-zemin təwrəp silkinip kətti,
Asmanlarning ulliri dəhxətlik təwrəndi, silkinip kətti;
Qünki U oʻzəzəpləndi.
Uning dimioʻjidin is ərəp turatti,
Aqʻzidin qikʻkan ot həmmisini yutu wətti;
Uningdin kəmür qoʻqliri qikʻti;
U asmanlarni engixtürüp egip qüxti,
Puti astida tum qarangoʻlulik idi» (7-10).

Bu küqlük jawab, Dawutning dualirioʻya bol oʻyan hər kəndə q jawablardin tehimu küqlük bir jawabni kərsitidu; xühisizki, u Hudaning Məsihning dəhxətlik krestləngən wəqittiki azabtin kətür gən nidasioʻya bol oʻyan jawabidur; qünki u wəqittə «**Gunah qə heq tonux bolmioʻyan kixini Huda bizni dəp gunahning əzi kildi; məqsiti xuki, bizning Uningda Hudaning həq qəniyliki boluximiz üqündur**» («2Kor.» 5:18). Buningdin azablik yəki dəhxətlik ix bolmas.

«Pərvərdigar həq qəniyliki oʻya qarap mənə iltipət kərsətti;
Qolumning həlallikini U mənə qəyturdi;
Qünki Pərvərdigarning yollirini tutup kəldim;
Rəzililik qilip Hudayimdin ayrilip kətmidim» (21-22).

Dawut əzi mukəmməl əməs; Bat-Xebaning ixida u intayin dəhxətlik gunah qiloʻyanidi. Dunyoʻya kəlgənlər arisida pəkət birlə adəm muxundə q səmimiylilik bilən dua qilalaytti; u bolsa həq qəndə q gunah sadir qilip bə qmioʻyan Məsih əysə idi.

«Mən düxmənlimni qoʻqlap yəqəttim,
Ular həlak bolmioʻy qə heq yənmidim.
Qəy turalmioʻy dək qilip,
Ular ni həlak qilip yənjidim,
Ular putlirim astida yikildi.
Sən jəng qilix qə kük bilən belimni bəqliding;
Sən mənə hujum qiloʻyanlarni putum astida egildürdug;
Düxmənlimni mənə arkini qilip qə qkuzdung,
Xuning bilən mən mənə əqmənlərni yəqəttim.
Ular təlmürdi, bira q kutquzidioʻyan həq kim yə q idi;
Həttə Pərvərdigar oʻya qəriwidi, Umu ular oʻya jawab bərmidi.
Mən ularni sə qup yərdiki topidə q qiliwəttim;
Koqidiki pat qəktək mən ularni qəyliwəttim;
Ular ni qüstidin petikdiwəttim.
Sən mənə həl qimning nizaliridin kutquzoʻyansən;
Sən mənə əllər ni q bəxi bolux qə sakliding;
Mənə yə q bol oʻyan bir həl q hizmitimdə bolmaq tə.

**Yat əldikilər manga zə'iplixip təslim bolidu;
Anglixı bilənla ular manga itaət kilidu;
Yat əldikilər qüxkünlixip ketidu;
Ular öz istihkamliridin titrigən halda qikip kelidu»** (38-46).

Gərqə Huda Dawutka xəraplik hokuk wə səltənət, həтта bəzi yat əllər üstigimu hokuk beoxilxoan bolsimu, u «**Sən meni** (barlik) **əllərnıng bexi boluxka saklıdın**» degən bexarət uningda heqqaqan əməlgə axuruloan əməs. Xuning bilən bu bexarətlər qokum «uluo Dawutning tehimu uluo oolı» boləan Məsih tooqrluluk eytiləan; u bir küni pütkül yər yüzi üstigə padixah bolidu.

**«Pərwərdigar həyatturlməning Koram Texim mubərəklənsun;
Nijatim boləan Koram Tax Huda aliydur, dəp mədhjiylənsun!
U, yəni mən üçün toluq kisas aloquı Təngri,
Həklərnı manga boysunduroquidur;
U meni düxmənlirim arisidin qıkarəan;
Bərhək, Sən meni manga hujum kıləanlardin yukiri kətürdüng;
Zorawan adəmdin Sən meni kutuldurdung.
Muxu səwəblik mən əllər arisida Sanga təxəkkür okuyman, i Pərwərdigar;
Nəmingni uluoqlap küylərnı eytimən»** (47-50).

Rosul Pawlus bizgə «Rim.» 15:9də kərsitiduki, bu ahırkı ayəttə Məsih səz kılidoanlikini eytidu; demək, Məsih bu ayəttə Muxəddəs Roh arkilik pütkül jamaətkə, jümlidin Əzi qakıroan «əllər» (Yəhudıy əməslər)gə Hudaning atilik məhiyitini ayan kıldu.

(3) Dawutning azab-oqubət tartixi wə qətkə kəkilişi

Dawutning tarihi əjayib. Gərqə u Huda aldida İsraılning həkikiy padixahı bolsimu, u Saul tərəpidin qətkə kəkiloan wə həтта öz həlki tərəpidin satkunluk kılinoan (məsilən «1Sam.» 23:12ni kəring). Xundak bolsimu, u ularni kəqürüm kıləan, ularəja xapaət kərsətkən, həmdə keyin azabtın kətürülüp, ahır berip həlki tərəpidin padixah dəp etirap kılınıdu. Bu ixlarning əzi Məsihning həyatıəja bexarət berip «bexarətlilik rəsim» bolidu. Məsih gərqə Huda aldida İsraılning həkikiy padixahı bolsimu (məsilən, «Mat.» 1:1-11), Əz həlki wə ularning «padixahı» tərəpidin qətkə kəkildi, padixah tərəpidin koqlinip kaqkun boldi; gərqə xundak boləan bolsimu, U ularəja daim mehir-muəbbət kərsitip, ular üçün kəqürüm tilidi («Luqa» 23:34); andin azabtın kətürüldi. Ahırkı zamanlarda ixinimizki, Yəhudıy həlki Uni etirap kılıp, həkikiy padixah süpitidə qobul kıldu. Xunga biz Dawutning padixahlığını wə uning oolı Sulaymanning padixahlığını kəlgüsi ixlarnı, bolupmu Məsihning padixahlığını süpətləydoan bexarətlilik rəsim boluxka Huda tərəpidin alahidə orunlaxturuloanidi, dəp ixinimiz.

«Həlkni sanaktin ötküzüx» nemixka gunah hesablandı? («Samuil» 24-bab)

Musa pəyoəmbər həyat waqtida, Huda uningəja həlkni sanaktin ötküzüx tooqrluluk omumiy kərsətmilərnı tapxuroanidi. Xu waqıtlarda həlk öz jeni üçün «həyatlik tələm pulı», yəni hər bir adəm əzi üçün yerim xəkəl təlixı kerək idi. Bu «həyatlik pulı» mukəddəs qedirning ibadət hizmiti üçün ixilitilətti. Gərqə «həlkni sanaktin ötküzüx» Hudaning buyrukı bilən boləan bolsimu, hər kim Uning kərsətmiliridin kılqə qıkkən bolsa, bu sanak hətərlük bolatti, dəp baykaymız. Təwəndiki səzlərnı kəring: —

«Sən Israillarning nopusini təxkürgən waktingda, royhatkə elinojan hər bir ər özlrining bala-kazadin saklinixi üqün, Mən — Pərwərdigaroja hayatlik tələm puli tapxursun» («Mis.» 30:12).

Keyin, Huda yənə ikki kətim Musa pəyojəmbərgə qəl-bayawandin ətüwatkan Israil həlkini sanaktin ətəküzüxnı buyrudi. Birinji kətimlik İsaıllar qəl-bayawanni kezix səpirining bexida boləjan. Bu sanak ikki baskuqka bəlungənidi — birinji baskuqta Israilning nopusidin yigirmə yaxtin axkan ərəkəglər («Qəl.» 1:1-46də hatiriləngən), ikkinji baskuqta bir aylıktin axkan ərəkəklər sanalojanidi («Qəl.» 3:15-51). İkkinji kətimlik sanak qəl-bayawanni kezix səpirining ahirida boləjan. Bu «Qəl.» 26-babta hatirilinidu. Ahırki kətimki sanaxning məksiti, Huda Israiləja wədə kıləjan Pələstindiki zeminni ularning kəbilə-jəmətlirining sanlırioja asasen, ularəja adil təksim kılıp berixtin ibarət idi.

Bu ikki kətimlik sanaxtin baxka, toluq Muxəddəs Kitabning həq yeridə, Hudaning Israilning nopusini sanaktin ətəküzüx toqruluk əmrini tapalmaymiz. «2Sam.» 24-bab wə «1Tar.» 21-babta hatiriləngən Dawutning sanaktin ətəküzüxi roxənki, Hudaning iradisigə hilap idi.

Keyinki dəwrlərdə Amaziya isimlik bir padixah həlkni bir kətim sanaktin ətəküzdi («2Tar.» 25:5). Xu qaoqda uning xundak kıləjiniəja Huda tərıpidin tənbiə berilmigən; uningəja tənbiə bərməslikning səwəbi, bəlkim xu wəqıtlarda Amaziya tajawuz kılınix hətiridə turuwatkanidi. Həlbuki, bir pəyojəmbər uning yenioja kelip: «**Sening koxunung həddidin artuq qong, Israil padixahlıkidin kəlgənlərni əylirigə kayturojin**» dəgən həwərnı yətküzdi. Amaziya Hudaning bu səzigə kirdi wə jəngdə nusrət kazandı.

Omumən kılıp eytkanda, «həlkni sanaktin ətəküzüx»kə bolmaydiojanlikioja mundaq ikki yahxi səwəbni kərələymiz: —

(1) Qəldiki səpər eniklanəjandin keyin, bu bəlkim padixah wə həlkining təkəbburluk kılıxining wə po etixining səwəbi bolup kəlixı mumkin: «Bizning kanqə-kanqə ming batur əzimitimiz bar...» dəgəndək.

(2) İnsanlar kiyinqilikka uqrap yar-yələnqük izdigən wəqıtlirida daim dəgüdək kərünməs Hudaning xapaıti wə küq-kudritigə əməs, bəlkı kərüngən məlum küqlərgə ümid baəqlixı mumkin. Omumən ətəkanda, Hudaning bizgə nisbətən iradisı xuki, kəlgüsidiki kəp ixlarnı bilmigən yaki qüxənmigən əhwalda, Hudaning Əzigə tayaniximizdin ibarəttur; baxkiqə eytkanda, U Əzi bizni Uningəjila tayansun dəp bu bilməslik wə qüxənməslikni bəkitkəndur. Xuning üqün palqı-rəmqılərdin yol sorax gunahdur; qünki undak kılıx əməliyəttə Hudani: «Sən mənə kərsətkən həwər yətərlik bolmıdi, mən Səndin baxka bir rohiy küqtin izdixim kərək» dəp həkarətligəngə barawərdur. Xunga, kəp əhwallarda jamaətning sanlırı yaki əməliy küqimizni bilməslikizgə toqra kəliximu mumkin.

Ətkən əmrimizdə, «Məning jamaətimdə intayin kəp adəm bar» dəp po atıdiojan təlim bərgüqilərni yaki jamaəttikilərni kəp kərgənmiz. Huda birsining Əz həlkini birhil po atıdiojan statistika kılıxini halımaydu. Uning məmin bəndilirining hərbiəri Əz əldida intayin kimmətlık əziz xəstur; kimdəkim ularəja baxkiqə kərisə yaki muamilə kılsa, xu adəmnıng həlıəja way!